

การเยียวยาความเสียหายจากการกระทำความผิดอาญาที่เกิดในองค์กรธุรกิจ

: ศึกษากรณีการประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ

นางสาวชนัญญิตา ชอบธรรม

ศูนย์วิทยพัทยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE COMPENSATION FOR DAMAGES CAUSED BY THE CRIME
COMMITTED WITHIN THE BUSINESS ORGANIZATION
: A CASE STUDY OF THE BUSINESS CRIME INSURANCE

Miss Chanunthita Chobtharm

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws Program in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การเยียวยาความเสียหายจากการกระทำความผิดอาญาที่
เกิดในองค์กรธุรกิจ

: ศึกษากรณีการประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ

โดย

นางสาวชนัญทิศา ชอบธรรม

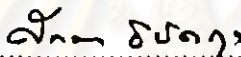
สาขาวิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

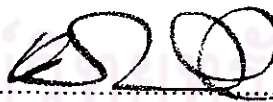
รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ

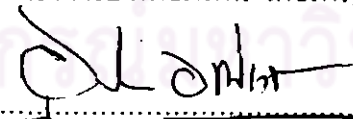
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ ธานีกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญไญยภาส)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ดร. อุทัย อาทิเวช)

ชณัฎฐิตา ขอบธรรม : การเยียวยาความเสียหายจากการกระทำความผิดอาญาที่เกิดใน
องค์กรธุรกิจ : ศึกษากรณีการประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ. (THE
COMPENSATION FOR DAMAGES CAUSED BY THE CRIME COMMITTED WITHIN
THE BUSINESS ORGANIZATION : A CASE STUDY OF THE BUSINESS CRIME
INSURANCE) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ, 133
หน้า.

ปัจจุบันอาชญากรรมทางธุรกิจที่เกิดในองค์กรธุรกิจมีรูปแบบการกระทำความผิดมีความ
ความสลับซับซ้อนแตกต่างจากคดีอาญาทั่วไป ซึ่งสร้างความเสียหายเป็นจำนวนเงินที่มี
มูลค่ามาก การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามหลักกฎหมายไทยได้กำหนดกระบวนการ
ขั้นตอนการฟ้องร้อง การสืบพยานหลักฐาน รวมตลอดถึงการสืบทรัพย์บังคับคดีเมื่อศาลมีคำ
พิพากษาไว้หลายขั้นตอน แต่ละขั้นตอนต้องใช้เวลาและเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการมาก
และหากผู้กระทำความผิดก็ย้ายถ่ายทรัพย์สินหรือไม่มีทรัพย์สินให้ยึดอายัดมาชดใช้ความ
เสียหาย ผู้เสียหายก็จะไม่ได้รับชดใช้เยียวยาความเสียหายเท่ากับหรือใกล้เคียงกับความ
เสียหายที่ได้รับจริง วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์ในการศึกษามาตรการเสริม
กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเพื่อช่วยให้ผู้เสียหายในคดีอาชญากรรมทางธุรกิจได้รับการชดใช้
ค่าเสียหายอย่างรวดเร็ว และมีมูลค่าการชดใช้ที่เท่ากับหรือใกล้เคียงกับความเสียหายจริง
โดยที่มาตรการเสริมนั้นต้องไม่ขัดหรือแย้งกับการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตาม
กระบวนการยุติธรรมปกติ

จากการศึกษากรณีการประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ พบว่ากรมธรรม์ให้
ความคุ้มครองในการชดใช้เยียวยาความเสียหายให้แก่องค์กรธุรกิจผู้เอาประกันภัยในความ
สูญเสียทางการเงินซึ่งครอบคลุมคดีอาญาที่มักเกิดในองค์กร โดยที่ลักษณะความคุ้มครอง
ของกรมธรรม์ไม่ขัดหรือแย้งกับหลักกฎหมายไทย ผู้กระทำความผิดยังคงต้องถูกดำเนิน
คดีอาญาตามกระบวนการยุติธรรมปกติ ผู้เขียนเสนอความเห็นว่ารัฐควรให้การสนับสนุนให้
ธุรกิจประเภทสถาบันการเงินที่มักเกิดคดีอาชญากรรมทางธุรกิจที่มีมูลค่าความเสียหายในแต่
ละครั้งสูงมากต้องจัดให้มีการทำประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ ด้วยการบัญญัติ
เพิ่มเติมในพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....ลายมือชื่อนิสิต.....ชณัฎฐิตา ขอบธรรม.....
ปีการศึกษา.....2553.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

5185966834 : MAJOR LAWS

KEYWORDS : COMPENSATION / BUSINESS CRIME / INSURANCE

CHANUNTHITA CHOBTHARM : THE COMPENSATION FOR DAMAGES CAUSED BY THE CRIME COMMITTED WITHIN THE BUSINESS ORGANIZATION : A CASE STUDY OF THE BUSINESS CRIME INSURANCE.

ADVISOR : ASSOC. PROF. APIRAT PETCHSIRI, DR. JUR., 133 pp.

At present, the business crime occurring in business organizations is in the form of complicated committing a crime, which is different from general criminal case. In addition, the business crime caused damages in high value amount. As for proceeding with committed person under the principle of Thai law. This is the submission of the application for compensation by applying the procedure for criminal case of which the law has prescribed several procedures for entering the action to the court, taking the evidence, and asset execution under the sentence of the court. Each step shall spend time and have a high expense for the operation. In case the offender removes or disposes of his property or there is no property for seizure or attachment as compensation, the injured person shall not be compensated in equal or similar to the actual damage. This thesis aimed to study and find out the additional measures for assisting the injured person in the business crime to receive the compensation rapidly. In addition, the value of the compensation must be equal or similar to the actual loss. The additional measure shall not violate or be against the case proceeding with the officer under the normal justice process.

According to the study of insurance policy in the business crime case, it found that the policy had protected the business organization as the insured in the damage compensation in financial loss, covering the criminal cases usually occurred in the business organizations. The description of the policy protection was not violated or against the principle of Thai law. The offender was still proceeding with the criminal case under the justice process. The researcher therefore opined that the government should support by determining the type of financial institutions which usually had the business crime case with high loss value in each time, as well, as shall promote the insurance covering the business crime case by amend The Financial Institutions Business Act BE 2551.

Field of Study : Laws Student's Signature Chanunthita Chobtharm
Academic Year : 2010 Advisor's Signature [Signature]

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสะดวกจาก รองศาสตราจารย์ ดร. อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ามาให้คำแนะนำปรึกษา และตรวจร่างวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วง ผู้เขียนจึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ และ ดร. อุทัย อาทิวาท กรรมการวิทยานิพนธ์ ที่กรุณารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อการปรับแก้วิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา และคุณศุภกร ศรีพรหมทอง ที่เชื่อมั่นในตัวผู้เขียน ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจที่ดีเสมอมา รวมทั้งขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำและข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เขียน

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
1.3 ขอบเขตการศึกษาวิจัย	5
1.4 สมมติฐานของการวิจัย	5
1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษาวิจัย	6
บทที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับคดีอาชญากรรมทางธุรกิจและ	
 การเรียกร้องค่าเสียหายของผู้เสียหายในคดีอาญา	8
2.1 หลักทั่วไปของอาชญากรรมทางธุรกิจ	8
2.1.1 ความหมายของอาชญากรรมทางธุรกิจ	9
2.1.2 ลักษณะของอาชญากรรมทางธุรกิจ	10
2.1.3 ความแตกต่างระหว่างอาชญากรรมธรรมดาและ	
อาชญากรรมทางธุรกิจ	12
2.2 วิธีพิจารณาว่าด้วยการชดใช้ค่าเสียหาย	
ให้แก่ผู้เสียหายในประเทศไทย.....	14

2.2.1 วิธีพิจารณาว่าด้วยการชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ ผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	14
2.2.2 วิธีพิจารณาว่าด้วยการชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ ผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544	22
2.3 วิเคราะห์กระบวนการในการชดใช้ค่าเสียหายในประเทศไทย	26

บทที่ 3 หลักการประกันภัยและกรมธรรม์การประกันภัย

คดีอาชญากรรมทางธุรกิจ	30
3.1 บททั่วไปเกี่ยวกับการประกันวินาศภัย	30
3.1.1 ความหมายของการประกันวินาศภัย	31
3.1.2 ความเป็นมาของการประกันภัย	33
3.1.3 ลักษณะเฉพาะของสัญญาประกันวินาศภัย	36
3.1.4 ลักษณะสำคัญของสัญญาประกันภัย	39
3.1.5 ประโยชน์ของธุรกิจประกันวินาศภัย	40
3.2 การประกันภัยความรับผิด	42
3.2.1 ความหมายของการประกันภัยความรับผิด	42
3.2.2 แนวคิดในการประกันภัยความรับผิด	43
3.2.3 ความมุ่งหมายของการประกันภัยความรับผิด	43
3.2.4 ระบบประกันภัยความรับผิด	44
3.3 การประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ	47

	หน้า
3.3.1 แนวคิดในการนำประกันภัยมาใช้กับคดีอาชญากรรม	
ในองค์การธุรกิจ	47
3.3.2 กรมธรรม์การประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ	48
บทที่ 4 วิเคราะห์ความเหมาะสมในการนำกรมธรรม์การประกันภัย	
คดีอาชญากรรมทางธุรกิจใช้เพื่อเยียวยาความเสียหาย	
จากการกระทำความผิดอาญาที่เกิดในองค์การธุรกิจ	
4.1 ฐานความผิดในคดีอาชญากรรมทางธุรกิจที่อยู่ในความคุ้มครอง	
ของกรมธรรม์ประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ.....	63
4.2 ผลทางกฎหมายในกรณีที่ได้รับประกันภัยขาดใช้ค่าสินไหมทดแทน	
ตามกรมธรรม์การประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจให้แก่	
องค์การธุรกิจผู้เอาประกันภัย	76
4.3 เปรียบเทียบผลดี ผลเสียของการทำกรมธรรม์ประกันภัย	
คดีอาชญากรรมทางธุรกิจ	77
4.3.1 ผลดีของการทำกรมธรรม์ประกันภัยคดีอาชญากรรม	
ทางธุรกิจ	77
4.3.2 ข้อควรคำนึงของการทำกรมธรรม์ประกันภัยคดีอาชญากรรม	
ทางธุรกิจ	77
4.4 ปัญหาและอุปสรรคในนำมาตรการประกันภัยคดีอาชญากรรม	
ทางธุรกิจมาใช้ในประเทศไทย	80
4.4.1 ปัญหาของผู้เอาประกันภัย	80
4.4.2 ปัญหาของผู้รับประกันภัย	80
4.5 บทวิเคราะห์แนวทางในการนำการประกันภัยคดีอาชญากรรม	
ทางธุรกิจมาใช้ในประเทศไทย	82
4.5.1 เหตุผลและความจำเป็นที่รัฐควรหามาตรการเสริม	
กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับการเยียวยา	
ความเสียหายที่สืบเนื่องมาจากคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ.....	82

	หน้า
4.5.2 รูปแบบการส่งเสริมให้การประกันภัยคดีอาชญากรรม ทางธุรกิจเป็นมาตรการเสริมเพื่อเยียวยาความ เสียหายอันสืบเนื่องมาจากคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ	84
4.5.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการเพิ่มบทบัญญัติใน พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551.....	87
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	89
5.1 บทสรุป	89
5.2 ข้อเสนอแนะ	90
รายการอ้างอิง	94
ภาคผนวก	96
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	133

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอาชญากรรมธรรมดา กับ อาชญากรรมทางธุรกิจ.....	14
ตารางที่ 2	ตารางสรุปฐานความผิดในคดีอาญาที่อยู่ในความคุ้มครองของ กรมธรรม์การประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ.....	75
ตารางที่ 3	ตารางสรุปผลทางกฎหมายในกรณีที่ได้รับประกันภัยชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ตามกรมธรรม์การประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจให้แก่องค์กรธุรกิจ ผู้เอาประกันภัย.....	77

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อาชญากรรม (Crime) คือการกระทำที่ผิดกฎหมาย ซึ่งจากการกระทำผิดดังกล่าว ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ หรือทรัพย์สิน อาชญากรรมมีหลายประเภท ทั้งอาชญากรรมที่ประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย เช่น การฆาตกรรม การทำร้ายร่างกาย และอาชญากรรมที่ประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน เช่น การลักทรัพย์ การฉ้อโกง เป็นต้น ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม เป็นผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิดฐานใดฐานหนึ่งโดยปราศจากความยินยอม¹ ซึ่งความเสียหายที่เกิดขึ้นอาจปรากฏในลักษณะต่าง ๆ เช่น ความเสียหายทางร่างกาย ความเสียหายทางจิตใจ และความเสียหายทางทรัพย์สิน ความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นบางครั้งก็ไม่อาจประเมินค่าได้ แต่หนทางในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นทางหนึ่งก็คือการชดเชยค่าเสียหาย

อาชญากรรมที่มุ่งต่อทรัพย์สินนี้ เมื่อไปเกิดในองค์กรธุรกิจที่ผู้กระทำความผิดเป็นพนักงานของบริษัทโดยอาศัยลักษณะหน้าที่ความรับผิดชอบหรืองานที่ตนรับผิดชอบ หรืออาศัยความไว้วางจากผู้บริหารองค์กรธุรกิจ หรืออาจเป็นการกระทำโดยพนักงานขององค์กรธุรกิจสมรู้ร่วมคิดกับอาชญากรภายนอกองค์กรธุรกิจ ไม่ว่าจะ เป็นกรณีใดก็ตามในปัจจุบันผลจากการก่ออาชญากรรมที่ประทุษร้ายต่อทรัพย์สินที่เกิดในองค์กรธุรกิจได้ทวีความรุนแรงและก่อความเสียหายต่อเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ทั้งในแง่ความสูญเสียเป็นตัวเงิน ทรัพย์สิน ความเชื่อมั่นของนักลงทุน และความมั่นคงประเทศ อาชญากรรมประเภทนี้ถูกเรียกว่า “อาชญากรรมทางธุรกิจ”

อาชญากรรมทางธุรกิจอาจถูกเรียกในชื่อที่ต่างกันไป อาทิ อาชญากรรมคอเชิ้ตขาว (White Collar Crime) อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (Economic Crime) อาชญากรรมทางการพาณิชย์ (Commercial Crime) อาชญากรรมทางที่เกิดจากหน่วยงานธุรกิจเอกชน (Corporate Crime) องค์กรอาชญากรรม (Organize Crime) อาชญากรรมอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพ (Occupation Crime) แต่มีความหมายในทำนองเดียวกัน คือ การกระทำความผิดโดยมี

¹ สุวิทย์ นิ่มน้อย และคณะ, อาชญาวิทยาและทัณฑ์วิทยา, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522, หน้า 27.

วัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งผลกำไรหรือผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยเป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและการพาณิชย์ที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ

ความเสียหายอันเนื่องมาจากคดีอาชญากรรมทางธุรกิจนั้นได้สร้างความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจมากกว่าอาชญากรรมธรรมดา และก่อให้เกิดผลกระทบเป็นวงกว้างทั้งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และผลกระทบต่อการลงทุน กล่าวคือ ในส่วนผลกระทบต่อเศรษฐกิจนั้นเป็นปัญหาที่สร้างความเสียหายที่เป็นตัวเงินที่วัดผลความเสียหายได้ (Tangible Damage) และความสูญเสียที่นอกเหนือจากตัวเงินที่วัดผลเสียหายมิได้ (Intangible Damage) อันมีมูลค่าความเสียหายมากมายมหาศาล² ในส่วนผลกระทบต่อการลงทุนนั้น หากนานาชาติหรือนักลงทุนต่างชาติได้รับทราบข้อมูลข่าวสารว่าการลงทุนในประเทศใดมีความเสี่ยงต่อการถูกทุจริตภัยออก หรือมีความเสี่ยงที่จะสูญเสียเงินลงทุน หรือกำไรน้อย ย่อมส่งผลต่อการตัดสินใจและนำไปสู่การปฏิเสธการเข้าไปลงทุนในประเทศนั้นๆ

บทบัญญัติแห่งกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับคดีอาชญากรรมทางธุรกิจในส่วนการคุ้มครองผู้เสียหายทางทรัพย์สินในเชิงเศรษฐกิจนั้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายไม่ได้มีการแบ่งแยกมาตรการคุ้มครองผู้เสียหายทางทรัพย์สินในคดีอาชญากรรมทางธุรกิจออกจากคดีอาชญากรรมธรรมดา ทั้งๆที่ความเสียหายและผลกระทบในเชิงเศรษฐกิจที่ต้องการการชดเชยนั้นแตกต่างกันมาก โดยกระบวนการทางกฎหมายเมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้นผู้เสียหายในคดีอาญามักจะไม่ได้ได้รับความสนใจจากองค์กรต่างๆในกระบวนการยุติธรรมเท่าที่ควร ความเสียหายทางทรัพย์สินจำนวนมากจะไม่สามารถที่จะเยียวยาให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้ รัฐโดยกระบวนการยุติธรรมทางอาญาก็ไม่อาจแก้ไขหรือเยียวยาให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้อย่างชัดเจน สำหรับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย ก็ไม่มีบทบัญญัติถึงการจ่ายค่าตอบแทนความเสียหายหรือการชดเชยความเสียหายที่ผู้เสียหายจะได้รับอย่างชัดแจ้ง นอกจากการที่ผู้เสียหายต้องดำเนินการฟ้องร้องคดีด้วยตนเองในทางแพ่งซึ่งเป็นลักษณะการเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดจากผู้กระทำละเมิด (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438 ถึง มาตรา 448) การฟ้องเรียกชดเชยนั้นส่วนใหญ่มุ่งประสงค์ที่จะกอบกู้สถานะของผู้เสียหายให้กลับคืนสู่สภาพ

² ศิลปะพร ศรีจันเพชร, อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ : ปัญหาที่รัฐต้องเร่งแก้ไข, กรุงเทพฯ :

เดิมที่เป็นอยู่ หรือมีอยู่ก่อนเกิดการกระทำความผิด และผู้เสียหายก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง แต่ถ้าเป็นการฟ้องคดีอาญา

เพื่อนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 43^{*} ได้กำหนดให้พนักงานอัยการฟ้องเรียกชดเชยในทางแพ่งแทนผู้ที่ได้รับความเสียหายในคดีบางประเภทอันเป็นความผิดบางลักษณะ เพื่อให้ผู้เสียหายในคดีอาญาได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนไปพร้อมกับการดำเนินคดีอาญา ทั้งในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์และคดีอาญาที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องเอง ตามหลักการดำเนินคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องคดีอาญา และกรณีที่ผู้เสียหายยื่นคำร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเข้ามาในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 มีขั้นตอนกระบวนการพิจารณาคดีที่ล่าช้าและซับซ้อน ทำให้กว่าผู้เสียหายจะได้รับการชดเชยเยียวยาความเสียหายต้องรอคอยเป็นระยะเวลายาวนาน และหลายต่อหลายครั้งกว่าศาลจะมีคำพิพากษาให้จำเลยชดเชยค่าเสียหาย จำเลยได้ถือโอกาสยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินเพื่อการหลบหนีคดี ในที่สุดผู้เสียหายก็ไม่ได้มีการชดเชยเยียวยาความเสียหายหรือได้แต่ก็ต่ำกว่าความเสียหายที่แท้จริงอยู่มาก

ปริมาณคดีอาชญากรรมทางธุรกิจและผลกระทบเป็นตัวเงิน จากรายงาน Crime Paper From AIG UK : Fraud and Occupational Crime A Serious Global Threat (Dec 2007) โดยการเก็บข้อมูลจาก 3,600 บริษัท ใน 50 ประเทศ นั้น พบว่าคดีอาชญากรรมทางธุรกิจในปี ค.ศ. 2007 สร้างความเสียหายโดยประมาณอยู่ที่ 660 พันล้านเหรียญสหรัฐ และที่สำคัญคือจากสถิติพบว่ากว่า 60% ของเหยื่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจนี้ได้รับการชดเชยความเสียหายเพียง 20% ของความสูญเสียจริง³

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 43 คดีลักทรัพย์ ว่างราว ซึ่งทรัพย์ ปล้นทรัพย์ โจรสลัด กรรโชก ช้อโกง ยกยอกหรือรับของโจร ถ้าผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกทรัพย์คืนหรือราคาที่เขาสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำผิดนั้น เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีอาญา ก็ให้เรียกทรัพย์คืนหรือราคาแทนผู้เสียหายด้วย

³ Fraud and Occupational Crime A Serious Global Threat : Understanding the Risk, Crime Papers from AIG UK, December 2007 : page 3.

จากรายงานสถิติความเสียหายจากคดีอาญาทางธุรกิจข้างต้น สะท้อนว่าการติดตามทรัพย์สินคืนจากคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทำได้ยาก แม้ว่าการนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษทางอาญาจะเป็นมาตรการปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายที่รัฐมีหน้าที่ต้องกระทำ แต่ความสูญเสียทางการเงินที่องค์กรธุรกิจได้รับ กลับไม่ได้รับการชดใช้ หรือได้รับการชดใช้ไม่ครบถ้วน รวมถึงต้องใช้ระยะเวลายาวนานกว่าจะตัดสินคดี และหากเป็นการดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายไทยการเรียกร้องค่าเสียหายที่สืบเนื่องมาจากคดีอาญา ถือเป็นคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องคดีอาญาที่ผู้เสียหายจะต้องขอให้กระบวนการพิจารณาคดีอาญาเสร็จสิ้นก่อน จึงจะเรียกร้องได้ ผลกระทบจากหลักกฎหมายเช่นนี้ทำให้หลายครั้งที่เราพบว่าแม้จะจับผู้กระทำความผิดได้ แต่เรียกร้องค่าเสียหายไม่ได้เพราะผู้กระทำความผิดได้นำทรัพย์สินที่ได้มาจากกระทำความผิดไปซุกซ่อนไว้ที่อื่นแล้ว หรืออาจใช้ไปจนหมดสิ้นแล้ว แม้จะมีกฎหมายฟอกเงินเพื่อติดตามเส้นทางของทรัพย์สิน แต่ก็ไม่มีทรัพย์สินหรือเงินเหลือให้ยึดหรือริบ ได้แต่ตัวผู้กระทำความผิดไปลงโทษทางอาญา เมื่อไม่ได้ชดเชยความเสียหายเท่าที่สูญเสียไปนำไปสู่ความเสียหายที่กระจายออกเป็นวงกว้าง กระทบทั้งกับตัวองค์กรธุรกิจ ผู้บริหารองค์กรธุรกิจ กระทบต่อความน่าเชื่อถือของนักลงทุน ผู้ถือหุ้น และประชาชน บางองค์กรถึงกับต้องปิดกิจการ และผลกระทบที่เสมือนเป็นลูกโซ่นี้จะส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศในที่สุด

การประกันภัยอาชญากรรมทางธุรกิจ (Business Crime Insurance) จึงน่าจะเป็นทางเลือกหนึ่ง เพื่อผู้ประกอบการธุรกิจใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผน การบรรเทาและเยียวยาความเสียหายทางเศรษฐกิจที่อาจจะต้องสูญเสียเนื่องจากคดีอาชญากรรมในองค์กรธุรกิจ โดยกรมธรรม์การประกันภัยอาชญากรรมทางธุรกิจ (Business Crime Insurance) จะคุ้มครองและชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เอาประกันภัยซึ่งเป็นองค์กรธุรกิจในกรณีที่เกิดการกระทำอาชญากรรมขึ้นในองค์กรนั้น จึงสมควรต้องมีการศึกษาถึงความคุ้มครองตามกรมธรรม์การประกันภัยอาชญากรรมทางธุรกิจ (Business Crime Insurance) ว่าให้ความคุ้มครองถึงการก่ออาชญากรรมทางธุรกิจในฐานะความผิดใด มีเงื่อนไขความคุ้มครองและข้อยกเว้นความคุ้มครอง ข้อดี ข้อเสียของการทำประกันภัย ความคุ้มครองตามกรมธรรม์มีความสอดคล้องเหมาะสมและสามารถบังคับใช้ได้ภายใต้กฎหมายของประเทศไทยหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจนำการประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ (Business Crime Insurance) มาใช้ในประเทศไทยต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1) เพื่อศึกษาถึงความหมาย ลักษณะ และประเภทของคดีอาชญากรรมทางธุรกิจที่เกิดขึ้นในองค์กรธุรกิจ

2) เพื่อศึกษาถึงแนวความคิด หลักเกณฑ์ทางกฎหมาย และสภาพปัญหา ในเรื่องการคุ้มครองผู้เสียหายทางทรัพย์สินในคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ และมาตรการทางกฎหมายในการเยียวยาผู้เสียหาย ตามกฎหมายไทย

3) เพื่อศึกษาถึงรูปแบบ หลักเกณฑ์ ความคุ้มครอง ส่วนขยายความคุ้มครอง ข้อยกเว้นความคุ้มครอง วิธีการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน (Claim) ตามกรมธรรม์การประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ (Business Crime Insurance)

4) เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบและวิธีการนำการประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ (Business Crime Insurance) มาใช้เพื่อการเยียวยาความเสียหายแก่องค์กรธุรกิจในประเทศไทย

1.3 ขอบเขตการวิจัย

มุ่งศึกษาถึงรูปแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการ และความเหมาะสมของการนำการประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ (Business Crime Insurance) มาใช้เป็นเครื่องมือเสริมเพื่อเยียวยาความเสียหายให้องค์กรธุรกิจ เฉพาะคดีอาชญากรรมทางธุรกิจที่เกิดในสถาบันการเงิน ความเหมาะสมตามหลักการของกฎหมาย เพื่อเป็นการบรรเทาความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่สืบเนื่องมาจากคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ โดยจะศึกษาถึงแนวความคิด ความเหมาะสม สภาพปัญหา ตลอดจนหลักเกณฑ์ทางกฎหมายในเรื่องการคุ้มครองผู้เสียหายในคดีอาญา ผลทางกฎหมายอาญากรณีมีการนำการประกันภัยมาใช้ในประเทศไทย

1.4 สมมติฐานของการวิจัย

กฎหมายอาญาของประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติถึงการชดเชยค่าเสียหายแก่องค์กรธุรกิจอันเนื่องมาจากการเกิดคดีอาชญากรรมทางธุรกิจในองค์กร ซึ่งการประกันภัยอาชญากรรม

ทางธุรกิจ (Business Crime Insurance) มีความคุ้มครองที่ไม่ชัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายไทย จึงสมควรศึกษาเพื่อนำการประกันภัยอาชญากรรมทางธุรกิจ (Business Crime Insurance) มาใช้เป็นมาตรการเสริมหนึ่งเพื่อเยียวยาความเสียหายให้แก่องค์กรธุรกิจ โดยเฉพาะสถาบันการเงินในประเทศไทยต่อไป

1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยฉบับนี้ เป็นการศึกษาดำเนินการด้วยวิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยจะศึกษาวิจัยจากเอกสารทั้งที่เป็นเอกสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ในตัวบทกฎหมาย ตำราทางวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความจากวารสารทางกฎหมาย หนังสือพิมพ์ เอกสารประกอบการสัมมนา ความเห็นของนักนิติศาสตร์ นักวิเคราะห์ประกันภัย และนักวิจัยทางธุรกิจ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล สถิติของจำนวนคดีและความสูญเสียในคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ แบบกรมธรรม์ประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ (Business Crime Insurance) ของ บริษัท นิวแฮมพ์เชอร์ อินชัวร์ันส์ จำกัด (AIG) ตลอดจนหาข้อมูลจากเว็บไซต์ (Web Site) ต่างๆ ในอินเทอร์เน็ต (Internet) เพื่อที่จะได้รวบรวมข้อมูลให้เป็นระบบเพื่อการศึกษาวิจัย และประมวลเป็นข้อเสนอแนะต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย

- 1) ทำให้ทราบถึงความหมาย ลักษณะ และประเภทของคดีอาชญากรรมทางธุรกิจที่เกิดในองค์กรธุรกิจ
- 2) ทำให้ทราบถึงแนวความคิด หลักเกณฑ์ทางกฎหมาย และสภาพปัญหา ในเรื่องการคุ้มครองผู้เสียหายทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลักการให้ความช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายทางทรัพย์สินในคดีอาชญากรรมทางธุรกิจตามกฎหมายไทย
- 3) ทำให้ทราบถึงรูปแบบ หลักเกณฑ์ ความคุ้มครอง ส่วนขยายความคุ้มครอง ข้อยกเว้นความคุ้มครอง ตามกรมธรรม์การประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ (Business Crime Insurance)

4) ทำให้ทราบถึงความเหมาะสม ผลดี ผลเสีย รูปแบบ ทั้งด้านกฎหมายและด้านอื่นๆ เพื่อการนำการประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ (Business Crime Insurance) มาใช้ในประเทศไทย

ศูนย์วิทยพัทพยาบาล
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิดเกี่ยวกับคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ

และการเรียกร้องค่าเสียหายของผู้เสียหายในคดีอาญา

เนื่องจากผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลผู้ที่ได้รับผลร้ายจากการกระทำความผิดของผู้อื่น หรือเรียกได้ว่าเป็นเหยื่ออาชญากรรมอันเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในบ้านเมือง รัฐในฐานะผู้ปกครองและดูแลจึงต้องมีมาตรการเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายซึ่งเป็นสมาชิกในสังคมหากต้องตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม เพื่อให้ผู้เสียหายสามารถแน่ใจได้ว่ารัฐมีมาตรการที่จะป้องกันอาชญากรรมมิให้เกิดขึ้นในสังคม แต่หากอาชญากรรมได้เกิดขึ้นแล้วและเกิดความเสียหายที่ตามมาจากอาชญากรรมนั้น รัฐก็ควรจะมีมาตรการที่จะเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมได้รับความเดือดร้อนน้อยที่สุด และสามารถกลับคืนสู่สภาพเดิมได้อย่างรวดเร็วเท่าที่เป็นไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมเป็นองค์กรธุรกิจ เมื่อเกิดคดีอาชญากรรมในองค์กรธุรกิจนั้นแล้วไม่ได้รับการเยียวยาชดเชยความเสียหาย ความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นจะไม่ส่งผลกระทบต่อองค์กรธุรกิจแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะส่งผลกระทบต่อวงกว้างทั้งต่อผู้บริหารองค์กร พนักงาน ลูกค้า ครอบครัวของพนักงานลูกจ้าง รวมตลอดถึงจะกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศชาติอีกด้วย

ดังนั้น ในบทนี้จึงจะศึกษาถึงหลักการทั่วไปของคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ และแนวคิดเกี่ยวกับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายในคดีอาญา เพื่อเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์หาแนวทางเพื่อเยียวยาความเสียหายอันเนื่องมาจากคดีอาชญากรรมทางธุรกิจต่อไป

2.1 หลักทั่วไปของอาชญากรรมทางธุรกิจ

2.1.1. ความหมายของอาชญากรรมทางธุรกิจ

อาชญากรรม (Crime) คือ การกระทำที่ผิดกฎหมาย โดย“อาชญากร”(Criminal) โดยที่ผลจากการกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ และทรัพย์สิน อาชญากรรมอาจมีการจัดแบ่งประเภทได้หลายประเภท เช่น อาชญากรรมอันเป็นการประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย และเพศ อาชญากรรมยาเสพติด อาชญากรรมที่ประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน เป็น

ต้น แต่อาชญากรรมที่ก่อให้เกิดความเสียหายที่รวดเร็วและมีมูลค่ามหาศาล โดยเฉพาะความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ ส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศชาติอย่างมาก ทั้งในแง่ของความเชื่อมั่นของนักลงทุน และความมั่นคงของประเทศ นั่นก็คือ “อาชญากรรมทางธุรกิจ”

อาชญากรรมทางธุรกิจ (Business Crime) อาจถูกเรียกในชื่อที่แตกต่างกัน อาทิ อาชญากรรมคอเชิ้ตขาว (White Collar Crime) อาชญากรรมทางการพาณิชย์ (Commercial Crime) อาชญากรรมทางที่เกิดจากหน่วยงานธุรกิจเอกชน (Corporate Crime) องค์กรอาชญากรรม (Organize Crime) อาชญากรรมอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพ (Occupation Crime) แต่มีความหมายในทำนองเดียวกัน คือ การกระทำความผิดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งผลกำไรหรือผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยเป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและการพาณิชย์ที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ

อาชญากรรมทางธุรกิจ อยู่ในประเภทของอาชญากรอาชีพที่ใช้เทคนิคขั้นสูงในการกระทำความผิด ซึ่งนอกจากจะเป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพหรืออาชีพที่ตนถนัดแล้ว ยังมีคุณสมบัติพิเศษต่างจากอาชญากรอาชีพธรรมดา คือ

1. เป็นผู้มีภูมิหลังที่ดีกว่าอาชญากรอาชีพธรรมดา มีความเฉลียวฉลาด มีบุคลิกดีเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป
2. ใช้เทคนิคขั้นสูงซึ่งมีประสิทธิภาพในการกระทำความผิด ดังนั้น เมื่อเกิดการกระทำความผิดแล้ว จึงทำให้ยากแก่การสืบสวน สอบสวน และจับกุม
3. ประกอบอาชญากรรมที่มีลักษณะไม่สะท้อนขวัญของประชาชน ไม่สร้างความโกรธแค้นแก่ผู้เสียหายในระยะแรก
4. มีวิธีทำลายหลักฐานได้แนบเนียน เหลือหลักฐานมัดตัวน้อยที่สุด
5. เป็นอาชญากรรมที่ให้รายได้สูงและวิถีทางการดำเนินชีวิตของอาชญากรพวกนี้ปะปนอยู่กับสังคมของพลเมืองที่ดี

ผู้เขียนขอสรุปความหมายของอาชญากรรมทางธุรกิจ ว่า อาชญากรรมทางธุรกิจ คือ การกระทำที่ผู้กระทำหรืออาชญากรมีเจตนาไม่บริสุทธิ์ อาจกระทำโดยการโกง การฉ้อฉล หรือหลอกลวงให้ผู้อื่นหลงเชื่อ โดยอาชญากรเป็นผู้มีความรู้ มีสถานภาพในสังคม เป็นที่นับหน้าถือตาของคนในสังคม หรือมีตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดีในองค์กรธุรกิจนั้นๆ กระทำการโดยใช้วิธีการปกปิดซ่อนเร้นอำพรางเจตนาไม่บริสุทธิ์ไว้ บางครั้งอาจกระทำผิดโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ของตน

ทั้งนี้วิธีการกระทำความผิดอาจไม่สร้างความหวาดกลัว สะเทือนขวัญต่อประชาชน ต่างจากอาชญากรรมที่ใช้ความรุนแรงเช่นการฆ่าคนตาย หรืออาชญากรรมอื่นๆ ที่มีการใช้กำลังทางกายภาพที่รุนแรง แต่ผลของการกระทำผิดนั้นจะสร้างความเสียหายร้ายแรงต่อภาวะเศรษฐกิจ การเงินการคลังมากกว่าข้อโกงธรรมดา โดยที่สังคมอาจไม่ทราบถึงความเสียหายที่เกิดขึ้น หรือแทบไม่รู้เลยด้วยซ้ำว่าเป็นเหยื่อของอาชญากรรมประเภทนี้ หรือแม้รู้ตัวแล้วก็ตามต้องสูญเสียเงินจำนวนมากไปแต่กลับถูกตอกย้ำด้วยความคิดว่านั้นเป็นเพียงความโชคร้ายหรือเป็นลักษณะทั่วไปๆของการทำธุรกิจเท่านั้น

2.1.2 ลักษณะของอาชญากรรมทางธุรกิจ

อาชญากรรมทางธุรกิจเป็นการประทุษร้ายต่อสังคมที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่และกับทุกคน โดยทั่วไปแล้วจะไม่ปรากฏตัวผู้เสียหายเด่นชัด ผู้เสียหายบางคนจะไม่รู้ตัวตนตกเป็นผู้เสียหายทั้งหมดที่ถูกลอกหลวงจนเสียเงินเสียทองไปแล้ว

ลักษณะของการกระทำความผิดทางเศรษฐกิจ นอกจากจะเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ข้อบังคับหรือระเบียบของทางราชการ หรือเป็นการละเมิดในทางแพ่ง แล้วยังเป็นความผิดในทางอาญาที่เป็นอันตรายต่อสังคมอย่างชัดเจน ผู้กระทำความผิดมีแรงจูงใจทางด้านผลประโยชน์และด้านการเงิน มหาศาล ผู้กระทำความผิดมักเป็นผู้มีฐานะ มีชื่อเสียง มีการศึกษาดี และได้รับความไว้วางใจจากสังคม

ลักษณะอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ แบ่งออกได้ดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 เป็นการกระทำความผิดกฎหมาย หรือแฝงเร้นการกระทำความผิดกฎหมายไว้ในกิจการที่ถูกต้องซึ่งได้รับอนุญาตแล้ว ทั้งที่เป็นการกระทำแบบลักลอบประกอบกิจการ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การค้าของหนีภาษี และการประกอบกิจการโดยเปิดเผยแต่ผิดกฎหมาย คือ การดำเนินธุรกิจที่ได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมายแต่แฝงการประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมายไว้ เช่น การประกอบกิจการผิดกฎหมายในเรื่องการเงินการคลัง การธนาคาร บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ การประกอบธุรกิจแชร์และแชร์ลูกโซ่

ประการที่ 2 มีวิธีปกปิดความผิดและมีความพยายามทำลายหลักฐาน เพื่อไม่ให้มีหลักฐานผูกมัดหรือสาวไปถึงตน เนื่องจากลักษณะของอาชญากรรมทางธุรกิจจะมีความซับซ้อนและมีการกระทำทุกอย่างค่อยเป็นค่อยไปจึงต้องใช้เวลานานพอสมควรจึงจะรู้ถึงความเสียหาย ทำ

ให้การแสวงหาพยานหลักฐานเป็นไปด้วยความยากลำบากไม่ทันต่อเหตุการณ์ อันเป็นการเปิดโอกาสให้อาชญากรรมประเภทนี้สามารถปกปิด ทำลาย ซ่อนเร้นหลักฐานได้เป็นอย่างดี และด้วยอำนาจเงินจำนวนมากมายมหาศาลที่ได้มาจากการกระทำความผิดจึงก่อให้เกิดอิทธิพลด้านมืดด้วยการให้เงินปิดปากพยาน ติดสินบนเจ้าพนักงานตำรวจและเจ้าพนักงานของรัฐ รวมตลอดถึงการจ้างผู้อื่นให้เป็นแพะรับบาปหรือเพื่อการรับสารภาพแทน จึงยากที่จะสาวไปทำลายให้ถึงแหล่งต้นตอที่แท้จริง

ประการที่ 3 สืบเนื่องจากพฤติกรรมการกระทำที่มีลักษณะที่ซ่อนเร้น แอบแฝง สังเกตเห็นหรือพบความผิดได้ยาก หรือมีความสลับซับซ้อนทางเทคนิควิชาชีพชั้นสูง บางครั้งผู้ถูกกระทำจึงไม่รู้สึกรู้สีกว่ากำลังถูกกระทำหรือตกเป็นเหยื่อ และกว่าจะรู้ตัว ก็ล่วงเลยเวลาจนเกิดผลเสียหายขึ้นแล้ว ประกอบกับการที่อาชญากรไม่มีภาพพจน์ที่เขย่าขวัญประชาชน ไม่มีลักษณะสร้างความหวาดกลัวคุกคาม หรือข่มขู่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ถูกกระทำโดยตรง ทำให้ผู้เสียหายไม่ได้ระมัดระวังตัวและไม่รู้สึกตัวว่าตนได้ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมแล้ว แต่กลับคิดว่าเป็นการเสียเปรียบในเรื่องของธุรกิจการค้าปกติเท่านั้น ทศนคติ ค่านิยมของผู้ถูกกระทำจึงมีความรู้สึกต่อต้านไม่รุนแรงเทียบเท่าอาชญากรรมธรรมดา และไม่สร้างความโกรธแค้นให้กับผู้พบเห็น

ประการที่ 4 ด้วยความที่ผู้ก่ออาชญากรรมทางธุรกิจจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญ มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ไม่ว่าจะเป็นในด้านการจัดการหรือการจัดฉาก มีการใช้เครื่องมือเข้าช่วย เช่น คอมพิวเตอร์ เอกสารทางการค้า ประกอบกับมีการเตรียมวางแผนอย่างดี ทุกอย่างดูเสมือนเป็นกลยุทธ์ทางการดำเนินธุรกิจ การกระทำผิดจะดำเนินการกันอย่างเป็นระบบ มีการศึกษาหาข้อมูลวางแผนและจัดการเรื่องอื่นไว้พร้อมสรรพ ซึ่งยากต่อการสืบสวน สอบสวน จับกุม และพิพากษา

ประการที่ 5 ผู้ก่ออาชญากรรมทางธุรกิจมักเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีสถานภาพในสังคมระดับสูงหรือมีบารมีในสังคมมาก โดยเฉพาะผู้ทรงอิทธิพล หรือผู้มีอำนาจทางการเมือง มีอำนาจกฎหมายอยู่ในมือ มีสถานะเป็นโจรสลัดสูง ซึ่งสามัญชนคนธรรมดาไม่กล้าจะทำและไม่มีโอกาสที่จะทำ

ประการที่ 6 อาชญากรรมทางธุรกิจยากที่จะดำเนินการได้ด้วยคนเพียงคนเดียว จึงมักจะดำเนินการโดยหลายคนหลายกลุ่ม รวมทั้งมีประชาชนเข้าร่วมโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว จนเชื่อมโยงเป็นขบวนการในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ อีกทั้งยังมีแนวโน้มจะรวบรวมกันเป็นองค์กรอาชญากรรมและขยายตัวออกเป็นอาชญากรรมข้ามชาติต่อไป

ประการที่ 7 มีลักษณะเป็นอันตรายต่อความผาสุกและสวัสดิภาพของประชาชน ความเสียหายมีมูลค่ามากกว่าอาชญากรรมธรรมดา จำนวนผู้เสียหายในแต่ละครั้งมีเป็นจำนวนมาก รัฐก็ถือเป็นผู้เสียหายด้วยเช่นเดียวกัน เพราะอาชญากรรมทางธุรกิจบ่อนทำลายทางเศรษฐกิจ ทำลายการลงทุน ขัดขวางการพัฒนาเติบโตทางสังคม และความมั่นคงของประเทศ ซึ่งบางลักษณะมีผลส่งไปถึงการทำลายศีลธรรม ประเพณี และวัฒนธรรมของสังคมชาติด้วย

เนื่องจากธรรมชาติของอาชญากรรมทางธุรกิจ มักมีพฤติกรรมที่ไม่รุนแรง ไม่ใช่กำลังทำร้าย ไม่ใช่อาวุธ ไม่ใช่วิธีเผชิญหน้าเหมือนความผิดฐานปล้นฆ่า ส่วนใหญ่แล้วจะเกิดขึ้นมาจากการละเมิดต่อความไว้วางใจที่ได้รับมอบหมายทั้งโดยตรงและโดยปริยาย ไม่ว่าจะเป็นการทำให้บิดเบือนไปซึ่งมูลค่าของทรัพย์สิน โดยเป็นการกระทำที่เกี่ยวกับการลักทรัพย์ ข้อโกง หลอกหลวง ต้มตุ๋น การปลอมแปลง ปกปิด ซ่อนเร้น การใช้อุบายที่ผิดกฎหมาย หรือความไม่ซื่อสัตย์ในการดำเนินกิจการที่ได้รับมอบหมาย มีลักษณะทรยศหักหลังระหว่างกัน เพื่อยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินเงินทองของผู้อื่นรวมทั้งนายจ้าง ห้างร้าน องค์การรัฐวิสาหกิจ และส่วนราชการหรือการละเลยต่อหน้าที่ และมักจะกระทำร่วมกันหลายคนด้วยวิธีการที่ได้ศึกษาวางแผนกันมาก่อนแล้ว

จุดมุ่งหมายของการประกอบอาชญากรรมทางธุรกิจนั้น เป็นไปเพื่อมุ่งประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน คือเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินเป็นสำคัญ หากมีการประทุษร้ายต่อร่างกายหรือชีวิตเกิดขึ้นนั้น ไม่ใช่จุดมุ่งหมายเป็นเพียงวิธีการที่จะให้ได้ซึ่งทรัพย์สิน อาจจะเป็นเหตุการณ์ที่จำต้องกระทำลงไป ด้วยเหตุบังเอิญ หรือเป็นเหตุการณ์เฉพาะหน้า หรือเหตุสุดวิสัยที่ต้องกระทำเช่นนี้ ดังนั้น แม้จะมีการกระทำผิดอย่างอื่นเกิดขึ้นไปบ้าง ระหว่างประกอบคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ เช่น ความผิดฐานอั้งยี่ ซ่องโจร ครอบครองหรือพกพาอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนโดยไม่ได้รับอนุญาต ทำร้ายร่างกายหรือฆ่าผู้อื่น เป็นต้น ความผิดเหล่านี้ไม่ถือเป็นเป้าหมายของอาชญากรรมทางธุรกิจ คงเป็นการเตรียมการหรือเหตุจำเป็นที่ต้องกระทำลงไป เพื่อความสะดวกต่อการกระทำผิดหรือเพื่อการหลบหนีเท่านั้น

2.1.3) ความแตกต่างระหว่างอาชญากรรมธรรมดาและอาชญากรรมทางธุรกิจ

จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าอาชญากรรมทางธุรกิจ มีความสลับซับซ้อน แยกย่อย แทรกซึมอยู่ในองค์กรต่างๆ ซึ่งยากที่จะเข้าใจ และพิสูจน์หาผู้กระทำความผิดได้

โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบและวิธีที่อาชญากรทางธุรกิจใช้ ซึ่งอาจแยกลักษณะของการดำเนินธุรกิจหรือการกระทำตามปกติที่จะใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารหรือการดำเนินงานออกจากพฤติกรรมแอบแฝงเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบได้ยาก เนื่องจากมีเทคนิคขั้นสูง ผู้กระทำมีหน้ามีตาได้รับความเชื่อถือไว้วางใจในสังคม หรือเป็นพนักงานในองค์กรนั้นๆเอง ที่มีความชำนาญในเครื่องมือหรือเครื่องมือ รูปแบบที่ตนใช้ปฏิบัติงานอยู่ทุกวันจนเห็นช่องทางเป็นโอกาสที่ตนจะทุจริตได้ และมั่นใจว่ายากที่จะตรวจสอบพบ เนื่องจากหากผู้ตรวจสอบในองค์กรพิจารณาเพียงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (ไฟล์เอกสาร) หรือวิเคราะห์จากข้อมูลพื้นฐานที่องค์กรต้องการจะไม่สามารถตรวจสอบพบความผิดปกติ องค์กรต้นสังกัดซึ่งเป็นผู้ได้รับความเสียหาย อาจไม่ทราบตรวจสอบไม่พบ หรือกว่าจะตรวจสอบพบต้องใช้เวลานาน หรือเป็นคราวที่ผู้กระทำคามผิดพลาดจนเกิดข้อพิรุณให้จับสังเกตได้ ผู้กระทำการเป็นอาชญากรทางธุรกิจโดยมากจะมีลักษณะพิเศษที่คล้ายกัน ที่ผู้บริหารองค์กร และเพื่อนพนักงานร่วมงานคาดไม่ถึง เนื่องจากมักเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญสามารถในงานที่ตนรับผิดชอบมากจนยากที่จะหาพนักงานท่านอื่นมาทำแทนหรือไม่สามารถถ่ายทอดความสามารถให้คนอื่นได้ มักเป็นผู้ที่ขยันทำงาน ประสิทธิภาพการลา การมาสาย แทบไม่ปรากฏ และไม่ค่อยยอมปล่อยงานตนเองให้ผู้อื่นทำแทน ทำให้โอกาสที่ผู้อื่นจะเห็นพิรุณของตนจะยิ่งยากลำบากมากยิ่งขึ้น ความจริงจะปรากฏก็ต่อเมื่อเกิดกรณีที่ต้องจำเป็นต้องขาดงานจริงๆ เช่น เจ็บป่วยมาก หรือกิจธุระสำคัญมากๆ เท่านั้น ช่วงเวลาที่ขาดงานไปอาจทำให้วงจรการทุจริตที่ตนสร้างไว้ขาดช่วง จะเกิดช่องว่างหรือแสดงพิรุณออกมาได้ เป็นต้น ดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงสามารถสรุปความแตกต่างระหว่างอาชญากรรมธรรมดา กับอาชญากรรมทางธุรกิจได้ตามตารางดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอาชญากรรมธรรมดา กับอาชญากรรมทางธุรกิจ

อาชญากรรมธรรมดา	อาชญากรรมทางธุรกิจ
1) เกิดขึ้นโดยอาศัยช่องว่างและโอกาสในการกระทำผิดโดยทั่วไป	1) เกิดขึ้นโดยอาศัยโอกาสและช่องว่างทางความรู้ในวิชาชีพหรือตำแหน่งหน้าที่
2) ผลการกระทำจะปรากฏในระยะเวลาอันสั้น ผู้เสียหายจะรู้ตัวรวดเร็ว และเกิดผลโดยตรงต่อผู้เสียหาย	2) กว่าจะรู้ผลของการกระทำต้องใช้เวลา นาน และอาจมีผู้ได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก
3) พยานยืนยันการกระทำผิดได้อย่างชัดเจน	3) ความชัดเจนของพยานหลักฐานหาได้ยาก อาจต้องประสบปัญหาในระเบียบปฏิบัติ
4) มีผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้ถูกกระทำ รวมถึงประชาชนผู้ได้รับทราบเหตุการณ์	4) อาจไม่ก่อความรู้สึกร่วมต่อบุคคลหรือประชาชนที่ไม่เกี่ยวข้องจากผลเสียหายที่เกิดขึ้น
5) ทรัพย์สินที่ถูกประทุษร้ายอยู่ในวงเงินไม่สูง และการประกอบอาชญากรรมโดยทั่วไปเป็นการกระทำโดยเฉพาะบุคคลหรือกลุ่มก็ได้ มีผลกระทบต่อสวัสดิภาพของประชาชนในวงจำกัด	5) ทรัพย์สินเสียหายหรือประทุษร้ายมีวงเงินสูง และมักจะมีการกระทำผิดในรูปขบวนการหรือองค์กรหรือกลุ่ม
	6) มีผลกระทบต่อประชาชนและเศรษฐกิจ ความมั่นคงของประเทศเป็นส่วนรวม

2.2 วิธีพิจารณาว่าด้วยการชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายในประเทศไทย

เพื่อความเข้าใจในกระบวนการตามกฎหมายของประเทศไทยในเรื่องการเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหาย จึงจำเป็นต้องศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องในการชดใช้ค่าเสียหาย ทั้งที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา รวมตลอดถึงพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ดังนี้

2.2.1 วิธีพิจารณาว่าด้วยการชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายที่เกิดจากการกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายไทยนั้น ผู้เสียหายสามารถที่จะฟ้องผู้กระทำความผิดให้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในลักษณะละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้แก่ตนได้โดยฟ้องเป็นคดีแพ่งต่างหากจากคดีอาญาอันมีลักษณะเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา กล่าวคือเป็นคดีแพ่งที่มีมูลมาจากการกระทำความผิดอาญา หรือในกรณีที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องผู้กระทำความผิดเป็นคดีอาญา ผู้เสียหายอาจยื่นคำร้องขอต่อศาลในคดีอาญาขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตนได้ อันเป็นการยื่นคำร้องขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนโดยใช้วิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งมีรายละเอียดของวิธีพิจารณาและพิพากษาดังต่อไปนี้

ผู้ที่มีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนในคดีอาญาคือผู้ที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาโดยผู้เสียหายมีสิทธิตามกฎหมายลักษณะละเมิดเช่นเดียวกับคดีแพ่งธรรมดา กล่าวคือต้องเป็นผู้ที่ถูกโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ของตนในทางแพ่งแล้วจึงต้องเป็นผู้เสียหายในคดีอาญาด้วย รวมถึงผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 4 มาตรา 5 และมาตรา 6 ในกรณีที่ผู้เสียหายจะใช้สิทธิในการยื่นคำร้องเข้ามาในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์นั้น จะต้องเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยเหมือนดังเช่นผู้เสียหายที่มีสิทธิฟ้องคดีอาญา แต่ในกรณีที่ผู้เสียหายจะเป็นโจทก์ยื่นฟ้องเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยเพียงเป็นผู้ที่ถูกโต้แย้งสิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 55 ก็สามารถยื่นฟ้องได้ ส่วนพนักงานอัยการไม่สามารถฟ้องคดีเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทน แทนผู้เสียหายหรือยื่นคำร้องเข้ามาในคดีอาญาเพื่อบังคับให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนผู้เสียหายได้ พนักงานอัยการมีอำนาจเพียงเรียกให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินที่ผู้เสียหายต้องเสียไปเนื่องจากการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ โจรสลัด กรรโชก ช้อโกง ยักยอก หรือรับของโจรเท่านั้น อันเป็นการเรียกให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินแทนผู้เสียหาย (ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 43) แต่เมื่อพนักงานอัยการได้เรียกให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินแทนผู้เสียหายแล้ว ผู้เสียหายจะยื่นคำร้องขอต่อศาลให้บังคับจำเลยให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 สำหรับทรัพย์สินหรือราคาทรัพย์สินนั้นอีกไม่ได้

อำนาจศาลในการพิจารณาคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาในส่วนของกรยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กรณี คือ

(1) กรณีผู้เสียหายฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ผู้เสียหายสามารถฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาต่อศาลซึ่งพิจารณาคดีอาญาหรือต่อศาลที่

มีอำนาจชำระคดีแพ่งก็ได้ กล่าวคือ ผู้เสียหายสามารถฟ้องคดีแพ่งและคดีอาญารวมกันมาในศาลที่พิจารณาคดีอาญา หรือจะแยกฟ้องคดีในส่วนแพ่งต่อศาลที่มีอำนาจชำระคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาก็ได้ แต่จะเลือกฟ้องคดีอาญารวมกันไปกับคดีแพ่งต่อศาลที่มีอำนาจชำระคดีแพ่งไม่ได้

(2) กรณีที่ผู้เสียหายยื่นคำร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเข้ามาในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ เป็นกรณีที่พนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องผู้กระทำความผิดเป็นคดีอาญาต่อศาลอาญาแล้ว ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 44/1 ดังนั้นผู้เสียหายจึงต้องยื่นคำร้องต่อศาลอาญาในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องผู้กระทำความผิด

ส่วนการพิจารณาคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญานั้น การพิจารณาคดีส่วนอาญายังคงต้องดำเนินการสืบพยานไปตามปกติ คือสืบพยานฝ่ายอัยการก่อน เมื่อสืบพยานฝ่ายอัยการเสร็จแล้วก็ให้สืบพยานฝ่ายผู้เสียหาย เนื่องจากการสืบพยานในส่วนของพนักงานอัยการในคดีอาญามีวัตถุประสงค์เพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำผิด มากกว่าการนำสืบถึงค่าสินไหมทดแทนในคดีส่วนแพ่งของผู้เสียหาย ซึ่งในการสืบพยานฝ่ายผู้เสียหายนี้ จะเป็นการนำสืบเฉพาะประเด็นในเรื่องค่าสินไหมทดแทนเท่านั้น ผู้เสียหายจึงมีหน้าที่นำสืบถึงค่าสินไหมทดแทนที่ตนเรียกร้อง เพื่อให้ศาลมีข้อมูลเพียงพอที่จะพิจารณากำหนดราคาทรัพย์ และจำนวนค่าสินไหมทดแทนได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรมตามควรแก่ความเสียหายอันแท้จริงที่เกิดขึ้นจากการกระทำของจำเลย โดยในการสืบพยานของผู้เสียหายนี้จะไม่รวมถึงข้อเท็จจริงอันเกี่ยวกับการกระทำความผิดของจำเลยตามที่ถูกกล่าวหา และหลังจากนั้นจึงเป็นการสืบพยานฝ่ายจำเลยเหมือนคดีอาญาโดยปกติ จำเลยมีสิทธินำสืบหักล้างถึงจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ฝ่ายผู้เสียหายเรียกร้องมาได้

ก่อนการสืบพยานฝ่ายผู้เสียหาย ผู้เสียหายต้องยื่นบัญชีระบุพยานต่อศาล แม้ว่ากฎหมายจะไม่ได้กำหนดระยะเวลาในการยื่นบัญชีระบุพยานฝ่ายผู้เสียหายไว้ แต่เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติมาตรา 44/1 วรรคสอง ที่กำหนดให้การยื่นคำร้องของผู้เสียหาย เพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทน ผู้เสียหายมีสิทธิยื่นเมื่อใดก็ได้ก่อนเริ่มสืบพยานโจทก์ ดังนั้นผู้เสียหายจึงควรยื่นบัญชีระบุพยานเข้าไปพร้อมกันด้วยกับการยื่นคำร้อง เว้นแต่ระยะเวลาก่อนเริ่มสืบพยานเหลืออยู่มากกว่า 7 วัน ก็อาจยื่นบัญชีระบุพยานก่อนวันสืบพยานไม่น้อยกว่า 7 วันได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 88

ศาลจะอนุญาตให้ผู้เสียหายนำสืบถึงค่าสินไหมทดแทนได้เท่าที่จำเป็นเท่านั้น เนื่องจากกฎหมายได้กำหนดและให้ความสำคัญกับคดีอาญามากกว่าคดีส่วนแพ่ง และประกอบกับจำเลยมีสิทธิตามรัฐธรรมนูญที่จะได้รับการพิจารณาโดยรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม การที่กฎหมายให้สิทธิแก่ผู้เสียหายที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนจากจำเลยได้เพียงยื่นคำร้องเข้ามาในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์เท่านั้น กฎหมายจึงจำเป็นต้องควบคุมกระบวนการพิจารณาในคดีส่วนแพ่งให้แล้วเสร็จไปในเวลาอันสมควร หากผู้เสียหายนำสืบถึงประเด็นเรื่องค่าสินไหมทดแทนเกินความจำเป็น ศาลมีอำนาจที่จะไม่อนุญาต ตามมาตรา 44/2 วรรคหนึ่ง

การสืบพยานของฝ่ายผู้เสียหายนี้ หากศาลพิจารณาเห็นสมควรเนื่องจากผู้เสียหายได้กล่าวแสดงรายละเอียดที่เกี่ยวกับความเสียหายเพื่อใช้สิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนไว้หลายประเด็น หรือมีประเด็นยุ่งยากอาจทำให้เกิดความล่าช้าจนอาจส่งผลกระทบต่อคดีอาญาทำให้ต้องเนิ่นช้าติดขัด ศาลก็ชอบที่จะใช้อำนาจตามมาตรา 44/2 วรรคหนึ่ง พิพากษาคดีอาญาไปก่อน แล้วมาพิจารณาพิพากษาคดีในส่วนแพ่งในภายหลัง และทำคำพิพากษาคดีส่วนแพ่งเป็นอีกฉบับหนึ่งก็ได้ เมื่อศาลมีคำพิพากษาแล้ว การอุทธรณ์ฎีกาคดีส่วนอาญาก็ต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคriminal ความอาญา ส่วนคำพิพากษาคดีส่วนแพ่งก็ต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

การพิพากษาคดีในส่วนแพ่งในคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญานั้น ศาลจำต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญา ซึ่งเป็นหลักการอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากหลักการของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 145 วรรคหนึ่ง ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 ที่ว่า คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลย่อมมีผลผูกพันคู่ความนับตั้งแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษา หรือคำสั่งจนถึงวันที่คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้ถูกเปลี่ยนแปลง แก้ไข กลับ หรือดลเสีย จึงมีผลตามมาว่าคำพิพากษาคดีอาญาที่จะมีผลผูกพันคดีส่วนแพ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 46 นั้น ซึ่งมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. ต้องเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา
2. คำพิพากษาที่ชี้ขาดข้อเท็จจริงในคดีอาญาต้องถึงที่สุดแล้ว
3. คู่ความในคดีส่วนอาญาและคดีส่วนแพ่งต้องเป็นคู่ความเดียวกัน
4. ข้อเท็จจริงในคดีอาญาต้องเป็นประเด็นโดยตรงในคดีอาญาและได้รับการวินิจฉัยโดยชัดแจ้งแล้ว

กฎหมายได้กำหนดให้ศาลต้องถือข้อเท็จจริงในคำพิพากษาคดีส่วนอาญาที่ได้วินิจฉัยไว้เป็นหลักในการพิพากษาคดีส่วนแพ่ง แม้ว่าโจทก์จะแยกฟ้องคดีแพ่งเป็นอีกคดีต่างหากจากคดีอาญาก็ตาม ในประเด็นข้อพิพาทที่เกี่ยวกับคดีอาญา ศาลที่จะพิพากษาคดีในส่วนแพ่ง จะต้องรอฟังผลของคดีอาญาก่อน แล้วจึงพิพากษาคดีแพ่งไปตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีอาญา แม้ว่าในคดีแพ่งจะปรากฏข้อเท็จจริงขึ้นใหม่ไม่ต้องกับคดีส่วนอาญาก็ตาม ก็ไม่มีข้อยกเว้นมิให้ถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญา

ในการพิพากษาคดีในส่วนแพ่งนั้น กฎหมายบัญญัติให้ต้องวินิจฉัยไปตามกฎหมายแพ่ง ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 47 ที่ได้บัญญัติว่า “คำพิพากษาคดีส่วนแพ่งต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย อันว่าด้วยความรับผิดชอบของบุคคลในทางแพ่งโดยไม่ต้องคำนึงว่าจำเลยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดหรือไม่” กล่าวคือพิจารณาและพิพากษาคดีในส่วนแพ่งโดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าคำพิพากษาในส่วนคดีอาญาจะพิพากษาว่าอย่างไร ส่วนราคาทรัพย์สินที่สั่งให้จำเลยใช้แก่ผู้เสียหาย ให้ศาลกำหนดตามราคาอันแท้จริง ส่วนจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนอย่างอื่นที่ผู้เสียหายจะได้รับนั้น ให้ศาลกำหนดให้ตามความเสียหายแต่ต้องไม่เกินค่าขอ

เมื่อศาลในคดีส่วนแพ่งมีคำพิพากษาแล้ว หากต้องมีการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีส่วนแพ่ง กฎหมายกำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ ซึ่งหมายถึงบทบัญญัติในภาค 4 ลักษณะ 2 การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง กล่าวคือถ้าลูกหนี้ตามคำพิพากษามีได้ปฏิบัติตามคำพิพากษา เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาชอบที่จะร้องขอให้มีการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งได้ภายใน 10 ปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แม้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาจะได้ยื่นอุทธรณ์ก็ไม่เป็นเหตุให้งดการบังคับคดี เว้นแต่ศาลจะสั่งอนุญาตให้ทุเลาการบังคับคดีไว้ในระหว่างอุทธรณ์ (ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 231)

หากเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเชื่อว่าลูกหนี้ตามคำพิพากษามีทรัพย์สินที่จะถูกบังคับมากกว่าที่ดินทราบ อาจขอให้ทำการไต่สวนและออกหมายเรียกลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบุคคลอื่นที่เชื่อว่าอยู่ในฐานะที่จะให้ถ้อยคำอันเป็นประโยชน์มาทำการไต่สวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 277 ที่บัญญัติว่า “ถ้าเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเชื่อว่าลูกหนี้ตาม คำพิพากษามีทรัพย์สินที่จะต้องถูกบังคับมากกว่าที่ดินทราบแล้ว เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอาจยื่นคำขอฝ่ายเดียวโดยทำเป็นคำร้อง ต่อศาล ขอให้ศาลทำการไต่สวนและออกหมายเรียก

ลูกหนี้ ตามคำพิพากษาหรือบุคคลอื่นที่เชื่อว่าอยู่ในฐานะที่จะให้ถ้อยคำอัน เป็นประโยชน์มาในการไต่สวนเช่นนั้น

เมื่อมีคำขอเช่นว่านี้ ให้ศาลทำการไต่สวนตามกำหนดและเงื่อนไข ใด ๆ ที่เห็นสมควร ในคดีมีโนสาเร่ หากศาลเห็นเป็นการสมควร ศาลจะออกหมาย เรียกลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบุคคลอื่นมาไต่สวนเกี่ยวกับทรัพย์สิน ของลูกหนี้ตามคำพิพากษาก่อนออกหมาย บังคับคดี แล้วจัดแจ้งผล การไต่สวนไว้ในหมายบังคับคดีด้วยก็ได้”

ในการดำเนินการบังคับคดีนั้น เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจในฐานะที่เป็นผู้แทน เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจึงถือได้ว่าเจ้าพนักงานบังคับคดียึดและขายทอดตลาดทรัพย์สินที่ยึดและรับ เงินจากการขายทอดตลาดไว้แทนเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา เมื่อมีคำพิพากษาหรือคำสั่งกำหนดให้ ชำระเงินจำนวนหนึ่ง เจ้าพนักงานบังคับคดีย่อมมีอำนาจรวบรวมเงินเพื่อชำระหนี้ตามคำพิพากษา ได้ โดยวิธียึดหรืออายัดและขายทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา (ตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความแพ่ง มาตรา 282 วรรคหนึ่ง) โดยเจ้าพนักงานบังคับคดีชอบที่จะยึดหรืออายัดหรือ ขายทรัพย์สินที่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอ้างว่าเป็นของลูกหนี้ตามคำพิพากษา (ตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 283 วรรคหนึ่ง) โดยห้ามมิให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของ ลูกหนี้ตามคำพิพากษาเกินกว่าที่จะพอชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา พร้อมทั้งค่าฤชา ธรรมเนียมในคดีและค่าธรรมเนียมในการบังคับคดี (ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 284 วรรคหนึ่ง) โดยมีทรัพย์สินบางอย่างที่ไม่อยู่ในข่ายการบังคับคดี (ตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 285) ได้แก่

1) เครื่องนุ่งห่มหลับนอน หรือเครื่องใช้ในครัวเรือน โดยประมาณรวมกันราคาไม่เกิน ห้าหมื่นบาท ในกรณีที่ศาลเห็นสมควรจะกำหนดทรัพย์สินดังกล่าวที่มีราคาเกินห้าหมื่นบาทให้เป็น ทรัพย์สินที่ไม่ต้องอยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีก็ได้ ทั้งนี้โดยคำนึงความจำเป็นตามฐานะ ของลูกหนี้ตามคำพิพากษา

2) เครื่องมือหรือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการเลี้ยงชีพหรือประกอบวิชาชีพโดยประมาณ รวมกันราคาไม่เกินหนึ่งแสนบาท แต่ถ้าลูกหนี้ตามคำพิพากษามีคำขอโดยทำเป็นคำร้องต่อศาลขอ อนุญาตยึดหน่วงและใช้เครื่องมือหรือเครื่องใช้อันจำเป็นเพื่อดำเนินการเลี้ยงชีพ หรือการประกอบ วิชาชีพอันมีราคาเกินกว่าจำนวนราคาดังกล่าวแล้ว ให้ศาลมีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจอนุญาตหรือไม่ อนุญาตภายในบังคับแห่งเงื่อนไขตามที่ศาลเห็นสมควร

3) วัตถุ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องทำหน้าที่แทนหรือช่วยอวัยวะของลูกหนี้ตามคำพิพากษา

4) ทรัพย์สินอย่างใดที่โอนกันไม่ได้ตามกฎหมาย หรือตามกฎหมายย่อมไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

นอกจากนี้สิทธิเรียกร้องเป็นเงินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาดังต่อไปนี้ก็ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี (ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 286) ได้แก่

1) เบี้ยเลี้ยงชีพซึ่งกฎหมายกำหนดไว้และเงินรายได้เป็นคราว ๆ อันบุคคลภายนอกได้ยกให้เพื่อเลี้ยงชีพ เป็นจำนวนรวมกันไม่เกินเดือนละหนึ่งหมื่นบาทหรือตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควร

2) เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ บำเหน็จ เบี้ยหวัด หรือรายได้อื่นในลักษณะเดียวกันของข้าราชการ เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างในหน่วยราชการ และเงินสงเคราะห์ บำนาญ หรือบำเหน็จที่หน่วยราชการได้จ่ายให้แก่คู่สมรสหรือญาติที่ยังมีชีวิตของบุคคลเหล่านั้น

3) เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ ค่าชดใช้ เงินสงเคราะห์ หรือรายได้อื่นในลักษณะเดียวกันของพนักงาน ลูกจ้าง หรือคนงาน นอกจากที่กล่าวไว้ในข้อ 2) ที่นายจ้างจ่ายให้แก่บุคคลเหล่านั้น หรือคู่สมรส หรือญาติที่ยังมีชีวิตของบุคคลเหล่านั้น เป็นจำนวนรวมกันไม่เกินเดือนละหนึ่งหมื่นบาท หรือตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควร

4) เงินฌาปนกิจสงเคราะห์ที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้รับอันเนื่องมาแต่ความตายของบุคคลอื่นเป็นจำนวน ตามที่จำเป็นในการดำเนินการฌาปนกิจศพตามฐานะของผู้ตายที่ศาลเห็นสมควร ในกรณีที่ศาลเป็นผู้กำหนดจำนวนเงินตามข้อ 1) และข้อ 3) ให้ศาลกำหนดให้ไม่ น้อยกว่าอัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดของข้าราชการพลเรือนในขณะนั้น และไม่เกินอัตราเงินเดือนขั้นสูงสุดของข้าราชการพลเรือนในขณะนั้น โดยคำนึงถึงฐานะในทางครอบครัวของลูกหนี้ตามคำพิพากษา และจำนวนบุพการีและผู้สืบสันดาน ซึ่งอยู่ในความอุปการะของลูกหนี้ตามคำพิพากษาด้วย

เมื่อได้มีการยึดสังหาริมทรัพย์ที่มีรูปร่าง หรืออสังหาริมทรัพย์ของลูกหนี้ตามคำพิพากษาแล้ว ให้เจ้าพนักงานบังคับคดียื่นคำขอต่อศาลขอให้สั่งอนุญาตให้ขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น ถ้าไม่มีผู้ใดคัดค้านในการทรัพย์สินนั้น ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอและให้เจ้าพนักงานบังคับคดีแจ้งคำสั่งศาล และวันขายทอดตลาดแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินนั้น โดยคำสั่งอนุญาตของศาลให้เป็นที่สุด (ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

มาตรา 306) เมื่อได้จัดการจำหน่ายทรัพย์สินเสร็จแล้ว และได้หักค่าฤชาธรรมเนียมในการฟ้องร้องให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเพียงพอที่เงินรายได้จำนวนสุทธิจะพอแก่การที่จะจ่ายให้ได้ (ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 318)

ในการยึดทรัพย์สินของจำเลยเพื่อชดใช้ค่าธรรมเนียมศาล ค่าปรับ ราคาทรัพย์สินหรือค่าสินไหมทดแทน หากเงินที่บังคับคดีได้ไม่เพียงพอที่จะชดใช้ได้ทุกจำนวน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 251 ได้วางหลักเกณฑ์ในการจัดสรรเงินที่ได้จากการบังคับคดีเพื่อชำระหนี้ตามคำพิพากษาในส่วนแบ่งตามลำดับ กล่าวคือ 1. ค่าธรรมเนียม 2. ราคาทรัพย์สินหรือค่าสินไหมทดแทน 3. ค่าปรับ

ค่าธรรมเนียมที่จะได้รับการจัดสรรให้ชำระหนี้ในลำดับแรกนี้ หมายถึง ค่าธรรมเนียมที่จำเลยต้องใช้แทนผู้เสียหายที่เป็นโจทก์ ไม่รวมถึงค่าธรรมเนียมในการบังคับคดี เนื่องจากเมื่อมีการบังคับและได้เงินจากการบังคับคดีแล้ว เจ้าพนักงานบังคับคดีจะต้องหักค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับคดีออกจากเงินที่ได้ก่อน (ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 318) จึงจะเหลือเป็นจำนวนเงินสุทธิที่จะนำมาจัดสรรชำระหนี้

ดังที่กล่าวถึงวิธีพิจารณาว่าด้วยการชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายในประเทศไทยมาข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่าเมื่อเกิดคดีอาญาที่นำความสูญเสียทั้งทางกายภาพและหรือทรัพย์สินแล้ว การเรียกร้องใช้สิทธิตามกระบวนการวิธีพิจารณาความอันเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อเรียกร้องให้ผู้กระทำความผิดเข้ามาเยียวยาชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้ถูกกระทำหรือเหยื่ออาชญากรรมกลับมีความสลับซับซ้อน เต็มไปด้วยขั้นตอนและรูปแบบวิธีการที่ละเอียดมากมายกว่าจะได้ชดใช้ค่าเสียหายต้องผ่านกระบวนการต่างๆมากมาย อีกทั้งยังมีอุปสรรคและค่าใช้จ่ายจำนวนมากในการยึดอายัดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดอาญา อีกทั้งหากผู้นั้นไม่มีทรัพย์สินใดให้ยึดอายัด กระบวนการที่ผู้เสียหายทำมาทั้งหมดก็สูญเปล่า อย่างมากที่สุดคือได้นำตัวผู้กระทำความผิดมาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเพื่อการลงโทษให้สมสมกับความผิดที่เขาได้กระทำ แต่ความเสียหายกลับไม่ได้รับการชดใช้เยียวยาเพื่อบรรเทาความเสียหายโดยเฉพาะกรณีที่ผู้เสียหายเป็นองค์กรธุรกิจ ยิ่งได้รับการเยียวยาชดใช้ค่าเสียหายใกล้เคียงกับความเสียหายจริงเท่าไร และรวดเร็วทันที่เท่าไร ย่อมส่งผลให้ผลกระทบจากความเสียหายนั้นย่อมลดลงตามไปด้วย

จากการศึกษาหลักกฎหมายไทยดังกล่าวนี้ จึงพบว่า การดำเนินกระบวนการยุติธรรมตามปกติ ไม่สามารถช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายในคดีอาชญากรรมทางธุรกิจได้อย่างทัน่วงที และใกล้เคียงกับความเสียหายจริงที่ได้รับมากที่สุด

2.2.2 วิธีพิจารณาว่าด้วยการชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544

ก. เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้

กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 245 และมาตรา 246 ได้บัญญัติรับรองสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือจากรัฐของบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่นโดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น และไม่มีโอกาสได้รับการบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่น รวมทั้งการรับรองสิทธิในการได้รับค่าทดแทนในกรณีของบุคคลซึ่งตกเป็นจำเลยในคดีอาญาและถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี หากปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดคดีนั้น ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ข. คำนิยามสำคัญ

ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 มาตรา 3 คำนิยามที่ควรทราบ ได้แก่

“ผู้เสียหาย” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตหรือร่างกายหรือจิตใจเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น

“จำเลย” หมายความว่า บุคคลซึ่งถูกฟ้องต่อศาลว่าได้กระทำความผิดอาญา

“ค่าตอบแทน” หมายความว่า เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ผู้เสียหายมีสิทธิได้รับเพื่อตอบแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นหรือเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น

“ค่าทดแทน” หมายความว่า เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่จำเลยมีสิทธิได้รับเนื่องจากเป็นจำเลยในคดีอาญาและถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาคดีและมีคำพิพากษาถึงที่สุดคดีนั้นฟังเป็นยุติว่า จำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำผิดของจำเลยไม่เป็นความผิด

ค. บทบัญญัติพื้นฐาน

การเรียกร้องหรือการได้มาซึ่งสิทธิหรือประโยชน์ตามพระราชบัญญัตินี้ไม่เป็นการตัดสิทธิหรือประโยชน์ที่ผู้เสียหายหรือจำเลยพึงได้ตามกฎหมายอื่น (ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 มาตรา 5)

ในกรณีที่ผู้เสียหายหรือจำเลยถึงแก่ความตายก่อนที่จะได้รับค่าตอบแทนค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่าย แล้วแต่กรณี ให้สิทธิของผู้เสียหายหรือจำเลยถึงแก่ความตายในการเรียกร้องและการรับค่าตอบแทน ค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายตกแก่ทายาทซึ่งได้รับความเสียหายของผู้เสียหายหรือจำเลยนั้นตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด (ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 มาตรา 6)

ง. คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 มาตรา 7 กำหนดให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา” ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนกรมคุมประพฤติ ผู้แทนกรมพระธรรมนูญ ผู้แทนกรมราชทัณฑ์ ผู้แทนกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ผู้แทน สภานายความและผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของรัฐมนตรีมาจากการแพทย์ ด้านสังคมสงเคราะห์ และด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นที่ประจักษ์ อีก 5 คน เป็นกรรมการ

คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ (ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 มาตรา 8) ในการพิจารณาอนุมัติค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเกี่ยวกับมาตรการในการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาตลอดจนการออกกฎกระทรวงระเบียบ และประกาศต่าง ๆ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้และมีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องหรือข้อมูลหรือสิ่งอื่นที่จำเป็นมาเพื่อประกอบการพิจารณา รวมทั้งปฏิบัติการอื่นใดเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

จ. การได้รับค่าตอบแทนของผู้เสียหายในคดีอาญา

ความผิดที่กระทำต่อผู้เสียหายอันอาจขอรับค่าตอบแทนได้ ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 มาตรา 17 ประกอบรายการท้ายพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 บัญญัติกำหนดให้ ต้องเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ความผิดเกี่ยวกับเพศ (มาตรา 276 – 287) และความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย (มาตรา 288 – 308)

ผู้เสียหายจะได้รับค่าตอบแทน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ ค่าตอบแทนในกรณีและผู้เสียหายถึงแก่ความตาย ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ และค่าตอบแทนความเสียหายอื่นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

คณะกรรมการจะกำหนดให้ผู้เสียหายได้รับค่าตอบแทนเพียงใดหรือไม่ก็ได้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำความผิด และสภาพความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ รวมทั้งโอกาสที่ผู้เสียหายจะได้รับการบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่นด้วย (ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 มาตรา 18)

ฉ. การได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

จำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องเป็นจำเลยที่ถูกดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการ ถูกคุมขังในระหว่างพิจารณาคดีและปรากฏหลักฐานชัดเจนว่า จำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดและมีการถอนฟ้องในระหว่างดำเนินคดี หรือปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดในคดีนั้น ข้อเท็จจริงพึงเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด (ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 มาตรา 20)

การกำหนดค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย ให้กำหนดหลักเกณฑ์จากค่าทดแทนการถูกคุมขัง ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ เนื่องจากจำเลยได้รับความเจ็บป่วยเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี ค่าทดแทนในกรณีที่จำเลยถึงแก่ความตายและความตายนั้นเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี ค่าขาดประโยชน์ทำ

มาหาได้ในระหว่างถูกดำเนินคดี และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินคดี (ตามพระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 มาตรา 21)

ช. การยื่นคำขอ และการอุทธรณ์

ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 มาตรา 22-25 บัญญัติกำหนดให้ผู้เสียหาย จำเลยหรือทนายทซึ่งได้รับความเสียหายที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ยื่นคำขอต่อคณะกรรมการ ณ สำนักงาน ตามแบบที่สำนักงานกำหนดภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายได้รู้ถึงการกระทำความผิดหรือวันที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้อง หรือวันที่มีคำพิพากษาอันถึงที่สุดคดีนั้น ปรากฏตามข้อเท็จจริงฟังยุดิว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด

ในกรณีที่ผู้เสียหาย จำเลยหรือทนายทซึ่งได้รับความเสียหายเป็นผู้ไร้ความสามารถหรือไม่สามารถยื่นคำขอด้วยตนเองได้ ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาล ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานสามีหรือภริยา หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นหนังสือจากผู้เสียหาย จำเลยหรือทนายทซึ่งได้รับความเสียหายแล้วแต่กรณี อาจยื่นคำขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายได้ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ภายใน 30 วันนับแต่วันที่รับแจ้งคำวินิจฉัย คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่ที่สุด

ผู้อุทธรณ์ยื่นอุทธรณ์ต่อสำนักงานหรือศาลจังหวัดที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเพื่อส่งให้แก่ศาลอุทธรณ์ก็ได้ และให้ถือว่าเป็นการยื่นอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์แล้ว

จากการศึกษาพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติ ในส่วนที่เกี่ยวกับผู้เสียหายจะระบุดำเนินการเฉพาะความผิดเกี่ยวกับเพศ (มาตรา 276 – 287) และความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย (มาตรา 288 – 308) แต่ไม่มีการกล่าวถึงความคุ้มครองในส่วนคดีอาชญากรรมทางธุรกิจที่มักจะเป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ และต้องถือว่าเป็นเหยื่ออาชญากรรมที่สำคัญ ซึ่งความสูญเสียจากการเกิดคดีอาญานั้นก็ได้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก ดังนั้น หากเกิดคดีอาชญากรรมทางธุรกิจขึ้น เช่น พนักงานบริษัททุจริต ใช้อิง ยักยอกเงิน บริษัท

บริษัทในฐานะผู้เสียหายก็ไม่อยู่ภายใต้ความคุ้มครองของพระราชบัญญัตินี้ จึงไม่มีสิทธิยื่นขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหาย และต้องไปติดตามให้ผู้กระทำความผิดชดใช้ค่าเสียหายด้วยวิธีการของกระบวนการยุติธรรมตามปกติ

2.3 วิเคราะห์กระบวนการในการชดใช้ค่าเสียหายในประเทศไทย

กระบวนการในการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในประเทศไทยนั้น เป็นกระบวนการในการช่วยเหลือให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ โดยผ่านกระบวนการที่ทำให้คดีที่เกี่ยวข้องกันสามารถเสร็จสิ้นไปได้ในคราวเดียว แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีความบกพร่องของกระบวนการในส่วนของการบังคับให้ผู้กระทำความผิดชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้น และความบกพร่องในส่วนของบริษัทประกันภัยของกฎหมายที่ไม่ชัดเจน ทำให้กระบวนการในการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในประเทศไทยอาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ ส่งผลให้ไม่สามารถเยียวยาความเสียหายของผู้เสียหายได้เท่าที่ควร ทั้งนี้การที่ให้ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ในคดีอาญา ไม่ว่าจะเป็นการยื่นคำร้องเข้ามาในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์เพื่อขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือการที่ผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาด้วยตนเองแล้วมีคำขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนมาบังคับฟ้องคดีอาญา นอกเหนือจากสิทธิที่ผู้เสียหายสามารถฟ้องเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาได้ตามกฎหมายพิจารณาความแพ่ง โดยในทุกกรณีดังกล่าวผู้เสียหายสามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ในทุกประเภทความเสียหายที่ตนได้รับไม่มีข้อจำกัดในเรื่องความเสียหายหรือฐานความผิด เมื่อศาลได้พิจารณาถึงความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ และมีการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในประเภทของความเสียหาย และจำนวนค่าเสียหายที่ผู้เสียหายควรได้รับอย่างเหมาะสมตามสิทธิของผู้เสียหายแล้ว ศาลก็จะมีคำพิพากษาตามคำขอท้ายฟ้องคดีอาญาให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย โดยถือว่าจำเลยเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา และให้ดำเนินการบังคับคดีตามประมวลกฎหมายพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการบังคับคดีตามคำพิพากษาต่อไป

อย่างไรก็ตาม บริษัทประกันภัยแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในส่วนของคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญายังมีปัญหาที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อหาแนวทางแก้ไขหรือหามาตรการอื่น ๆ เพื่อเสริมให้เกิดความเหมาะสม และมีผลประโยชน์สูงสุดต่อผู้เสียหาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อเป็นหนทางในการบรรเทาปัญหาที่เกิดจากปัจจัยในเรื่องความสามารถในการจ่ายค่า

สินไหมทดแทนของจำเลยในคดีแพ่งและคดีอาญาที่ไม่ประสบความสำเร็จหากใช้กระบวนการในการบังคับคดีตามคำพิพากษาโดยวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการบังคับคดีตามกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก ในที่นี้ผู้เขียนจึงขอสรุปเฉพาะปัญหาข้อขัดข้องหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายในคดีอาญา ในการบังคับคดีกับทรัพย์สินของผู้กระทำเท่านั้น ดังนี้

ปัญหาในการบังคับคดีกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด

ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาคดีอาญาในกรณีที่มีคำร้องของผู้เสียหายให้มีการบังคับให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ในส่วนของค่าสินไหมทดแทนนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 249 ได้บัญญัติว่า คำพิพากษาให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้บังคับตามบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งได้แก่ การดำเนินการบังคับคดีโดยผู้เสียหายมีฐานะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา มีอำนาจที่จะดำเนินการบังคับคดีตามคำพิพากษาได้ ดังเช่นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในคดีแพ่ง ผู้เสียหายหรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจึงต้องดำเนินการบังคับคดีตามสิทธิของตนด้วยตนเองตามกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยการนำที่ทรัพย์สินของจำเลยหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษา เพื่อให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของจำเลยหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษามาขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ตามคำพิพากษา

ความยากจนก็มีส่วนก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีอาญาธรรมดาทำให้ไม่สามารถติดตามเอาทรัพย์สินจากผู้กระทำความผิดมาชดใช้เยียวยาให้กับผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมได้ แต่อย่างไรก็ตามสำหรับคดีอาชญากรรมทางธุรกิจที่ผู้กระทำความผิดมักมีฐานะร่ำรวย มีความรู้ มีการศึกษาสูง ความยากในการติดตามเอาทรัพย์สินจากผู้กระทำความผิดมาชดใช้เยียวยาให้แก่ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมกลับยิ่งยากยิ่งกว่า เนื่องจากเงินจำนวนมากคือปัจจัยหลักในการตัดสินใจกระทำความผิดประกอบกับด้วยความรู้ ความชำนาญ การวางแผนอย่างมีลำดับขั้นตอนและใช้เวลานานกว่าผู้เสียหายจะรู้ตัวทำให้มีเวลาที่ว่าย่ายถ่ายเทหรือซุกซ่อนทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดรวมถึงการแปรสภาพทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดในลักษณะการฟอกเงิน จนยากต่อการติดตามเอาทรัพย์สินมาคืนผู้เสียหาย ประกอบกับรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมไทยที่มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก คำพิพากษาของศาลก็ไม่ได้เป็นเครื่องยืนยันว่าผู้เสียหายจะได้รับการชดใช้ตามคำพิพากษา

เมื่อพิจารณาจากแนวความคิดในการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมแล้ว ทำให้เห็นว่าผลที่เกิดขึ้นตามมาคือกรณีที่ผู้เสียหายจากอาชญากรรมแล้ว ยังต้องดำเนินการบังคับคดีโดยการตรวจหาทรัพย์สินของจำเลยและนำขึ้นเพื่อให้มีการบังคับนำเงินมาเป็นค่าเสียหายให้แก่ตนเองที่ต้องเสียไปจากการกระทำความผิด มิฉะนั้นก็จะไม่ได้รับการชดใช้ตามคำพิพากษา ผู้เสียหายจึงต้องคอยติดตามว่าจำเลยจะมีทรัพย์สินเมื่อใดซึ่งเป็นการสร้างภาระให้กับผู้เสียหาย สิทธิของผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมที่ควรจะได้รับ ความคุ้มครอง เยียวยา และช่วยเหลือเพื่อให้กลับคืนสู่สภาพเดิมจึงถูกละเลยไป นอกจากนี้เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้จำคุกจำเลยแล้ว แม้ว่าจะบรรเทาการยุติธรรมจะมุ่งเน้นที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษเพื่อตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม แต่ในขณะเดียวกันเมื่อผู้กระทำความผิดถูกจำคุกก็เป็นการตัดโอกาสในการที่ผู้เสียหายจะได้รับชดใช้ค่าเสียหาย อีกทั้งกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยในปัจจุบันนี้ไม่มีกระบวนการใดที่สร้างช่องทางที่จะเชื่อมโยงให้ผู้กระทำความผิดได้ชดใช้ค่าเสียหายให้ผู้กระทำความผิดแต่อย่างใด

กล่าวโดยสรุปได้ว่า จากการศึกษาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ประเทศไทยบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันนี้นั้น ยังไม่สามารถช่วยเยียวยาความเสียหายที่อาจเกิดจากการก่ออาชญากรรมทางธุรกิจได้อย่างเต็มความเสียหายจริงหรือใกล้เคียงกับความเสียหายจริงให้มากที่สุดได้ อีกทั้งกระบวนการที่ซับซ้อนหลายขั้นตอนก็ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เสียหายที่เป็นองค์กรธุรกิจที่ต้องการความรวดเร็วและการแก้ปัญหาที่ทัน่วงทีได้

จากปัญหาดังกล่าวทำให้เกิดความจำเป็นที่รัฐจะต้องหามาตรการอื่นที่จะมาบังคับให้มีการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามคำพิพากษา นอกจากการบังคับคดีโดยการยึดทรัพย์เพื่อนำมาชำระหนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เนื่องจากการดำเนินการบังคับคดีตามกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งยังใช้ได้ผลดีกับคดีแพ่ง แต่เมื่อคดีอาญามีแนวความคิดที่ต่างจากคดีแพ่งโดยคดีอาญามุ่งที่จะลงโทษผู้กระทำความผิด คุ้มครองผู้เสียหาย เยียวยาความเสียหาย รักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ประกอบกับลักษณะคดี และลักษณะของจำเลยในคดีอาญามีความแตกต่างจากคดีแพ่ง การบังคับคดีด้วยวิธีพิจารณาความแพ่งเพียงอย่างเดียวอาจไม่ได้ผลเพียงพอ การดำเนินการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนอันเป็นความเสียหายที่เกิดจากการกระทำ

ความผิดอาญาจึงควรมีมาตรการเยียวยาอื่น ๆ ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะคดี เพื่อให้บรรลุนิติภาวะของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา อีกทั้งบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ดังที่ได้ศึกษามาแล้วข้างต้นไม่มีบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้เสียหายจากคดีอาชญากรรมทางธุรกิจเลย

ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าควรที่จะศึกษาหามาตรการเสริมอื่นๆนอกกระบวนการยุติธรรมหลักเพื่อนำมาสำหรับการชดเชยค่าเสียหายในคดีอาญาเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายที่จะได้รับการชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากอาชญากรรม โดยเฉพาะอาชญากรรมทางธุรกิจ เพื่อเป็นมาตรการเสริมกับวิธีการดำเนินการบังคับคดีตามกฎหมายกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง อันมีข้อจำกัดที่กล่าวมาข้างต้น เป็นการเพิ่มศักยภาพในการคุ้มครองผู้เสียหาย และมีประสิทธิภาพสูงสุด เช่น การนำหลักการประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจมาใช้ แต่อย่างไรก็ตาม การนำมาตราการประกันภัยดังกล่าวมาใช้ในประเทศไทยยังมีข้อที่ควรคำนึงถึง ไม่ว่าจะเป็นข้อดี ข้อเสียของการนำมาใช้ รวมถึงตลอดถึงความเป็นไปได้ในการนำมาใช้ในประเทศไทยต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

หลักการประกันภัยและกรมธรรม์การประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ

3.1 บททั่วไปเกี่ยวกับการประกันวินาศภัย¹

ความไม่แน่นอนและการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์จากภัยธรรมชาติ อุบัติภัย โรคภัยไข้เจ็บ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อเราได้ตลอดเวลา การดำเนินชีวิตของคนเราในปัจจุบันรวมถึงในอนาคตจึงมีความเสี่ยงภัยเพิ่มขึ้นตลอดเวลา เราทุกคนจึงควรจะตระหนักว่า ชีวิตของเราขึ้นอยู่กับความเสี่ยง หากไม่มีการป้องกันไว้แต่เนิ่น ๆ ก็อาจจะได้รับผลกระทบจากความเสี่ยงนั้น โดยที่เราเป็นผู้สูญเสียทางการเงิน จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่มีการจัดตั้งบริษัทประกันภัยขึ้นมา เพื่อช่วยบรรเทาความเสียหายทางการเงินให้กับผู้เอาประกันภัย

ในช่วงปี พ.ศ. 2547-2553 ได้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีความรุนแรงมากหลายครั้งในทวีปต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ทุกคนไม่เคยคาดคิดมาก่อนเลยว่าจะเกิดวินาศภัยเช่นนั้น และไม่ได้มีการเตรียมการป้องกันไว้ล่วงหน้าเพื่อบรรเทาภัย ผลของวินาศภัยจากภัยพิบัติทางธรรมชาติเหล่านี้ทำความเสียหายอย่างมหาศาลต่อทรัพย์สิน และทำให้มีผู้เสียชีวิต บาดเจ็บหรือทุพพลภาพอีกเป็นจำนวนมาก ตัวอย่างเช่น การเกิด “สึนามิ (TSUNAMI)” ตามมาด้วยการเกิดแผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด ปรากฏการณ์ดินแดนที่เคยหนาวจัด กลับเป็นร้อนจัด ส่วนดินแดนที่เคยเป็นภูมิภาคที่ร้อนกับหนาวเย็นจนเกิดหิมะ ปรากฏการณ์น้ำท่วมที่ขยายวงกว้างไปทั่วทั้งโลก วิกฤตการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2548-ปัจจุบัน และยังไม่มียี่ห้ายี่สิบจะทุเลาเบาบางลง นักวิชาการทั่วโลกต่างออกมาตั้งข้อสมมติฐานว่าโลกยังต้องเกิดปรากฏการณ์เลวร้ายอีกมากมาย ทั้ง การเกิดแผ่นดินไหว การเกิดคลื่นยักษ์ในทะเล ความหนาวเย็น ฯลฯ ซึ่งจะทำลายล้างทรัพย์สิน ชีวิตคนและสัตว์ ตลอดจนระบบนิเวศน์ในประเทศต่างๆมากมาย ตัวอย่างเช่น ในเหตุการณ์สึนามิเมื่อเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 มีประเทศที่ได้รับผลกระทบรวม 13 ประเทศ มีประชาชนที่เสียชีวิตและสูญหายในวินาศภัยครั้งนี้ประมาณ 220,000 คน มีผู้ได้รับบาดเจ็บประมาณ 125,000 คน และมีผู้ที่ต้องกลายเป็นเด็กกำพร้าบิดามารดาอีกเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้น ยังมีทรัพย์สินที่เสียหายเป็นมูลค่า US\$ 13,442 ล้าน หรือ 504,075 ล้านบาท (US\$ 1

¹ ธโนดม โลกพัฒนา, คู่มือวิชาการประกันภัย (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549).

= 37.50 บาท) ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่มีทำประกันภัยไว้เพียง US\$ 2,068 ล้าน หรือ 77,550 ล้านบาท (US\$ 1 = 37.50 บาท² หรือการเกิดพายุเฮอริเคนแคทเทอรีน่า (Hurricane Katrina) ที่มีความรุนแรงระดับ 5 ซึ่งเป็นความรุนแรง ในระดับสูงสุดของพายุเฮอริเคนนี้ซึ่งเกิดในมหาสมุทรแอตแลนติกใกล้กับชายฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกา ช่วงวันที่ 23-31 สิงหาคม 2548 พายุเฮอริเคนแคทเทอรีน่านี้จัดว่าเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติที่สร้างความหายนะซึ่งมีมูลค่าสูงสุดในประวัติศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา โดยพายุนี้ได้พัดผ่านรัฐต่าง ๆ เช่น เมืองนิวยอร์ก มลรัฐหลุยส์เซียน่า, เมืองไมอามี มลรัฐฟลอริดา, มลรัฐมิซซิสซิปปี และมลรัฐอลาบามา และทำความเสียหายต่อทรัพย์สินที่ได้ทำประกันภัยไว้คิดเป็นมูลค่าสูงถึง US\$ 45,000 ล้าน หรือ 1,687,500 ล้านบาท (US\$ 1 = 37.50 บาท) และผู้เสียชีวิตเพียง 1,326 คน³ การเกิดแผ่นดินไหวและสึนามิขนาดใหญ่ที่จังหวัดมียางิ ประเทศญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2554 เป็นต้น

ผู้ที่มีทำประกันภัยเพื่อปกป้องทรัพย์สินหรือชีวิตของเขา ก็จะได้รับชดเชยค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่ผู้ที่ไม่ได้ทำประกันภัยไว้ ก็ต้องเป็นผู้ที่สูญเสียจากเหตุการณ์ครั้งนี้โดยมิได้อะไรชดเชย และไม่รู้ว่าอีกกี่ปีธุรกิจจะฟื้นกลับมาได้เหมือนเดิม

3.1.1 ความหมายของการประกันวินาศภัย

การประกันภัย คือ การที่บุคคลฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่า “ผู้รับประกันภัย” ทำหน้าที่เป็นหลักประกันให้แก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่า “ผู้เอาประกันภัย” โดยสัญญาว่าเขาจะไม่ต้องรับความเดือดร้อนทางการเงินจากภัยที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งก่อให้เกิดความสูญเสีย หรือความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของเขา โดยผู้รับประกันภัยสัญญาว่าจะจ่ายเงินชดเชยให้ผู้เอาประกันภัยตามจำนวนและเงื่อนไขที่ตกลงกันได้ หรืออาจจะทำให้ทรัพย์สินที่เอาประกันภัยในวันกลับสู่สภาพเดิมหรือใกล้เคียงของเดิม โดยผู้รับประกันภัยจะได้รับเงินค่าเบี้ยประกันภัยเป็นการตอบแทนจากผู้เอาประกันภัยตามจำนวนที่ตกลงกัน

การประกันภัย สามารถเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เป็นเครื่องมือทางสังคมที่สามารถจัดสรรเงินเพื่อทดแทนผลของความโชคร้ายที่สมาชิกบางคนในสังคมได้รับ เงินที่นำมาจัดสรรนั้นเป็นเงินที่เก็บรวบรวมมาจากสมาชิกจำนวนมากที่เข้าร่วมโครงการ ดังนั้น การประกันภัยจึงเป็นเสมือน

² Swiss Reinsurance Company, Insurance, Sigma, 2006, page 9.

³ Swiss Reinsurance Company, Insurance, Sigma, 2006, page 15.

กองทุนซึ่งผู้เอาประกันภัยทุกคนจะต้องช่วยกันจ่ายลงขัน (ซึ่งเรียกว่า “เบี้ยประกันภัย”) โดยจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความเสี่ยงภัยที่ตนนำมาประกัน และเมื่อมีภัยที่เอาประกันไว้เกิดขึ้น สมาชิกก็มีสิทธิที่จะเรียกร้องค่าเสียหายจากกองทุนในวงเงินที่ตกลงกันไว้

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 861 “อันว่าสัญญาประกันภัยนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลหนึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือใช้จำนวนหนึ่งให้ในกรณีวินาศภัยหากมีขึ้น หรือในเหตุอย่างอื่นในอนาคต ดังได้ระบุไว้ในสัญญา และในการนี้บุคคลอีกคนหนึ่งตกลงจะส่งเงินซึ่งเรียกว่า เบี้ยประกันภัย”

ดังนั้น การประกันภัย คือ วิธีการกระจายความเสี่ยงภัยอย่างหนึ่ง ซึ่งสมาชิกทุกคนที่ประสงค์จะเข้าร่วมโครงการจะต้องจ่ายเงินคนละเล็กคนละน้อย ซึ่งเรียกว่า เบี้ยประกันภัย ให้กับกองทุนกลาง และเมื่อมีสมาชิกคนใดคนหนึ่งเคราะห์ร้าย ได้รับความเสียหายตามเหตุการณ์ที่เอาประกันไว้ สมาชิกผู้นั้นก็จะได้รับการชดใช้จากเงินกองกลางนั้นตามที่ตกลงกันไว้ โดยมีบริษัทประกันภัยเป็นผู้จัดการกองทุน ตั้งแต่การประเมินความเสี่ยงภัยจนถึงการให้บริการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

ท่านอาจารย์จิตติ ดิงศภัทย์ ได้ให้ความหมายของ “การประกันวินาศภัย” ว่าเป็น การประกันภัยเพื่อความเสียหายอันพึงประมาณเป็นเงินได้ ผู้เอาประกันภัยจะได้รับค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่เกิดวินาศภัยขึ้นตามสัญญาไม่เกินความเสียหายที่แท้จริง ภายในจำนวนเงินซึ่งได้เอาประกันภัยไว้⁴

ส่วน “วินาศภัย” มาตรา 869 ได้ให้ความหมายไว้ว่า “อันว่า วินาศภัยในหมวดนี้ ท่านหมายรวมเอาความเสียหายใด ๆ บรรดาซึ่งจะพึงประมาณเป็นเงินได้” ที่ว่า ประมาณเป็นเงินได้นั้น คือ ต้องสามารถกำหนดราคาเป็นจำนวนเงินได้ ความเสียหายเป็นราคาเงินจริง ๆ เช่น ถูกรถยนต์ชนบาดเจ็บ ค่ายา ค่ารักษาพยาบาล ค่าขาดประโยชน์เพราะทำงานไม่ได้ เป็นความเสียหายเป็นราคาเงิน ส่วนความเจ็บปวดที่รับไม่ไช่ความเสียหายที่คำนวณเป็นเงินได้ ถึงแม้ว่าจะมีการชดใช้ในส่วนนี้เป็นเงินได้ ก็ไม่อยู่ในความหมายของวินาศภัยตามมาตรา 869 นี้ และเมื่อพิจารณาถึงพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 มาตรา 4 ที่ให้คำนิยามคำว่าวินาศภัยไว้ ดังนี้ “วินาศภัย หมายความว่า ความเสียหายใด ๆ บรรดาที่จะพึงประมาณเป็นเงินได้ และหมายความ

⁴ ธานีวรภัทร์, กฎหมายว่าด้วยการประกันภัย. พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2548), หน้า 80.

รวมถึงความสูญเสียในสิทธิผลประโยชน์หรือรายได้ด้วย” จะเห็นได้ว่า การสูญเสียในสิทธิผลประโยชน์ หรือรายได้นั้น สิ่งเหล่านี้กฎหมายก็ถือเป็นความเสียหายอย่างหนึ่งอยู่แล้ว⁵

ผู้เขียนสรุปได้ว่า การประกันวินาศภัย คือ

- (ก) เป็นการนำความเสี่ยงภัยที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตมาทำประกันภัยไว้
- (ข) ผู้รับประกันภัยตกลงจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เอาประกันภัยไม่เกินความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง และ
- (ค) ค่าเสียหายนั้นต้องเป็นค่าเสียหายที่สามารถกำหนดเป็นจำนวนเงินได้

3.1.2 ความเป็นมาของการประกันภัย⁶

มีเรื่องปรากฏในพระคัมภีร์ไบเบิลเกี่ยวกับโจเซฟและความอดอยากในประเทศอียิปต์ ซึ่งถือว่าเป็นโครงการประกันภัยอันแรกเท่าที่บันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ เล่ากันว่า คินวันหนึ่งฟาโรห์ทรงพระสุบินว่า มีวัวอ้วนเจ็ดตัวกำลังถูกวัวซูบผอมเจ็ดตัวกัดกิน โจเซฟทำนายความฝันว่า ประเทศอียิปต์จะมีพืชพันธุ์ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์เป็นเวลาเจ็ดปี และต่อจากนั้นจะเกิดความแห้งแล้ง ประชาชนจะอดอยากปากแห้งเป็นเวลาเจ็ดปี ดังนั้น จึงทูลเสนอต่ออัครราชทูตฟาโรห์ให้สะสมธัญญาหารในปีที่สมบูรณ์ไว้สำหรับเลี้ยงประชาชนในปีที่ข้าวขาดแคลนมากแพง วิธีนี้เรียกได้ว่าเป็นหลักประกันภัยพื้นฐาน กล่าวคือ เก็บออมตั้งแต่วันนี้เพื่อไว้ใช้ในอนาคตซึ่งหาความแน่นอนไม่ได้

ในประเทศจีน ประมาณ 3,000 ปีก่อนคริสตกาล พ่อค้าชาวจีนได้พัฒนาวิธีการประกันภัยขึ้นสำหรับการขนส่งสินค้าตามลำน้ำแยงซี ซึ่งมีสายน้ำที่เชี่ยวกราด และเรือบรรทุกสินค้ามักอับปางอยู่เสมอ เนื่องจากทำหินใต้น้ำและเกาะแก่งที่คดเคี้ยว ซึ่งเป็นอันตรายต่อการเดินเรือ มีปรากฏอยู่เสมอว่าพ่อค้าบางคนต้องสิ้นเนื้อประดาตัว เพราะสินค้าได้รับความเสียหายหมด ดังนั้นด้วยความกลัว พ่อค้าเหล่านี้จึงหาวิธีกระจายความเสี่ยงภัยออกไป โดยนำสินค้าของตนบรรทุกไว้ในเรือลำอื่นหลายลำ เฉลี่ยกันไปจนครบจำนวนหีบห่อสินค้า ซึ่งถ้าเรือลำใดลำหนึ่งจมลง ก็หมายความว่า สินค้าของพ่อค้าแต่ละคนจะสูญเสียเพียงคนละ 1 หีบห่อเท่านั้น ซึ่งวิธีการเช่นนี้เป็นที่มาของการประกันภัยในปัจจุบัน

⁵ ธาณีวรรณภัทร์, กฎหมายว่าด้วยการประกันภัย. พิมพ์ครั้งที่ 1, กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2548, หน้า 11.

⁶ ธโนดม โลกภาพพัฒนา, คู่มือวิชาการประกันภัย (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549). หน้า12-14.

ราวก่อนศตวรรษที่ 13 และ 14 ปรากฏว่ามีการประกันภัยทางทะเลกันอย่างแพร่หลายตามเมืองต่าง ๆ ในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน สัญญาประกันภัยการขนส่งสินค้าทางทะเลฉบับแรกของโลกเท่าที่มีปรากฏเป็นหลักฐานจนถึงปัจจุบันนี้ คือ ฉบับลงวันที่ 23 ตุลาคม ค.ศ. 1347 ออกให้ ณ เมือง เจนีวา ประเทศอิตาลี

ส่วนสัญญาประกันภัยฉบับแรกของอังกฤษ เท่าที่ปรากฏตามหลักฐานซึ่งยังคงเก็บรักษาไว้ถึงปัจจุบันคือ “Broke Sea Insurance Policy” ปีค.ศ. 1547 วิธีทำประกันภัยในสมัยนั้นคือ เจ้าขอเรือ หรือพ่อค้าที่ต้องการซื้อประกันภัย จะทำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินต่าง ๆ ที่บรรทุกลงเรือ ได้รายการเหล่านี้นายธนาคารหรือบุคคลอื่น ๆ ที่ประสงค์จะรับประกันภัยจะลงชื่อพร้อมทั้งระบุจำนวนเงินที่ตนจะรับเสี่ยงแล้วลงลายมือชื่อไว้ (และนี่คือที่มาของคำว่า Underwriter) และเพื่อเป็นการตอบแทนในการเข้ารับเสี่ยงภัย ผู้ลงนามข้างใต้ (Underwriter) แต่ละคนจะได้รับค่าตอบแทน เรียกว่า เบี้ยประกันภัย

ในช่วงเวลานั้น สัญญาประกันภัยส่วนมาเป็นสัญญาประกันภัยทางทะเล ต่อมาก็ขยายออกไปคุ้มครองถึงการเสียชีวิตของนายเรือและลูกเรือ รวมทั้งพ่อค้าที่คุมสินค้าไปกับเรือ ตลอดจนคุ้มครองจำนวนเงินที่จะเป็นค่าไถ่ตัวเมื่อถูกโจรสลัดจับตัวด้วย

ส่วนกรรมธรรม์ประกันชีวิตตั้งที่เรารู้จักกันในขณะนี้ มีมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1583 ปรากฏเป็นหลักฐานที่แน่ชัดว่าเป็นกรรมธรรม์ประกันชีวิตของ Mr. William Gybbons โดยมี Mr. Richard Martin เป็นผู้รับประโยชน์ วงเงินที่เขาประกันภัย 400 ปอนด์สเตอร์ลิง และเบี้ยประกันภัยหนึ่งปีเท่ากับ 32 ปอนด์สเตอร์ลิง มีผู้ลงชื่อรับประกันชีวิต Mr. Gybbons รวม 16 คน ทั้ง ๆ ที่ Mr. Gybbons สุขภาพดีและในกรรมธรรม์มีคำภาวนาว่า “ขอให้พระเจ้าเป็นผู้คุ้มครอง Mr. William Gybbons ให้มีสุขภาพดีและอายุยืนยาว” แต่ก็ปรากฏว่าเขาเสียชีวิตในปีนั้นเอง

จุดเริ่มต้นของบริษัทประกันภัย

บริษัทประกันอัคคีภัยในรูปแบบสมัยใหม่ มีจุดกำเนิดจากการเกิดไฟไหม้ครั้งใหญ่ในนครลอนดอน ในราวเดือนกันยายน ค.ศ. 1666 เพลิงไหม้ครั้งนั้นทำให้อาคารบ้านเรือนเกือบสามในสี่ของนครลอนดอนต้องพินาศลง

จากเหตุไฟไหม้ข้างต้น ในปีถัดมา ดร.นิโคลาส บาร์บอน ได้จัดตั้งสำนักงานประกันอัคคีภัยขึ้นเป็นแห่งแรก เรียกก่าย ๆ ว่า “The Fire Office” ในปีค.ศ. 1680 ดร.บาร์บอน รับหุ้นส่วนเพิ่มขึ้นเพื่อเข้าเฉลี่ยความเสี่ยง ซึ่งแต่เดิมตนเป็นผู้รับภาระอยู่คนเดียว สามปีต่อมาคู่แข่ง

เพิ่มขึ้นอีกแห่งหนึ่งชื่อ “The Friendly” ทั้งสองแห่งนี้ออกกรมธรรม์ประกันอัคคีภัย และจัดพนักงานดับเพลิงไว้สำหรับผจญเพลิงที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สินที่เอาประกันภัยไว้

สำนักงานที่รับประกันอัคคีภัยในสมัยนั้น ไม่อาจเรียกว่าเป็น “บริษัท” ในความหมายของบริษัทกับประกันภัยในปัจจุบัน ซึ่งมีขนาดใหญ่โตและมีผู้ถือหุ้นจำนวนมากได้ เพราะในสมัยนั้นสำนักงานที่รับประกันภัยเป็นธุรกิจของรายบุคคลหรือหุ้นส่วนกลุ่มน้อย ซึ่งจำกัดการรับประกันภัยเฉพาะอาคารที่อยู่อาศัยเท่านั้น

อย่างไรก็ดี ในปีค.ศ. 1710 มีการจัดตั้งบริษัทรับประกันอัคคีภัยขึ้นเป็นครั้งแรก คือ The sun Insurance Office Of London ซึ่งยังคงดำเนินกิจการอยู่ตราบจนทุกวันนี้ในชื่อของ Royal & Sun Alliance Insurance Plc.

ในเวลาเดียวกัน การประกันภัยทางทะเลและการประกันชีวิตก็เข้าสู่ระยะของการเติบโตอย่างรวดเร็ว ก่อนปีค.ศ. 1699 ธุรกิจประกันภัยทั้งสองประเภทนี้กระทำกันอยู่เฉพาะผู้รับประกันภัยในวงจำกัด เหมือนกับการประกันอัคคีภัย ผู้รับประกันภัยส่วนใหญ่มักใช้ร้านค้าแพในนครลอนดอนเป็นที่ติดต่อธุรกิจกัน ร้านกาแฟกลายเป็นสถานที่ที่คนนิยมไปพบประกันเพื่อกระจายหรือรับข่าวสารประจำวัน หนึ่งในจำนวนร้านค้าแพเหล่านี้ เป็นของ Mr. Edward Lloyd ตั้งอยู่บนถนนลอมบาร์ด (Lombard Street) ที่ร้านนี้เป็นสถานที่ที่พ่อค้า นักธุรกิจและนายเรือ ตลอดจนผู้สนใจในการประกันภัยมักจะมาพบปะพูดคุยกับฟิงข่าวสารต่าง ๆ เช่น เรื่องเรือที่มีเทียบท่า เรือที่กำลังเดินทางใกล้ถึงที่หมาย เรือที่อับปาง รวมทั้งเป็นที่ตกลงทำสัญญาประกันภัยกันด้วย ในที่สุดก็กลายเป็นที่มาของสมาคมผู้รับประกันภัยแห่งลอยด์ หรือลอยด์แห่งลอนดอน (Lloyds of London) ซึ่งเป็นสถาบันประกันภัยที่มีความสำคัญระดับนานาชาติจวบจนทุกวันนี้

ในปี ค.ศ. 1720 บริษัทอังกฤษสองแห่ง ได้ซื้อรอยัลชาร์เตอร์ด้วยเงินจำนวนมาก เพื่อประกอบธุรกิจประกันภัยทางทะเล ซึ่งต่อมามีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วโลก ในนามบริษัท ลอนดอน แอนด์ รอยัล เอ็กซ์เชนจ์ (London & Royal exchange) และนับเป็นจุดเริ่มต้นของยุคแห่งการประกอบธุรกิจประกันภัยขนาดใหญ่ในปัจจุบัน ในปีถัดมาบริษัทนี้ได้รับอนุญาตให้รับประกันชีวิตด้วย

การปฏิวัติอุตสาหกรรมในช่วงต้นศตวรรษที่ 18 ทำให้เกิดความต้องการในด้านการรับประกันอุบัติเหตุ และทำให้มีการก่อตั้งบริษัทประกันใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น เครื่องจักรใหม่ ๆ ที่นำมาติดตั้งกับโรงงาน และหัวรถจักรสมัยใหม่ ทำให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินและชีวิตของบุคคลเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก การประกันภัยนอกจากจะช่วยให้การคุ้มครองอุบัติเหตุเหล่านี้ในด้านการเงิน

แล้ว ยังมีบทบาทอย่างสำคัญในการส่งเสริมให้มีการประดิษฐ์อุปกรณ์ด้านความปลอดภัยและมี
ส่วนช่วยในการกำหนดกฎระเบียบในการรักษาความปลอดภัยด้วย

ก่อนปี ค.ศ. 1880 เมื่อลูกจ้างได้รับบาดเจ็บในขณะที่ปฏิบัติงาน นายจ้างมักมีข้อต่อสู้
ทางกฎหมายทำให้พ้นผิด ไม่ต้องรับผิดชอบต่อลูกจ้าง แต่ครั้งเมื่อมีการประกาศใช้
พระราชบัญญัติความรับผิดของนายจ้างในปีค.ศ. 1880 (Employer's Liability Act 1880) บรรดา
ข้อต่อสู้ทางกฎหมายเหล่านั้น ก็ถูกลบล้างออกไป โดยกฎหมายฉบับนี้ ยังผลให้เกิดความต้องการ
ประกันภัย **“ความรับผิดของนายจ้าง”** ขึ้น และในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ลูกจ้างก็ยิ่งได้รับการ
คุ้มครองเพิ่มขึ้น เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเงินทดแทนแรงงาน (Workers'
compensation Act)

3.1.3 ลักษณะเฉพาะของสัญญาประกันวินาศภัย

สัญญาประกันภัยยังมีลักษณะพิเศษ 5 ประการคือ⁷

1) เป็นสัญญาต่างตอบแทน

สัญญาประกันภัย เป็นสัญญาต่างตอบแทนประเภทหนึ่ง ซึ่งตามประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ มาตรา 861 ได้กำหนดนิยามของสัญญาประกันภัยว่า “อันว่าสัญญาประกันภัย
นั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลหนึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้ในกรณีวินาศ
ภัยหากมีขึ้น หรือในเหตุอย่างอื่นในอนาคต ดังได้ระบุไว้ในสัญญา และในการนี้บุคคลอีกคนหนึ่ง
ตกลงจะส่งเงินซึ่งเรียกว่า เบี้ยประกันภัย” จากนิยามดังกล่าว เป็นการกำหนดสิทธิของคู่สัญญาทั้ง
สองฝ่ายกล่าวคือฝ่ายผู้รับประกันภัยมีสิทธิได้รับเบี้ยประกันภัย และมีหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหม
ทดแทนหากมีเหตุวินาศภัย ส่วนผู้เอาประกันภัยมีสิทธิในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเมื่อเกิด
วินาศภัยและมีหน้าที่ชำระเบี้ยประกันภัยจึงแสดงให้เห็นว่าสัญญาประกันภัยเป็นสัญญาต่างตอบแทน
อย่างหนึ่ง ที่ต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 369
กล่าวคือ “ในสัญญาต่างตอบแทนนั้น คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งจะไม่ยอมชำระหนี้ จนกว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะ

⁷ ไซยศ เหมะรัชตะ, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย, พิมพ์ครั้งที่
6, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2546), หน้า 38.

ชำระหนี้ หรือขอปฏิบัติการชำระหนี้ก็ได้ แต่ความข้อนี้ท่านมิให้ใช้บังคับ ถ้าหนี้ของคู่สัญญาอีกฝ่ายยังไม่ถึงกำหนด”

2) เป็นสัญญาที่มีผลบังคับไม่แน่นอน

กล่าวคือ แม้ผู้เอาประกันภัยซึ่งได้ชำระเบี้ยประกันภัยไปแล้วนั้น ก็ไม่เป็นที่แน่นอนว่าการเสียเบี้ยประกันภัยจะได้ผลตอบแทนเป็นค่าสินไหมทดแทนคืนมาเสมอไป เพราะถ้าไม่มีวินาศภัยหรือเหตุอย่างอื่นตามที่ตกลงกันไว้เกิดขึ้นหน้าที่ในการชำระหนี้ค่าสินไหมทดแทนของทางฝ่ายผู้รับประกันภัยยอมไม่เกิดขึ้น จึงเท่ากับว่าสัญญาประกันภัยเป็นสัญญาที่มีผลบังคับไม่แน่นอน

3) เป็นสัญญาที่ต้องการความซื่อสัตย์อย่างยิ่ง

ในสัญญาทั่วไปนั้น แม้กฎหมายจะบัญญัติว่าต้องกระทำการด้วยความสุจริต (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 5 “ในการใช้สิทธิแห่งตนก็ดี ในการชำระหนี้ก็ดี บุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต”) แต่คู่สัญญาแต่ละฝ่ายก็ไม่มีหน้าที่จะต้องเปิดเผยถึงข้อได้เปรียบเสียเปรียบให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบ เว้นแต่จะเป็นกรณีที่คู่สัญญาหนึ่งเสีย ไม่ใช่ข้อความจริงหรือคุณสมบัติอันใดอันหนึ่งซึ่งคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งไม่รู้ก็ถือเป็นกลฉ้อฉลได้ เป็นเหตุให้สัญญาตกเป็นโมฆียะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 162 (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 162 “ในนิติกรรมสองฝ่าย การที่คู่กรณีฝ่ายหนึ่งจงใจนิ่งเสีย ไม่แจ้งข้อความจริงหรือคุณสมบัติอันคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งมิได้รู้ การนั้นจะเป็นกลฉ้อฉล หากพิสูจน์ได้ว่าถ้ามิได้นิ่งเสียเช่นนั้น นิติกรรมนั้น ก็คงจะมีได้กระทำให้ขึ้น”) แต่อย่างไรก็ดี สัญญาจะตกเป็นโมฆียะก็ต่อเมื่อปรากฏชัดว่าการนิ่งเฉยนั้นถึงขนาดที่ถ้ามิได้นิ่ง คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งจะไม่ยอมทำสัญญาด้วย

ส่วนสัญญาประกันภัยนั้น ต้องการความซื่อสัตย์ยิ่งกว่า โดยเพียงแต่นิ่งเสียไม่เปิดเผยความจริงซึ่งอาจทำให้ผู้รับประกันภัยเรียกเบี้ยประกันภัยสูงขึ้น หรือไม่ยอมทำสัญญาหรือเพียงแต่แถลงเท็จเท่านั้น ก็ทำให้สัญญาตกเป็นโมฆียะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 865 (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 865 บัญญัติว่า “ถ้าในเวลาทำสัญญาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยก็ดี หรือในกรณีประกันชีวิต บุคคลอันการใช้เงินย่อมอาศัยความทรงชีพหรือมรณะของเขานั้นก็ดี รู้อยู่แล้วละเว้นเสียไม่เปิดเผยข้อความจริง ซึ่งอาจจะได้จูงใจผู้รับประกันภัยให้เรียกเบี้ยประกันภัยสูงขึ้นอีก หรือ ให้บอกปิดไม่ยอมทำสัญญา หรือว่ารู้อยู่แล้วแถลงข้อความนั้นเป็น ความเท็จให้ท่านว่าสัญญานั้นเป็นโมฆียะ

ถ้ามิได้ใช้สิทธิบอกกล่าวภายในกำหนดเดือนหนึ่งนับแต่วันที่ผู้รับ ประกันภัยทราบมูล อันจะบอกกล่าวได้ก็ดี หรือมิได้ใช้สิทธินั้นภายใน กำหนดห้าปีนับแต่วันทำสัญญาที่ดี ท่านว่าสิทธิ นั้น เป็นอันระงับสิ้นไป")

การที่กฎหมายกำหนดให้สัญญาประกันภัยเป็นสัญญาที่ต้องสุจริตต่อกันอย่างยี่งนี้ เพราะความรู้ถึงข้อความจริงต่าง ๆ ที่ควรคำนึงในการตัดสินใจว่าจะตกลงทำสัญญาหรือไม่นั้น ปกติแล้วเป็นพฤติการณ์ที่ผู้เอาประกันภัยมีโอกาสรู้ได้โดยฝ่ายเดียว ผู้รับประกันภัยเกือบไม่มี โอกาสที่จะรู้พฤติการณ์เหล่านั้นได้เลย นอกจากจะทราบจากตัวผู้เอาประกันภัยเอง ฉะนั้น เพื่อให้ คู่กรณีอยู่ในฐานะที่จะทำความตกลงกันได้ในลักษณะที่เป็นธรรม กฎหมายจึงบัญญัติให้ฝ่ายผู้เอา ประกันภัยซึ่งเป็นฝ่ายที่มีความรู้เหตุการณ์ดีอยู่ นั้นต้องเปิดเผยพฤติการณ์เหล่านั้นให้ผู้รับ ประกันภัยทราบ เพื่อได้วิเคราะห์ว่าตนควรเข้ารับเสี่ยงภัยนั้นแทนผู้เอาประกันภัยหรือไม่เพียงใด และควรเรียกเบี้ยประกันภัยตอบแทนสักเท่าใด

4) เป็นสัญญาที่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 867 บัญญัติว่า "อันสัญญา ประกันภัยนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อของตัวแทนฝ่ายนั้น เป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องบังคับคดีหาได้ไม่" หมายความว่า แม้จะตกลงกันด้วยปากเปล่า สัญญาก็เกิดได้ เพียงแต่กฎหมายบังคับว่ากรณีจะฟ้องร้องบังคับคดีนั้น หากไม่มีหลักฐานเป็น หนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบเป็นสำคัญ ก็ไม่สามารถฟ้องร้องบังคับคดีได้ และในการที่ ผู้รับประกันภัยมีหน้าที่ต้องส่งมอบกรมธรรม์ให้แก่ผู้เอาประกันภัยนั้น กรมธรรม์ก็ถือเป็นหลักฐาน เพียงพอในการฟ้องร้องให้ผู้รับประกันภัยต้องรับผิดชอบตามสัญญาแล้ว เนื่องจากกรมธรรม์ต้องลง ลายมือชื่อผู้รับประกันภัย

5) เป็นสัญญาที่ทางราชการควบคุม

ธุรกิจประกันวินาศภัยนั้น ถูกควบคุมโดยราชการเนื่องจากเป็นธุรกิจที่มีผลกระทบต่อ ประชาชนโดยหลักประกันความมั่นคงให้แก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน อีกทั้งในทางปฏิบัติ ผู้ ร่างสัญญาประกันภัยก็ได้แก่ ผู้รับประกันภัยซึ่งมีอำนาจต่อรองเหนือกว่า และเตรียมสัญญา ดังกล่าวไว้ล่วงหน้าแล้ว ผู้เสนอเอาประกันภัยไม่มีโอกาสได้ต่อรองเนื้อหาของสัญญา ทำให้เกิด การเอาัดเอาเปรียบโดยผู้รับประกันภัยได้โดยง่าย ด้วยเหตุนี้ทางภาครัฐจึงได้มีการควบคุมสัญญา ประกันภัย เห็นได้ชัดเจนในพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติ

ประกันวินาศภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 ซึ่งควบคุมการจดทะเบียนเป็นผู้รับประกันภัย ตลอดจนไปถึงรูปแบบของกรมธรรม์ และเนื้อหาของเงื่อนไขสัญญาต่าง ๆ ไว้อย่างเข้มงวดชัดเจน เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เอาประกันภัยอย่างเต็มที่

3.1.4 ลักษณะสำคัญของสัญญาประกันภัย⁸

1) เป็นสัญญาต่างตอบแทน คือ มีบุคคล 2 ฝ่าย ตกลงกันโดยฝ่ายหนึ่งเรียกว่า “ผู้รับประกัน” มีหน้าที่ต้องชำระค่าสินไหมทดแทนเมื่อเกิดวินาศภัยขึ้นตามสัญญาหรือใช้เงินตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ อีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้เอาประกันภัย มีหน้าที่ต้องชำระเบี้ยประกัน ต่างฝ่ายต่างเป็นลูกหนี้ซึ่งกันและกัน อย่างไรก็ตาม การตอบแทนนี้จะไม่เท่ากัน ซึ่งผู้รับประกันภัยจะใช้ค่าสินไหมทดแทนตามจริงหรือตามที่ได้ตกลงในเงื่อนไขสัญญา แต่ฝ่ายผู้เอาประกันภัยใช้เบี้ยประกันซึ่งน้อยกว่าจำนวนค่าสินไหมทดแทนมาก ซึ่งเป็นไปตามกฎการเฉลี่ยความเสี่ยงภัย (Law of Average) เป็นการเฉลี่ยกันไประหว่างผู้เสี่ยงภัยด้วยกัน⁹ นอกจากนี้ สัญญาประกันภัยอาจมี “ผู้รับประกันชน” เข้ามาเกี่ยวข้อง แต่ผู้รับประกันชนไม่ได้เป็นคู่สัญญาประกันภัย แต่เป็นบุคคลภายนอกซึ่งสัญญากำหนดให้เป็นผู้มีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทน

2) เป็นสัญญาที่มีลักษณะเสี่ยงภัย ฝ่ายผู้เอาประกันภัยเสี่ยงภัยชำระค่าเบี้ยประกันภัยไป หวังว่าหากเกิดภัยขึ้นก็จะได้รับค่าสินไหมทดแทนโดยไม่ทราบว่าจะต้องเสียเบี้ยประกันภัยเท่าใด จึงจะเกิดสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทน ฝ่ายผู้รับประกันภัยเสี่ยงภัยในการชำระค่าสินไหมทดแทนหากเกิดภัยขึ้นตามที่ได้ตกลงกันไว้ เป็นเหตุการณ์ที่ไม่แน่นอนในอนาคต แต่การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมายต้องชำระตามความเสียหายที่แท้จริง

3) เป็นสัญญาที่ต้องอาศัยความซื่อสัตย์ของคู่สัญญา ยิ่งกว่าสัญญาธรรมดา หรือความสุจริตอย่างยิ่ง (Contact of the most Good faith) โดยผู้เอาประกันภัยต้องเปิดเผยข้อมูลความจริงในการทำสัญญาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยซึ่งถือว่าเป็นผู้เสนอและเป็นผู้รู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัย เพราะผู้รับประกันภัยไม่มีโอกาสรู้ข้อเท็จจริงเลย ข้อความจริงที่ต้อง

⁸ ไพโรจน์ วายุภาพ และสิทธิโชค ศรีเจริญ, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย, (กรุงเทพมหานคร: จีระ-วิชาการพิมพ์, 2541), หน้า 30-33

⁹ ธาเนศวรภัทร์, กฎหมายว่าด้วยการประกันภัย, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2548), หน้า 27.

แถลง คือข้อความซึ่งอาจจูงใจผู้รับประกันภัยให้เรียกเบี้ยประกันภัยเพิ่มหรือให้บอกปิดไม่ยอมทำสัญญา¹⁰

4) เป็นสัญญาที่มีหลักฐานเป็นหนังสือ สัญญาประกันภัยกฎหมายไม่ได้บังคับว่าต้องมีแบบอย่างไร แต่การฟ้องร้องบังคับคดีกันให้เป็นไปตามสัญญา ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบหรือตัวแทน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 467 บัญญัติว่า “อันว่าสัญญาประกันภัยนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ หรือลายมือชื่อของตัวแทนของฝ่ายนั้นเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องบังคับคดีหาได้ไม่” การเกิดของสัญญาจึงเป็นไปตามหลักทั่วไป คือ คำเสนอขอทำสัญญาประกันภัยเกิดเป็นสัญญาแล้ว

5) เป็นสัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอก การกำหนดให้บุคคลภายนอกเป็นผู้รับประกันภัย การเป็นผู้รับประกันภัย กฎหมายไม่ได้บังคับว่าต้องมีความเกี่ยวข้องกับผู้อุปการะกันภัย หรือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นสิทธิที่ผู้อุปการะกันภัยจะระบุให้ผู้ใดเป็นผู้รับประกันภัยได้ การเข้าถือเอาประโยชน์ของบุคคลภายนอก มีลักษณะเป็นสัญญาเพื่อประโยชน์ของบุคคลภายนอก¹¹

3.1.5 ประโยชน์ของธุรกิจประกันวินาศภัย

การประกันวินาศภัยก่อให้เกิดประโยชน์แก่บุคคลหลากหลาย ไม่เพียงแต่เฉพาะตัวผู้อุปการะกันภัยหรือผู้รับประกันภัยตามกรมธรรม์ แม้แต่บุคคลภายนอกซึ่งมิได้ทำประกันวินาศภัย แต่ในบางทีก็อาจได้รับประโยชน์จากประกันวินาศภัยนี้ได้ด้วย ดังนั้น ประกันวินาศภัยจึงมีประโยชน์ต่อสังคม ธุรกิจ และเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม ผู้เขียนขอจำแนกประโยชน์ของประกันวินาศภัยดังนี้

1) เป็นการบรรเทาความเสียหายให้แก่ผู้อุปการะกันภัยโดยใช้หลักกระจายความเสียหายคนละเล็กคนละน้อยระหว่างคนส่วนใหญ่ แทนที่จะปล่อยให้ผู้ประสบภัยต้องรับภาระความเสียหายนั้นเพียงผู้เดียว โดยแลกกับการจ่ายเงินค่าเบี้ยประกันภัยเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับทุนประกันภัย ผู้รับประกันภัยจะเป็นผู้บริหารและกระจายความเสี่ยงที่จะเกิดภัยนั่นเอง ด้วยเหตุนี้

¹⁰ จิตติ ดิงศภิทัย, กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524), หน้า 33.

¹¹ ธาณีวรภัทร์, กฎหมายว่าด้วยการประกันภัย, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2548), หน้า 36.

ทำให้ประชาชนทั่วไปเห็นประโยชน์ของประกันวินาศภัย และนิยมทำประกันภัยไว้กับทรัพย์สินของตน ซึ่งความหลากหลายของรูปแบบความคุ้มครองนี้ นับวันก็ยังมีจำนวนหลากหลาย นับจากอดีตซึ่งมีเพียงการประกันการขนส่งทางทะเล และการประกันอัคคีภัย จนปัจจุบันนี้มีรูปแบบการคุ้มครองที่มากมาย เช่น ประกันภัยโจรสลัด ประกันภัยกระจก ประกันภัยสนามกอล์ฟ การประกันภัยเครื่องจักร การประกันภัยเครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น จนคล้ายกับกรรมธรรม์เป็นผลิตภัณฑ์ขึ้นหนึ่งที่สร้างทางเลือกที่หลากหลายให้แก่ผู้บริโภคเช่นเดียวกับสินค้าชนิดอื่น

2) ประโยชน์แก่สังคม โดยจะเห็นได้จากประกันภัยประเภทความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก (Public liability insurance) ซึ่งเป็นกรรมธรรม์ที่จะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกที่ได้รับการบาดเจ็บ เสียชีวิต หรือทรัพย์สินเสียหายอันเกิดจากความรับผิดชอบตามกฎหมายของผู้เอาประกันภัย ผู้ที่นิยมทำประกันภัยประเภทนี้ ได้แก่ บริษัท ห้างร้าน โรงงาน อุตสาหกรรม หรือธุรกิจใดที่อาจมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอกซึ่งผู้ประกอบการมองแล้วว่า มันเป็นการตัดปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต การประกันภัยนี้ทำให้บุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายดังกล่าว ได้รับการเยียวยาให้กลับคืนสู่สภาพเดิมมากที่สุดซึ่งจะเป็นการยุติข้อพิพาทหรือข้อโต้แย้งของคนในสังคมไปในตัว

3) ส่งเสริมเสถียรภาพทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะภาคลงทุน เนื่องจากการประกันความเสียหายต่อทรัพย์สินต่างๆ ที่ใช้ในการดำเนินธุรกิจนั้นจะเป็นสิ่งที่ทำให้นักลงทุนมั่นใจว่า แม้ในอนาคตจะเกิดเหตุการณ์อันไม่คาดคิดขึ้น สร้างความเสียหายให้กับการดำเนินธุรกิจของตน ก็จะมีผู้รับความเสียหายนั้นแทนตน โดยแลกกับเบี้ยประกันภัยเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับทุนประกันภัยซึ่งในจุดนี้ ทำยที่สุดแล้ว นักลงทุนก็จะไม่ต้องกังวลกับเหตุการณ์ในอนาคตเช่นนี้ และจะสามารถทุ่มเทเวลาในการพัฒนาธุรกิจของเขาได้ต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการลงทุนข้ามชาตินั้น ประเทศที่อุตสาหกรรมประกันภัยมีศักยภาพสามารถรองรับทุนประกันภัยมูลค่าสูงได้โดยมีการบริหารและกระจายความเสี่ยงที่ดี อีกทั้งภาครัฐก็มีกฎหมายและหน่วยงานที่สามารถควบคุมธุรกิจประกันภัยให้มีความมั่นคงกับผู้บริโภคได้ ก็จะมีมีความได้เปรียบและยังสร้างความมั่นใจให้นักลงทุนต่างชาติกล้านำเงินตราเข้ามาลงทุนภายในประเทศนั้นมากยิ่งขึ้น

4) เป็นการช่วยภาครัฐในการบรรเทาความเสียหายแก่สาธารณชน รวมถึงช่วยลดปริมาณคดีแพ่งที่จะขึ้นสู่ชั้นศาลในเรื่องละเมิดผิด และประโยชน์อื่น ๆ แล้วแต่ภาครัฐจะเห็นสมควร และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด ดังจะเห็นได้จากกรรมธรรม์หลากหลายประเภท หรือ กฎหมายต่าง ๆ ที่ประกาศใช้เพื่อบังคับให้เอกชนจัดให้มีการทำประกันภัยสำหรับความ

เสียหายอันอาจเกิดต่อบุคคลภายนอกจากการกระทำของตน ไม่ว่าจะ เป็นพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 ซึ่งนำหลักไม่ต้องพิสูจน์ความผิด (No-fault insurance) มาใช้ หมายความว่า เมื่อเกิดความเสียหายขึ้นนั้น ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ความผิดตามหลักเรื่องละเมิด (Fault) ว่าเป็นความผิดของผู้เอาประกันหรือไม่ ผู้รับประกันภัยก็ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามความเสียหายที่เกิดขึ้นทันที หรือแม้แต่กรณีกรรมบางประเภท เช่นกรณีกรรมประกันอิสรภาพที่ใช้ในเรื่องของการเป็นหลักทรัพย์ในการประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ซึ่งภาครัฐเองก็ยอมรับและบังคับใช้กรณีกรรมประเภทดังกล่าว เป็นต้น

ผู้เขียนมีข้อสังเกตว่า นอกจากรัฐจะกำหนดให้การประกันภัยรถยนต์ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 เป็นการประกันภัยประเภทบังคับแล้ว ตามกฎกระทรวงมหาดไทย เรื่องกำหนดคุณสมบัติเฉพาะของผู้ตรวจสอบ หลักเกณฑ์การขอขึ้นทะเบียนและการเพิกถอนการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจสอบ และหลักเกณฑ์การตรวจสอบอาคาร พ.ศ. 2548 ก็มีการกำหนดเรื่องการทำประกันภัยสำหรับบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลที่ประสงค์จะขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจสอบอาคารว่า ผู้ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนต้องจัดทำกรณีกรรมประกันความรับผิดตามกฎหมายที่เกิดจากความบกพร่องของผู้ขอขึ้นทะเบียนในการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการตรวจสอบตามกฎหมายในฐานะผู้ตรวจสอบ โดยมีจำนวนเงินคุ้มครองไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาทต่อครั้ง และไม่น้อยกว่าสองล้านบาทต่อปีและมีระยะเวลาคุ้มครองไม่น้อยกว่าสามปี เพื่อเป็นหลักประกันในกรณีที่อาคารที่ตนตรวจสอบเกิดพังทลาย ผู้เสียหายซึ่งเป็นเจ้าของอาคารที่ก่อสร้างย่อมมีหลักประกันในการได้รับความเสียหายความเสียหายขึ้นต่ำตามความคุ้มครองตามกรณีกรรมอีกด้วย

3.2 การประกันภัยความรับผิด (Liability Insurance)

3.2.1 ความหมายของการประกันภัยความรับผิด

การประกันภัยความรับผิดเป็นประเภทหนึ่งของการประกันภัย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า การประกันภัยความรับผิดเป็นสัญญาประกันวินาศภัย ซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงจะจ่ายค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกัน เพื่อความเสียหายอันเกิดขึ้นแก่บุคคลภายนอก ผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำของผู้เอาประกัน ซึ่งผู้เอาประกันภัยมีความรับผิดชอบตามกฎหมาย

จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนวัตถุที่เอาประกันภัยเป็นความรับผิดตามกฎหมาย ซึ่งอาจเกิดจากนิติกรรมสัญญา หรือนิติเหตุที่เกิดความเสียหายกับบุคคลภายนอกที่มีลักษณะละเมิด (Tort Liability) ความรับผิดดังกล่าวถือเป็นส่วนได้ส่วนเสียที่สามารถเอาประกันภัยได้¹² จึงอาจสรุปได้ว่า การประกันภัยความรับผิดจึงเป็นสัญญาที่ผู้เอาประกันภัยตกลงที่จะจ่ายค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัยให้แก่บุคคลภายนอก ผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำของผู้เอาประกันภัย ความเสียหายนั้นอาจเกิดจากสัญญาหรือละเมิดก็ได้แล้วแต่กรณี

3.2.2 แนวคิดในการประกันภัยความรับผิด

การประกันภัยความรับผิดมีแนวคิดที่เป็นเป้าหมายสำคัญ คือ การให้ความคุ้มครองเอกชนผู้เอาประกันภัยจากความรับผิดทางการเงินที่เกิดจากความรับผิดในทางละเมิดของผู้เอาประกันภัย เพื่อความเสียหายแก่ผู้อื่นอันเป็นผลจากความประมาทเลินเล่อของผู้เอาประกันภัยนำไปสู่การจ่ายค่าสินไหมทดแทนของผู้รับประกันภัยในนามของผู้เอาประกันภัยแก่ผู้ได้รับความเสียหายโดยตรงแทนที่จะจ่ายเงินแก่ผู้เอาประกันภัยในการก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น¹³ จะเห็นได้ว่าส่วนได้ส่วนเสียในทางกฎหมาย คือความรับผิดชอบทางแพ่ง การกำหนดความเสียหายต่อความรับผิดในแต่ละครั้งไม่สามารถคาดเห็นได้ถึงความเสียหายที่เป็นตัวเงิน แต่การประกันภัยความผิดในทางปฏิบัติ ผู้เอาประกันภัยต้องกำหนดวงเงินที่เป็นที่เอาประกันภัย (Sum Insured) อย่างกว้าง ๆ เมื่อเกิดความรับผิดตามกฎหมายและทราบจำนวนความเสียหายที่ผู้เอาประกันต้องชำระแล้ว ผู้ประกันภัยจะชดใช้ค่าเสียหายตามจำนวนที่แท้จริงแต่ไม่เกินไปกว่าจำนวนที่ได้เอาประกันภัยไว้

3.2.3 ความมุ่งหมายของการประกันภัยความรับผิด

การประกันภัยความรับผิดมุ่งให้ความคุ้มครองทางการเงินที่เป็นความเสียหายทางการเงินของผู้เอาประกันภัยซึ่งเป็นประโยชน์ของการประกันภัยความรับผิด ก่อนให้เกิดความมั่นคงแก่ผู้เอาประกันภัยในการเป็นหลักประกันการประกอบวิชาชีพและดำเนินชีวิตเนื่องจากมีการ

¹² สิทธิโชค ศรีเจริญ, “การประกันภัยความรับผิด.” วารสารกฎหมาย สุขุขทัยธรรมาธิราช, (มิถุนายน, 2532), หน้า 67-68.

¹³ อาทิตย์ ศาตราหา. “แนวทางการใช้มาตรการกฎหมายประกันภัยและกองทุนทดแทนเพื่อการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากเรือ.” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538), หน้า 107.

โอนความเสียหายความรับผิดชอบไปยังอยู่รับประกันภัยแล้ว ทั้งยังมีประโยชน์ต่อผู้ได้รับความเสียหายว่าจะได้รับชดใช้ความเสียหายอย่างรวดเร็วและเป็นธรรมใกล้เคียงกับจำนวนความเสียหายแห่งวินาศภัยที่แท้จริงโดยไม่ต้องเสียเวลาและเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีต่อศาล ดังนั้นความมุ่งหมายของการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความจึงเป็นการมุ่งเยียวยาความเสียหายทางการเงินทั้งแก่ทนายความในฐานะผู้เอาประกัน และมุ่งหมายคุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายด้วยเช่นกัน

3.2.4 ระบบประกันภัยความรับผิด

จากการศึกษาถึงระบบของการประกันภัยความรับผิดพบว่า การแบ่งระบบของการประกันภัยความรับผิดสามารถแบ่งได้เป็น 2 ระบบ ดังนี้

ก. การประกันภัยระบบสมัครใจหรือภาคสมัครใจ (Voluntary Insurance)

ในระบบนี้ ผู้เอาประกันภัยมีเสรีภาพเต็มที่ในการที่จะทำนิติกรรมสัญญา เพื่อก่อให้เกิดความผูกพันตามสัญญาประกันภัยความรับผิด โดยหลักการเบื้องต้นของการเกิดสัญญา คือ มีคำเสนอและคำสนองต้องตรงกัน และกระทำการที่ชอบด้วยกฎหมายด้วยใจสมัคร มุ่งก่อให้เกิดภาระหน้าที่และความผูกพันขึ้นระหว่างผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัย

เสรีภาพของผู้เอาประกัน มีเสรีภาพที่จะเข้าผูกพันภายใต้เงื่อนไขแห่งสัญญาประกันภัยอย่างใดสุดแต่จะกำหนดไว้ในสัญญาประกันภัย ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะต้องเป็นไปตามกรรมธรรม์ประกันภัยที่บริษัทผู้รับประกันภัยเป็นผู้ออกมาเสนอต่อผู้เอาประกันภัย เพื่อให้ผู้เอาประกันภัยเลือกที่จะเอาประกันภัยตามกรรมธรรม์แบบใดและจำนวนเงินที่เอาประกันภัยขึ้น และผู้เอาประกันภัยต้องชดใช้ค่าเสียหายจะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแทนผู้เอาประกันภัยให้แก่บุคคลภายนอกในนามผู้เอาประกันภัย

บุคคลที่จะเอาประกันภัยได้ อาจเป็นได้ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล แต่ต้องมีความสามารถในการทำนิติกรรมสัญญาสมัครใจเข้าทำสัญญาประกันภัย ส่วนผู้รับประกันภัยนั้น มีกฎหมายที่บังคับคือพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 มาตรา 6 วรรคแรก กำหนดว่า ผู้รับประกันวินาศภัยต้องเป็นนิติบุคคล ซึ่งได้จดทะเบียนในรูปบริษัทมหาชนจำกัด ตามกฎหมายบริษัทมหาชน และต้องได้รับใบอนุญาตการประกอบธุรกิจประกันภัยจากคณะกรรมการให้ประกอบกิจการรับประกันวินาศภัยที่กฎหมายกำหนดให้เป็นเฉพาะนิติบุคคล เนื่องจากมีฐานะมั่นคงกว่าบุคคลธรรมดา หากเกิดความเสียหายขึ้นจะทำให้มีความมั่นใจว่า

ผู้เสียหายจะได้รับชดใช้ค่าเสียหายจริง การประกันภัยภายใต้ระบบการประกันภัยสมัครใจนี้ เช่น การประกันภัยทางทะเล การประกันภัยค้ำจุน การประกันภัยความรับผิดทางกฎหมายอันเนื่องมาจากผลิตภัณฑ์ การประกันภัยในความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์ การประกันภัยความรับผิดของกรรมการและผู้บริหาร เป็นต้น

ข. การประกันภัยความรับผิดระบบบังคับหรือภาคบังคับ (Compulsory Insurance)

การประกันภัยภาคบังคับเกิดขึ้นโดยการกำหนดนโยบายภาครัฐ ถึงปัญหาความจำเป็นที่ต้องมีการเอาประกันภัยความรับผิด ซึ่งความจำเป็นดังกล่าวเกิดจากการใช้ชีวิตประจำวันของบุคคลในบางกรณี การก่อให้เกิดความเสียหาย ต่อชีวิตและทรัพย์สินบุคคลอื่น เช่น ความรับผิดจากการเกิดอุบัติเหตุรถยนต์ นอกจากจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินคู่กรณีแล้ว บางครั้งบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่คู่กรณีอาจได้รับความเสียหายด้วย เช่น บุคคลที่อยู่ด้วยกันในรถยนต์คนเกิดอุบัติเหตุ คนเดินถนน เป็นต้น ซึ่งความเสียหายที่เกิดจากการใช้รถยนต์มีจำนวนมากในแต่ละวัน ก่อให้เกิดความเสียหายที่คำนวณเป็นตัวเงินเพื่อใช้ในการรักษาพยาบาล ค่าเสียหายทางเศรษฐกิจ ค่าเสียหายอื่น ๆ ที่ไม่อาจคำนวณได้มากมาย กรณีเช่นนี้ เพื่อเป็นการป้องกันและเยียวยาความเสียหาย ภาครัฐจึงได้ตรากฎหมายเพื่อบังคับ

หลักการทั่วไปของการประกันภัยภาคบังคับมีหลักการสำคัญอยู่ 3 ประการ คือ¹⁴

- 1) รัฐบาลบังคับให้ต้องมีการชำระการทำประกันภัย โดยออกกฎหมายเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาสังคม โดยเป็นไปตามนโยบายของรัฐที่ต้องการเยียวยาบรรเทาความเสียหาย การสงเคราะห์เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนผู้ประสบภัยให้ได้รับการคุ้มครองอย่างครอบคลุม และทั่วถึงการบังคับโดยรัฐหากไม่ปฏิบัติตามอาจได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนดด้วย
- 2) ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้นหาใคร เมื่อรัฐออกกฎหมายบังคับให้ประชาชนที่เข้าเงื่อนไขของกฎหมายต้องเอาประกันภัย เพื่อให้มีการช่วยเหลือประชาชนด้วยกฎในสังคมจากความเสียหายอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น โดยทุกคนร่วมกันเฉลี่ยเงินเพื่อชำระเบี้ยประกันภัย การกำหนดเบี้ยประกันภัย รัฐจะไม่กำหนดมากเกินไป ผู้รับประกันภัยจะไม่ได้กำไรหรือขาดทุนจากการเก็บ

¹⁴ ธาณี วรภัทร์, กฎหมายว่าด้วยการประกันภัย, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2548), หน้า 94-95.

เบี้ยประกันภัย ทั้งบริษัทผู้รับประกันภัยก็ไม่มีภาระภาษีอากรที่ต้องเสียจากการรับประกันภัยภาค บังคับ

3) การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนโดยไม่ต้องพิสูจน์ การเกิดเหตุซึ่งเป็นภัยที่ทำให้เกิดความเสียหาย เช่น ภัยจากอุบัติเหตุรถยนต์ การพิสูจน์มีความยุ่งยาก ว่าผู้ใดเป็นฝ่ายผิดที่ต้องชดใช้ค่าเสียหาย ดังนั้น รัฐจึงต้องกำหนดการประกันภัยรูปแบบที่เรียกว่า การประกันภัยความรับผิดชอบไม่มีความผิด (No-fault insurance) ซึ่งผู้รับประกันภัยจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ในรูปของค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้¹⁵ ซึ่งการนำหลักนี้มาใช้ทำให้ผู้ได้รับความเสียหายหรือผู้ประสบภัยได้รับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนโดยเร็ว เท่าความเสียหายที่ได้รับโดยไม่ต้องรอพิสูจน์ว่าฝ่ายใดผิดหรือถูก เป็นการย่นระยะเวลาและขั้นตอนตามกฎหมายในการต่อสู้คดีไปได้ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวมตามนโยบายแห่งรัฐ

ระบบการประกันภัยภาคบังคับนี้ ประเทศไทยมีการประกันภัยภาคบังคับที่ใช้ในปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2551 ซึ่งรัฐได้ตราเป็นพระราชบัญญัติออกมา เนื่องจากต้องการแก้ปัญหาอุบัติเหตุที่เกิดจากรถที่มีจำนวนมาในแต่ละปี ทำให้มีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก โดยผู้ประสบภัยไม่ได้รับการชดใช้ความเสียหาย หรือได้รับการชดใช้ความเสียหายไม่คุ้มกับความเสียหายที่แท้จริง และหากผู้ประกันภัยจะใช้สิทธิทางแพ่งเรียกร้องค่าเสียหายก็ใช้เวลาดำเนินคดียาวนาน เพื่อให้ผู้ประสบภัยได้รับการเยียวยาความเสียหายเบื้องต้นแน่นอนทันทีที่สมควรตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถขึ้นมา โดยผลของกฎหมาย ประชาชนที่ใช้จะต้องถูกบังคับให้ต้องทำประกันภัย และบริษัทผู้รับประกันต้องรับประกัน หากฝ่าฝืนมีโทษตามกฎหมายกำหนด ซึ่งตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีการตั้งกองทุนทดแทนผู้ประสบภัย เพื่อเป็นทุนสำหรับภัยค่าเสียหายเบื้องต้นต่อผู้ประสบภัย และค่าใช้จ่ายอย่างอื่นในการดำเนินการตามกฎหมาย

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีการประกันภัยภาคบังคับตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.2537 โดยตามกฎหมายกำหนดให้มีกองทุนเงินทดแทน ให้มีการจ่ายเงินทดแทนแก่ลูกจ้างแทนนายจ้าง เมื่อประสบอุบัติเหตุ เจ็บป่วยหรือถึงแก่ความตาย เนื่องจากการทำงานให้แก่นายจ้าง ตามกฎหมาย กำหนดนายจ้างจ่ายเงินเข้ากองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม การชำระเงินส่วนนี้ถือเป็นการชำระเบี้ยประกันภัย และการจ่ายเงินค่า

¹⁵ ธาณี วรภัทร์, กฎหมายว่าด้วยการประกันภัย, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2548), หน้า 96.

ทดแทนแก่ลูกจ้างในการเรียกร้อง ก็เป็นการจ่ายค่าสินไหมทดแทนแก่ลูกจ้าง ตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.2537 จะให้ความคุ้มครองเฉพาะกรณีได้รับอันตรายการสูญหาย เสียชีวิต จากการดำเนินงานให้แก่นายจ้าง การประกันภัยภาคบังคับตามพระราชบัญญัติจึงเป็นการประกันภัยความรับผิดของนายจ้าง (Employer's Liability Insurance) ซึ่งเป็นการประกันภัยความรับผิดประเภทหนึ่งนั่นเอง ซึ่งกฎหมายไทยบังคับได้ต้องมี การประกันภัยภายใต้พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.2537

3.3 การประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ

3.3.1 แนวคิดในการนำประกันภัยมาใช้กับคดีอาชญากรรมในองค์กรธุรกิจ

การดำเนินธุรกิจในปัจจุบัน ทุกองค์กรธุรกิจต่างเผชิญกับหน้ากับภัยคุกคามทางเศรษฐกิจ ทั้งการทุจริต ข้อโกง ข้อฉล ซึ่งอาจเกิดจากบุคคลที่สามภายนอกองค์กร และแม้แต่กระทำโดยพนักงานลูกจ้างซึ่งเป็นบุคคลภายในองค์กรนั่นเอง เมื่อธุรกิจตกอยู่ในสภาวะที่สูญเสียทรัพย์สินไปอันเนื่องมาจากคดีอาชญากรรมย่อมส่งผลกระทบต่อสถานะทางการเงินขององค์กรธุรกิจ ความมั่นใจของนักลงทุน ศีลธรรมและการเลียนแบบในทางที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของพนักงานลูกจ้าง ความเชื่อมั่นของลูกค้า และชื่อเสียงขององค์กรเอง บริษัทผู้รับประกันภัยจึงได้คิดค้นกรรมวิธีประกันภัยเพื่อลดความเสี่ยงขององค์กรธุรกิจข้างต้น เป็นแผนประกันภัยประเภทต่างๆ เช่น

Corporate Guard Comprehensive Crime Insurance (Financial Institutions) เป็นกรรมวิธีสำหรับสถาบันทางการเงินโดยเฉพาะ ให้ความคุ้มครองในกรณีที่พนักงานลูกจ้างของสถาบันทางการเงินนั้นทุจริต ข้อโกง ข้อฉล และขยายความคุ้มครองไปถึงการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายของบุคคลที่สามซึ่งเป็นบุคคลภายนอกองค์กรที่มากกระทำต่อสถาบันทางการเงินด้วยความคุ้มครองนั้นมีครอบคลุมในสถานที่ที่ตั้งของผู้เอาประกันภัย การขนส่ง การทุจริตด้วยการปลอมหรือการแปลงเอกสาร การโจรกรรมข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ และการข้อโกงในการโอนหลักทรัพย์

Crime Guard เป็นกรรมวิธีที่ให้ความคุ้มครององค์กรธุรกิจจากการกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย การข้อโกง ข้อฉล การทุจริต ทั้งจากบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์กร การโจรกรรม การปล้นทรัพย์ การทุจริตต่อหน้าที่

Fidelity Guard เป็นกรมธรรม์ที่ให้ความคุ้มครองเกี่ยวกับความเสียหายที่สืบเนื่องมาจากความไม่ซื่อสัตย์ของพนักงานลูกจ้าง ทั้งการทุจริตต่อหน้าที่ การโจรกรรมข้อมูลในคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า แผนความคุ้มครองของการประกันภัยที่เกี่ยวข้องกับคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ ไม่ว่าจะเรียกชื่อกรมธรรม์นั้นว่าอย่างไร ต่างก็มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความคุ้มครององค์กรธุรกิจที่ประสงค์จะให้ธุรกิจของตนมีแผนป้องกันความเสี่ยงจากการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งจากบุคคลภายในและภายนอกองค์กร ทั้งนี้ ต้องมีความเข้าใจที่ตรงกันว่า ทุกองค์กรธุรกิจไม่อาจขับเคลื่อนได้ด้วยตนเอง เนื่องจากธุรกิจเป็นนิติบุคคล ซึ่งในทางกฎหมายถือว่าเป็นบุคคลสมมติ ไม่อาจดำเนินการทุกอย่างเองได้ จึงต้องมีบุคลากรที่เข้ามาบริหาร เข้ามาจัดการ ในส่วนต่างๆ เพื่อขับเคลื่อนองค์กรนั้น องค์กรธุรกิจจึงกลายเป็นแหล่งรวมบุคลากรมากหน้าหลายตา ต่างความรู้ความสามารถ และหลายต่อหลายครั้งที่องค์กรต้องสะดุดได้รับความเสียหาย จนอาจถึงกับต้องล้มละลาย หรือปิดกิจการไป อันเนื่องมาจากการทุจริตภายในองค์กร แต่หากมีกรมธรรม์เข้ามาเป็นเสมือนแผนทางธุรกิจแผนหนึ่งเพื่อคุ้มครององค์กรธุรกิจ หากเกิดการทุจริตจนองค์กรธุรกิจได้รับความเสียหายกรมธรรม์จะเข้ามาช่วยบรรเทาความเสียหายนั้น ทำให้สถานะทางการเงินที่สูญเสียไปได้รับการบรรเทาในระยะเวลาที่รวดเร็ว ไม่ต้องรอการชดเชยเยียวยาความเสียหายตามคำพิพากษาซึ่งอาจต้องใช้ระยะเวลานานและยากในการพิสูจน์ จึงเป็นที่มาของแนวคิดการประกันภัยความรับผิดอันเกี่ยวเนื่องมาจากคดีอาชญากรรมทางธุรกิจนี้

3.3.2 กรมธรรม์การประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ

ผู้เขียนขอเสนอกรมธรรม์การประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ ซึ่งเป็นกรมธรรม์ของบริษัท นิวแฮมพ์เชอร์ อินชัวร์รันส์¹⁶ มาเพื่อการทำ ความเข้าใจความคุ้มครองของกรมธรรม์ดังนี้

ก. ความรู้เบื้องต้น

บริษัทผู้รับประกันภัยจะให้ความคุ้มครองตามเงื่อนไขที่ระบุในกรมธรรม์ โดยจะต้องเป็นความสูญเสียที่สามารถกำหนดเป็นตัวเงินได้ที่เกิดขึ้นโดยตรงกับผู้เอาประกันภัย ความสูญเสีย

¹⁶ โปรดดูภาคผนวก

นั้นต้องเกินกว่ายอดเงินที่ระบุไว้เป็นความเสียหาย(สูญเสียชีวิต)ส่วนแรกและผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบใช้เองซึ่งเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความสูญเสียชีวิตนั้นต้องเกิดขึ้นภายหลังจากวันที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ในส่วนวันคุ้มครองย้อนหลัง(Retroactive Date) ทั้งนี้จะชดใช้ความสูญเสียชีวิตไม่เกินกว่าทุนประกันภัยที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ โดยมีสาระสำคัญพื้นฐานที่ควรทราบดังนี้

(1) ผู้เอาประกันภัย (Insured)

ผู้เอาประกันภัยตามกรมธรรม์ประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจจะต้องเป็นนิติบุคคลเท่านั้น เนื่องจากกรมธรรม์มีวัตถุประสงค์เพื่อการให้ความคุ้มครององค์กรทางธุรกิจจากคดีอาญาที่เกิดในองค์กรบางประเภทคดีเท่านั้น ดังนั้น บุคคลธรรมดาจึงไม่อยู่ภายใต้ความคุ้มครองของกรมธรรม์นี้ อย่างไรก็ตามหากบุคคลธรรมดาที่มีสถานะเป็นกรรมการและหรือผู้บริหารขององค์กรธุรกิจ และประสงค์จะได้รับความคุ้มครองตนซึ่งได้ถูกฟ้องร้องหรือดำเนินคดีไม่ว่าคดีแพ่งหรือคดีอาญานั้นเนื่องมาจากการบริหารองค์กรธุรกิจของตนนั้น จะมีอีกกรมธรรม์หนึ่งที่เรียกว่า “การประกันภัยความรับผิดของกรรมการและผู้บริหาร (Directors and Officers Liability Insurance) ซึ่งผู้เขียนไม่ได้หยิบยกมาอธิบายในที่นี้เนื่องจากเป็นอีกประเภทกรมธรรม์หนึ่งที่ต้องมีการศึกษาโดยละเอียดต่อไป

(2) ที่อยู่ของผู้เอาประกันภัย (Address)

ในทุกกรมธรรม์ต้องมีการระบุที่อยู่ของผู้เอาประกันภัยให้ชัดเจนเนื่องจากกรมธรรม์จะให้ความคุ้มครองถึงสถานที่ของผู้เอาประกันภัยและทรัพย์สินในสถานที่นั้นด้วย อีกทั้งเพื่อประโยชน์ในการจัดส่งเอกสารกรมธรรม์ เอกสารสำคัญ และเพื่อระบุขอบเขตของอาณาเขตความคุ้มครองและเขตอำนาจศาลที่กรมธรรม์จะต้องให้ความคุ้มครอง

(3) ระยะเวลาประกันภัย (Policy Period)

โดยทั่วไปกรมธรรม์จะระบุระยะเวลาคุ้มครองมีกำหนด 1 ปี นับแต่วันเริ่มความคุ้มครองตามที่มีการตกลงกันไปแล้ว ณ วันเดือนเดียวกันของปีถัดไป อีกทั้งโดยปกติกรมธรรม์จะกำหนดเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดไว้ด้วย เพื่อขจัดปัญหาที่อาจมีขึ้นในอนาคต เช่น หากเกิดคดีอาญาในวันสุดท้ายของระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์จะต้องพิจารณาว่าเวลาที่เกิดเหตุอยู่นั้นอยู่ในช่วงเวลาที่กรมธรรม์คุ้มครองอยู่หรือไม่ด้วย

ตัวอย่างเช่น กำหนดระยะเวลาประกันภัย ไว้ดังนี้
 เริ่มต้น (From) 1 มกราคม 2552 เวลา 12.00น.
 สิ้นสุด (To) 1 มกราคม 2553 เวลา 12.00น.
 ดังนั้น หากเหตุคดีอาญาเกิดเมื่อ 1 มกราคม 2553 เวลา 13.00น. ต้องถือว่ากรมธรรม์
 สิ้นสุดความคุ้มครองแล้ว จึงไม่สามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามกรมธรรม์ได้

(4) วงเงินจำกัดความรับผิดของกรมธรรม์ (Limit of Liability)

ในทุกๆกรมธรรม์จะมีการกำหนดวงเงินทุนประกันภัยหรือวงเงินจำกัดความรับผิดของ
 ผู้รับประกันภัยไว้ เช่น กำหนดไว้ที่ 100 ล้านบาท ซึ่งมีผลคือ ในระยะเวลาเอาประกันภัย 1 ปี
 กรมธรรม์นั้น ผู้เอาประกันภัยจะสามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้ไม่เกิน 100 ล้านบาท แม้ว่า
 ความเสียหายจริงจะเกินกว่า 100 ล้านบาทก็ตาม นอกจากนั้นในระหว่าง 1 ปีกรมธรรม์นั้น หาก
 เกิดเหตุคดีอาญาหลายครั้ง ในแต่ละครั้งและรวมกันทุกครั้ง จะต้องไม่เกิน 100 ล้านบาท

ตัวอย่างเช่น กำหนดวงเงินจำกัดความรับผิดไว้ที่ 100 ล้านบาท

เหตุการณ์ที่ 1 เรียกร้องค่าสินไหมทดแทน 60 ล้านบาท ผู้รับประกันภัยจะชดใช้ค่า
 สินไหมทดแทนให้ 60 ล้านบาท

เหตุการณ์ที่ 2 ซึ่งเกิดในปีกรมธรรม์เดียวกันนั้น หากเกิดความเสียหาย 70 ล้านบาท ก็
 จะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามกรมธรรม์ได้เพียง 40 ล้านบาท เท่านั้น เนื่องจากเมื่อรวม
 เหตุการณ์ที่ 1 กับที่ 2 แล้วจะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้ไม่เกินกว่า 100 ล้านบาทตามที่ข้อ
 ความคุ้มครองตามกรมธรรม์ไว้

อย่างไรก็ตามจากตัวอย่างข้างต้น หากว่าแม้ยังไม่ครบกำหนดระยะเวลา 1 ปี
 กรมธรรม์ แต่ผู้เอาประกันภัยได้ใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามกรมธรรม์ไปจนครบวงเงิน
 จำกัดความรับผิดของผู้รับประกันภัยแล้ว กรมธรรม์จะสิ้นสุดความคุ้มครองโดยทันที

อนึ่งการพิจารณาว่าจะกำหนดวงเงินจำกัดความรับผิดไว้เพียงไรนั้นเป็นสิ่งสำคัญมาก
 เนื่องจากหากกำหนดวงเงินจำกัดความรับผิดไว้สูงเกินความจำเป็น เบี้ยประกันภัยจะสูงมาก แต่
 หากกำหนดไว้ต่ำจนเกินไปหากเกิดเหตุคดีอาญาก็อาจเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้ไม่ท่วมความ
 เสียหายที่เกิดขึ้นจริงอีกทั้งหากมีการใช้ทุนประกันภัยไปจนครบแล้วหากผู้เอาประกันภัยประสงค์
 จะซื้อกรมธรรม์เพื่อให้ความคุ้มครองต่อไปนั้น อัตราเบี้ยประกันภัยสูงขึ้นมาก จึงสมควร
 พิจารณาให้รอบคอบให้มาก

(5) ความรับผิดส่วนแรกที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องชดใช้เอง (Deductible)

ในกรมธรรม์ประเภทคุ้มครองความรับผิด (Liability) จะมีการกำหนดจำนวนเงินที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องจ่ายเองก่อนเมื่อเกิดความเสียหาย ส่วนที่เกินกว่านั้นจึงจะสามารถเรียกจ่ายค่าสินไหมทดแทนภายใต้กรมธรรม์ได้ ตัวอย่างเช่น หากกรมธรรม์กำหนดวงเงินจำกัดความรับผิดของผู้รับประกันภัย (ทุนประกันภัย) ไว้ที่ 100 ล้านบาท สำหรับการสูญเสียแต่ละครั้งและทุกครั้ง และจำนวนจำกัดรวม และกำหนดความรับผิดส่วนแรกที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องชดใช้เองไว้ที่ 600,000 บาท สำหรับการสูญเสียแต่ละครั้งและทุกครั้ง หมายความว่า

เหตุการณ์ที่ 1 ความเสียหาย 20 ล้านบาท หากอยู่ภายใต้ความคุ้มครองของกรมธรรม์ กรมธรรม์จะคุ้มครองเพียง 19.4 ล้านบาท เพราะส่วน 600,000 บาทแรก ทางผู้เอาประกันภัยจะต้องจ่ายเองก่อน และในขั้นนี้จะเหลือวงเงินความคุ้มครองที่ 80.6 ล้านบาท สำหรับปีกรมธรรม์นั้น

เหตุการณ์ที่ 2 หากมูลเหตุของเหตุการณ์ที่ 2 ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์แรก ถือว่าเป็นคนละคดีกัน จะต้องคำนวณเหมือนกรณีแรก กล่าวคือ หากความเสียหายในเหตุการณ์ที่ 2 เป็น 50 ล้านบาท กรมธรรม์จะคุ้มครอง 40.4 ล้านบาท ส่วน 600,000 บาท ผู้เอาประกันภัยจะต้องชดใช้เองก่อน และในขั้นนี้จะเหลือวงเงินความคุ้มครองที่ 80.6 ล้านบาท สำหรับปีกรมธรรม์นั้น

เหตุการณ์ที่ 3 หากมูลเหตุของเหตุการณ์ที่ 3 เป็นมูลเหตุเดียวกันกับเหตุการณ์ที่ 1 แต่มีการฟ้องร้องเป็นหลายคดี ถือว่าเป็นคดีเดียวกัน จะไม่มีค่าเสียหายส่วนแรกที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องชดใช้เองอีกแต่สามารถเรียกจ่ายค่าสินไหมทดแทนได้ตั้งแต่บาทแรกของค่าเสียหายที่อยู่ภายใต้ความคุ้มครองของกรมธรรม์ ตัวอย่างเช่น ความเสียหาย 40 ล้านบาท เรียกค่าสินไหมทดแทนได้ 40 ล้านบาท และเหลือวงเงินความคุ้มครองอีก 40.6 ล้านบาท สำหรับปีกรมธรรม์นั้น

(6) อาณาเขตที่คุ้มครอง

ในกรมธรรม์จะระบุอาณาเขตที่กรมธรรม์จะให้ความคุ้มครองว่าจะคุ้มครองคดีที่เกิดในประเทศใดบ้าง เช่น หากระบุว่า ประเทศไทย หมายความว่ากรมธรรม์จะคุ้มครองเฉพาะมูลคดีที่เกิดในประเทศไทยเท่านั้น การระบุอาณาเขตความคุ้มครองจะขึ้นอยู่กับการตกลงระหว่างผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัย ทั้งนี้หากระบุอาณาเขตไว้กว้างมากเกินไปทั้งที่ผู้เอาประกันภัยไม่มีธุรกิจหรือไม่มีนิติกรรมใดๆที่ประเทศนั้น จะทำให้เสียเบี้ยประกันภัยมากเกินไปเนื่องจากผู้รับประกันภัยก็คำนวณอัตราเบี้ยประกันภัยจากความเสี่ยงที่สูงมากขึ้น โดยทั่วไปกรมธรรม์

ประเภทความรับผิดจะระบุอาณาเขตความคุ้มครองเฉพาะเขตประเทศที่ผู้เอาประกันภัยตั้งสำนักงาน
ทำการงานอยู่

(7) วันคุ้มครองย้อนหลัง (Retroactive Date)

ในกรมธรรม์ประเภทความรับผิด ซึ่งเป็นความรับผิดตามกฎหมายนั้น กรมธรรม์มัก
ระบุความคุ้มครองย้อนหลังไว้ โดยที่จะกำหนดว่าจะให้เหตุการณ์หรือการกระทำใดๆที่เกิดขึ้นก่อน
วันเริ่มต้นกรมธรรม์ฉบับนั้นได้รับความคุ้มครองภายใต้กรมธรรม์ด้วยหรือไม่ ตัวอย่างเช่น

หากกรมธรรม์เริ่มความคุ้มครองในวันที่ 1 มกราคม 2552 ถึงวันที่ 1 มกราคม 2553
และมีการระบุ วันคุ้มครองย้อนหลังไว้เป็นวันที่ 15 พฤษภาคม 2551 แสดงว่า แม้ว่าผู้เอา
ประกันภัยจะซื้อกรมธรรม์ให้คุ้มครองตนในช่วง วันที่ 1 มกราคม 2552 ถึงวันที่ 1 มกราคม 2553
ก็ตาม แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 15 พฤษภาคม 2551 เป็นต้นไป และเป็นเหตุการณ์ที่ยังไม่
เคยได้รับหนังสือบอกกล่าวทวงถาม (Notice) และไม่เคยถูกฟ้องร้องและเรียกร้องค่าสินไหม
ทดแทนภายใต้กรมธรรม์อื่นใดมาก่อน เหตุการณ์หรือการกระทำใดๆตั้งแต่วันที่ 15 พฤษภาคม
2551 เป็นต้นไป จะอยู่ภายใต้ความคุ้มครองของกรมธรรม์

(8) เบี้ยประกันภัย

ผู้รับประกันภัยจะกำหนดอัตราเบี้ยประกันภัยเป็นรายปี โดยคำนวณจากความเสียหาย
และแผนป้องกันความเสี่ยงขององค์กรธุรกิจผู้เอาประกันภัยนั้น ทั้งนี้หากผู้เอาประกันภัยบอกเลิก
กรมธรรม์ก่อนครบปีกรมธรรม์ ผู้รับประกันภัยจะคำนวณคืนเบี้ยประกันภัยให้แบบ Pro Rata
กล่าวคือคำนวณเป็นรายวันตามวันที่กรมธรรม์ได้ให้ความคุ้มครองจริง

ข. ความคุ้มครองตามกรมธรรม์

กรมธรรม์ประกันภัยคืออาชญากรรมทางธุรกิจ แบ่งความคุ้มครองออกเป็น 8
ประเภทความคุ้มครอง คือ

(1.) ความคุ้มครองเกี่ยวกับการทุจริตของพนักงานลูกจ้าง

กรมธรรม์จะคุ้มครองความสูญเสียทางการเงินที่เกิดกับบริษัทผู้เอาประกันภัย อันเป็น
ผลโดยลำพังและโดยตรงมาจากการกระทำทุจริต หรือข้อฉ้อฉลของพนักงานลูกจ้างของผู้เอา
ประกันภัย ที่กระทำโดยมีเจตนาชัดเจนเพื่อให้ผู้เอาประกันภัยได้รับความเสียหายหรือสูญเสีย

ทรัพย์สิน หรือเพื่อให้ตนเองได้รับผลประโยชน์ด้านการเงินนอกเหนือจากเงิน ค่าบำเหน็จ การเลื่อนตำแหน่ง และค่าตอบแทน ไม่ว่าจะกระทำโดยลำพังหรือโดยสมรู้ร่วมคิดกับผู้อื่น

(2.) ความคุ้มครองภายในสถานที่

กรมธรรม์จะให้ความคุ้มครองต่อการสูญเสียดังกล่าว อันเป็นผลโดยตรงมาจากลักษณะของการกระทำดังต่อไปนี้

(ก) การลักขโมย การลักทรัพย์ การหลอกลวง การย่องเบา การปล้น หรือการฉ้อ ที่กระทำโดยบุคคลที่อยู่ในสถานที่ซึ่งเป็นที่ตั้งของทรัพย์สินนั้น หรือ

(ข) การสูญหายอย่างไร้ร่องรอย หรือ

(ค) ความเสียหาย ถูกทำลาย หรือทำหาย ไม่ว่าจะด้วยวิธีใด หรือโดยบุคคลใด

โดยกรมธรรม์จะให้ความคุ้มครองทรัพย์สินที่อยู่

(ก) ภายในสถานที่ของผู้เอาประกันภัย หรือ

(ข) ภายในสถานที่เก็บรักษาเพื่อความปลอดภัยภายในประเทศไทย หรือ

(ค) ภายในสถานที่ของตัวแทนของผู้เอาประกันภัย หรือภายในสถานที่ของตัวแทนในการโอน หรือจดทะเบียน เพื่อจุดประสงค์ในการแลกเปลี่ยน การเปลี่ยน การจดทะเบียน หรือการโอน ในทางการค้า

(3.) ความคุ้มครองระหว่างขนส่ง

กรมธรรม์จะให้ความคุ้มครองต่อความสูญเสียดังกล่าวจากสาเหตุใดๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการขนส่งทรัพย์สินนั้นไปยังที่ใดๆ ภายใต้การดูแลรักษาของพนักงานลูกจ้างของผู้เอาประกันภัย หรือบุคคลใดที่ผู้เอาประกันภัยมอบหมายให้ทำหน้าที่จัดส่ง หรือระหว่างที่อยู่ภายใต้การดูแลรักษาของบริษัทรักษาความปลอดภัย หรือบริษัทบริการรถยนต์หุ้มเกราะ เพื่อขนส่งแทนผู้เอาประกันภัย

ระยะเวลาการขนส่ง หมายถึง วันที่ที่บุคคลผู้ทำหน้าที่ขนส่ง ได้รับทรัพย์สินนั้นจนถึงวันที่ที่ได้จัดส่งทรัพย์สินนั้นให้แก่บุคคลที่ระบุว่าเป็นผู้รับ หรือตัวแทนของผู้รับ

(4.) ความคุ้มครองเกี่ยวกับการปลอมแปลง หรือแก้ไขเอกสาร

กรมธรรม์จะให้ความคุ้มครองต่อความสูญเสียดังกล่าว อันเป็นผลโดยตรงมาจาก

(ก) การปลอมแปลง หรือการแก้ไขเพื่อข้อโกง ที่กระทำบนเช็ค ตั๋วแลกเงิน การรับรองตั๋วแลกเงิน ดราฟท์ ใบรับฝากเงิน หนังสือเครดิต ใบรับเงินที่ถอน ธนาณัติ คำสั่งจ่ายเงินจากคลัง หรือ

(ข) การโอน จ่าย หรือจัดส่งเงิน หรือทรัพย์สิน หรือกำหนดสินเชื่อ หรือมูลค่าใด โดยเชื่อในคำสั่งที่ได้รับทางโทรเลข หรือโทรพิมพ์ ซึ่งส่งโดยตรงถึงผู้เอาประกันภัย เพื่ออนุญาต หรือตอบรับการโอนเงิน การจ่ายเงิน การจัดส่ง หรือการรับเงิน หรือทรัพย์สิน โดยอ้างว่าเป็นคำสั่งของลูกค้าของผู้เอาประกันภัย หรือสถาบันการเงินแห่งหนึ่ง แต่เป็นคำสั่งที่ส่งมาโดยบุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่ลูกค้า หรือสถาบันการเงินดังกล่าวที่ถูกอ้างว่าเป็นผู้ส่งคำสั่งนั้น (และให้ถือว่าคำสั่งนั้นใช้ลายมือชื่อปลอม) หรือคำสั่งนั้นได้ถูกแก้ไขโดยปราศจากการรู้เห็น และความยินยอมของลูกค้า หรือสถาบันการเงินดังกล่าว

(ค) การจ่ายเงินโดยผู้เอาประกันภัยตามตั๋วสัญญาใช้เงินที่ปลอมแปลง หรือแก้ไขเพื่อข้อโกง หรือตั๋วสัญญาใช้เงินที่ปลอมแปลงการสลักหลัง

ให้ถือว่าลายมือชื่อที่ผลิตขึ้นโดยใช้เครื่องกลไก เป็นเสมือนลายมือชื่อที่เขียนด้วยมือ

(5.) ความคุ้มครองเกี่ยวกับหลักทรัพย์

กรมธรรม์จะให้ความคุ้มครองต่อความสูญเสียใดๆ อันเป็นผลโดยตรงจากที่ผู้เอาประกันภัยได้ดำเนินการโดยสุจริตใจ และในทางการค้าปกติ กับเอกสารต่อไปนี้

(ก) ใบหุ้น ใบหุ้นที่ไม่ระบุชื่อ ใบรับรองการถือหุ้น ใบประกันการมีสิทธิในการซื้อหุ้น หนังสือจัดสรรหุ้น พันธบัตร ตราสารเงินกู้ หรือบัตรคูปองที่ออกให้โดยบริษัทจำกัด หรือบริษัท หรือ

(ข) พันธบัตรที่มีรูปแบบคล้ายกับพันธบัตรบริษัท ที่ออกให้โดยห้างหุ้นส่วน และคำประกันโดยการจำนอง เอกสารสัญญา หรือทรัสต์ หรือข้อตกลงคำประกัน หรือ

(ค) หุ้นของรัฐบาลไทย หรือที่รัฐบาลไทยค้ำประกัน ใบรับรองการเป็นหนี้ พันธบัตร บัตรคูปอง หรือใบประกันที่ออกให้โดยรัฐบาลของประเทศใด หรือโดยหน่วยงานของรัฐ จังหวัด เขตการปกครอง เมือง หรือเทศบาล ของประเทศนั้น

(ง) ตั๋วสัญญาใช้เงิน ยกเว้น ตั๋วสัญญาที่ออกให้ หรืออ้างว่าออกให้เพื่อใช้แทนเงินตรา ตั๋วสัญญาที่ได้รับการค้ำประกัน หรืออ้างว่าได้รับการค้ำประกันโดยตรง หรือโดยอ้อมจากบัญชีที่โอน หรืออ้างว่าเป็นบัญชีที่โอน และ ตั๋วสัญญาที่ได้รับความคุ้มครองภายใต้ข้อกำหนดความคุ้มครองข้อ 4 (ค)

(จ) เอกสารการจ้างงาน การจ้างงานทรัพย์สินที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ และผลประโยชน์ในทรัพย์สินที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ และการโอนสิทธิในการจ้างงานดังกล่าว

(ฉ) ใบรับฝากเงิน หรือหนังสือเครดิต ซึ่งได้รับความคุ้มครองภายใต้ข้อกำหนดความคุ้มครอง 4(ก) และใบตราส่ง

ซึ่งลักษณะของการกระทำที่คุ้มครอง คือ

- (1) ถูกปลอมขึ้น หรือ
- (2) ถูกปลอมแปลงลายมือชื่อของผู้ทำ ผู้ถอน ผู้ออก ผู้สลักหลัง ผู้โอนสิทธิ ผู้เช่า ตัวแทนโอนสิทธิ หรือนายทะเบียน ผู้รับ ผู้ค้ำประกัน หรือ
- (3) ถูกแก้ไขเพื่อฉ้อโกง หรือ
- (4) สูญหาย หรือถูกขโมย

แต่มีเงื่อนไขว่าผู้เอาประกันภัย หรือธนาคารตัวแทน ต้องครอบครองทางกายภาพในหลักทรัพย์ต้นฉบับ หรือหลักทรัพย์ที่อ้างว่าเป็นต้นฉบับ ที่ระบุในข้อ (ก) ถึง (ฉ) ข้างต้น ก่อนที่ผู้เอาประกันภัยได้ดำเนินการกับหลักทรัพย์ดังกล่าว

ให้ถือว่าลายมือชื่อที่ผลิตขึ้นโดยใช้เครื่องกลไก เป็นเสมือนลายมือชื่อที่เขียนด้วยมือ

(6.) ความคุ้มครองเกี่ยวกับเงินปลอม

กรมธรรม์จะให้ความคุ้มครองความสูญเสียที่สืบเนื่องจากผู้เอาประกันภัยที่ได้รับไว้โดยสุจริตใจ ซึ่งธนบัตร หรือเหรียญที่ถูกปลอมขึ้น หรือถูกแก้ไข

(7.) ความคุ้มครองเกี่ยวกับสำนักงาน และทรัพย์สินภายในสำนักงาน

กรมธรรม์จะให้ความคุ้มครองต่อการสูญเสียด้าน หรือความเสียหาย ที่เกิดขึ้นแก่

(ก) เครื่องเรือน สิ่งติดตั้งเครื่องจักร อุปกรณ์ (ยกเว้นคอมพิวเตอร์ ระบบคอมพิวเตอร์ เครื่องข่ายคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์รอบนอก โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์) เครื่องเขียน เครื่องอุปโภคบริโภค หรือตู้নিরภัย และห้องนิรภัยภายในสำนักงานแห่งใดของผู้เอาประกันภัย ซึ่งเกิดจากการย่องเบา การปล้น การฉ้อ การลักขโมย หรือการลักทรัพย์ หรือเกิดจากความพยายามกระทำการดังกล่าว หรือจากการกระทำด้วยเจตนาร้าย หรือเพื่อกลั่นแกล้ง

(ข) สำนักงานแห่งใดของผู้เอาประกันภัย ที่ถูกลักขโมย การปล้น การฉ้อ การลักขโมย หรือการลักทรัพย์ หรือความพยายามกระทำการดังกล่าว หรือเกิดขึ้นแก่สภาพภายในสำนักงาน ดังกล่าว เนื่องจากการกระทำด้วยเจตนาร้าย หรือเพื่อกดดันแก่งัด

โดยมีเงื่อนไขว่า

(1) ผู้เอาประกันภัยต้องเป็นเจ้าของเครื่องเรือน สิ่งติดตั้งเครื่องเรือน อุปกรณ์ เครื่องเขียน เครื่องอุปโภคบริโภค หรือตู้นิรภัย และห้อง นิรภัย หรือสำนักงาน หรือต้องรับผิดชอบใช้การ สูญเสีย หรือความเสียหายดังกล่าว และ

(2) การสูญเสียชีวิต หรือความเสียหายที่ไม่ได้เกิดจากเพลิงไหม้

(8.) ความคุ้มครองเกี่ยวกับค่าคดีความ

ผู้รับประกันภัยจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัย สำหรับค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับคดีความต่าง ๆ ที่สมเหตุสมผล ที่เกิดขึ้นและผู้เอาประกันภัยได้จ่ายไปเพื่อ ต่อสู้ข้อเรียกร้อง การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน การฟ้องคดี หรือการดำเนินคดีใด ซึ่งผู้เอาประกันภัยได้พิสูจน์แล้วว่าการกระทำที่เกิดขึ้นนั้นทำให้ผู้เอาประกันภัยมีสิทธิเรียกร้องการชดใช้ ภายใต้กรมธรรม์นี้

อย่างไรก็ตาม ถ้าจำนวนของการสูญเสียชีวิต การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน หรือความเสียหายดังกล่าวไม่สูงเกินจำนวนการรับผิดชอบแรกที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ ผู้รับประกันภัยจะไม่รับผิดชอบใช้ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับคดีความต่าง ๆ ดังกล่าว แต่ในกรณีที่จำนวนของการสูญเสียชีวิต การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน หรือความเสียหายดังกล่าวสูงเกินจำนวนการรับผิดชอบแรก หรือถ้าความรับผิด หรือความรับผิดที่กล่าวอ้างของผู้เอาประกันภัย สูงกว่าจำนวนที่สามารถเรียกร้อง การชดใช้ ภายใต้กรมธรรม์นี้ ผู้รับประกันภัยจะรับผิดชอบใช้ตามอัตราส่วนของ ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับคดีความสำหรับการสูญเสียชีวิต การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน หรือความเสียหายดังกล่าวที่สามารถเรียกร้องการชดใช้ภายใต้กรมธรรม์นี้ ต่อยอดรวมของจำนวนดังกล่าว บวกกับจำนวนที่ไม่สามารถเรียกร้องการชดใช้ได้ รวมถึงจำนวนการรับผิดชอบแรก

และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าผู้รับประกันภัยจะไม่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เอาประกันภัยสำหรับค่าธรรมเนียม หรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (ไม่ว่าจะเป็นค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่าย สำหรับการดำเนินคดี การทำบัญชี หรือบริการอื่นก็ตาม) ซึ่งผู้เอาประกันภัยได้จ่ายไปเพื่อพิสูจน์ว่า ได้เกิดการสูญเสียชีวิตซึ่งกรมธรรม์นี้คุ้มครอง รวมถึงจำนวนของการสูญเสียชีวิต

ผู้รับประกันภัยมีสิทธิทุกเมื่อที่จะเข้าควบคุม และดำเนินการในนามของผู้เอาประกันภัย ในการต่อสู้ข้อเรียกร้อง การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน การฟ้องคดี หรือการดำเนินคดีใด ๆ ดังกล่าวที่กระทำต่อผู้เอาประกันภัย แต่เป็นที่เข้าใจว่า ผู้เอาประกันภัยไม่จำเป็นต้องยื่นคัดค้านการดำเนินคดีใด เว้นแต่จะได้รับคำแนะนำจากทนายความ (ซึ่งผู้เอาประกันภัย และผู้รับประกันภัยจะตกลงร่วมกัน) ว่าควรคัดค้าน

ค. ข้อยกเว้น

กรมธรรม์นี้ไม่คุ้มครองกรณีต่อไปนี้

(1) การสูญเสียใดที่ไม่ได้ค้นพบระหว่างระยะคุ้มครองของกรมธรรม์ และการสูญเสียใดที่เกิดขึ้นก่อนวันคุ้มครองย้อนหลังที่ระบุในตารางกรมธรรม์

(2) การสูญเสียใด อันเป็นผลทั้งหมดหรือบางส่วน จากการกระทำ หรือการผิดสัญญาของกรรมการคนใดของผู้เอาประกันภัย ยกเว้นเมื่อกรรมการดังกล่าวกระทำการภายในขอบเขตหน้าที่ปกติของพนักงานลูกจ้างของผู้เอาประกันภัย

(3) การสูญเสียใด อันเป็นผลโดยตรงหรือโดยอ้อมจากการกระทำทุจริต หรือข้อโกงหนึ่งครั้ง หรือมากกว่าหนึ่งครั้ง ของพนักงานลูกจ้างของผู้เอาประกันภัย เว้นแต่ว่าการสูญเสียดังกล่าวได้รับความคุ้มครองภายใต้ข้อกำหนดความคุ้มครองข้อ 1. ความคุ้มครองเกี่ยวกับการทุจริตของพนักงานลูกจ้าง

(4) การสูญเสียใด อันเป็นผลโดยตรงหรือโดยอ้อม จากการไม่จ่ายเงิน หรือการผิดนัดจ่ายเงินทั้งหมดหรือบางส่วนสำหรับ

(ก) เงินกู้ หรือธุรกรรมใด ซึ่งมีลักษณะ หรือเท่ากับเป็นการกู้เงิน หรือการให้สินเชื่อโดย หรือได้รับจากผู้เอาประกันภัย หรือ

(ข) สัญญา บัญชี ข้อตกลง หรือหลักฐานการเป็นหนี้อื่น ๆ ที่ผู้เอาประกันภัย โอนสิทธิ หรือขาย หรือซื้อลดตัวเงิน หรือได้มาด้วยวิธีการอื่นใด รวมถึงการซื้อลดตัวเงิน หรือการได้มาซึ่งบัญชี หรือใบกำกับการขายปลอม หรือแท้อื่นใด

ไม่ว่าจะได้มาโดยสุจริตใจ หรือโดยอาศัยอุบาย เล่ห์กล การปลอมแปลง หรือหลอกลวง เว้นแต่ว่าการสูญเสียนั้นได้รับความคุ้มครองภายใต้ข้อกำหนดความคุ้มครองข้อ 1. ความคุ้มครองเกี่ยวกับการทุจริตของพนักงานลูกจ้าง, ข้อ 4. ความคุ้มครองเกี่ยวกับการปลอมแปลงหรือแก้ไขเอกสาร หรือ ข้อ 5. ความคุ้มครองเกี่ยวกับหลักทรัพย์ ในกรณีนี้ จำนวนการสูญเสียจะเท่ากับจำนวนเงินที่จ่ายไป จ่ายล่วงหน้า หรือถอนออกไป ลบด้วยทุกจำนวนเงินที่ได้รับ

จากแหล่งใดก็ตาม รวมถึงการจ่ายเงิน และการรับเงินต้น ดอกเบี้ย ค่าบำเหน็จ และเงินที่จ่ายและรับในลักษณะเดียวกัน

(5) การสูญเสียดังกล่าว อันเป็นผลโดยตรงหรือโดยอ้อม จากการจ่ายเงิน หรือถอนเงิน ออกจากบัญชีของผู้ฝาก โดยใช้รายการเงินฝากค้าประกัน แต่ไม่สามารถเรียกเก็บได้ในที่สุดไม่ว่า ด้วยสาเหตุใดก็ตาม รวมถึงแต่ไม่จำกัดเฉพาะการกระทำดังกล่าวโดยทั่วไป การหมุนเงินด้วยการ ใช้เช็ค (cheque kiting and crossfiring) ไม่ว่าจะการจ่ายเงิน หรือการถอนเงินนั้นกระทำไปโดย สุจริตใจ หรือโดยการปลอมแปลง ครอบงำ เล่ห์กล การฉ้อโกง หรือหลอกลวง หรือโดยใช้วิธีการอื่นใด เว้นแต่ว่าการสูญเสียดังกล่าวได้รับความคุ้มครองภายใต้ข้อกำหนดความคุ้มครองข้อ 1. ความ คุ้มครองเกี่ยวกับการทุจริตของพนักงานลูกจ้าง

(6) การสูญเสียดังกล่าว อันเกิดจากการจ่ายเงิน หรือถอนเงินออกจากบัญชีของผู้ฝาก โดยผู้เอาประกันจ่ายเงินเข้าบัญชีนั้นผิดพลาด เว้นแต่ว่าการสูญเสียนั้นได้รับความคุ้มครอง ภายใต้ข้อกำหนดความคุ้มครองข้อ 1. ความคุ้มครองเกี่ยวกับการทุจริตของพนักงานลูกจ้าง

(7) การสูญเสียชีวิต หรือความเสียหายใดที่เกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินใด (รวมถึงทรัพย์สิน) ที่ บรรลุอยู่ในตู้รับฝากทรัพย์สินที่ลูกค้าได้รับจากผู้เอาประกันภัย หรือที่ผู้เอาประกันภัยเก็บ รักษาไว้ให้ลูกค้า เว้นแต่ว่าการสูญเสียชีวิต หรือความเสียหายนั้นได้รับความคุ้มครองภายใต้ข้อกำหนด ความคุ้มครองข้อ 1. ความคุ้มครองเกี่ยวกับการทุจริตของพนักงานลูกจ้าง

(8) การสูญเสียชีวิตซึ่งเกิดจากการยินยอมให้นำทรัพย์สินออกจากสถานที่ของผู้เอา ประกันภัย อันเป็นผลมาจากการข่มขู่ว่า

(ก) จะทำอันตรายทางร่างกายต่อกรรมการ หรือพนักงานลูกจ้างของผู้เอา ประกันภัย หรือบุคคลอื่นใด ยกเว้นการสูญเสียชีวิตระหว่างการขนส่ง ขณะที่อยู่ในความดูแล รักษาของพนักงานลูกจ้างคนใด โดยมีเงื่อนไขว่า เมื่อเริ่มต้นการขนส่งดังกล่าว ผู้เอาประกันภัยไม่ ล่วงรู้ถึงการข่มขู่ดังกล่าว หรือ

(ข) จะก่อความเสียหายให้แก่สถานที่ของผู้เอาประกันภัย หรือทรัพย์สินใดก็ตาม (รวมถึงทรัพย์สิน) ของผู้เอาประกันภัย หรือของบุคคลอื่นใด

(9) การสูญเสียดังกล่าว อันเป็นผลโดยตรงหรือโดยอ้อม จากการปลอมแปลง หรือการ แก้ไขเพื่อฉ้อโกง เว้นแต่ว่าการสูญเสียดังกล่าวได้รับความคุ้มครองภายใต้ข้อกำหนดความคุ้มครอง ข้อ 1. ความคุ้มครองเกี่ยวกับการทุจริตของพนักงานลูกจ้าง, ข้อ 4. ความคุ้มครองเกี่ยวกับการ ปลอมแปลงหรือแก้ไขเอกสาร, ข้อ 5. ความคุ้มครองเกี่ยวกับหลักทรัพย์ หรือ ข้อ 6. ความ คุ้มครองเกี่ยวกับเงินปลอม

(10) การสูญเสียดังกล่าวอันเป็นผลโดยตรงหรือโดยอ้อม จากการปลอมแปลง หรือการแก้ไขเพื่อฉ้อโกง เช็คเดินทาง หนังสือเครดิตนักเดินทาง บัญชีลูกหนี้ หรือหนังสือโอนสิทธิ์ในบัญชีลูกหนี้ ใบเสร็จจากคลังสินค้า หรือทรัสต์ หรือใบเสร็จต่าง ๆ ที่ใช้เพื่อจุดประสงค์คล้ายกัน เว้นแต่ว่าการสูญเสียดังกล่าวได้รับความคุ้มครองภายใต้ข้อกำหนดความคุ้มครองข้อ 1. ความคุ้มครองเกี่ยวกับการทุจริตของพนักงานลูกจ้าง

(11) การสูญเสียดังกล่าวอันเป็นผลโดยตรงหรือโดยอ้อม ซึ่งมอบหมายให้ผู้เอาประกันภัยดูแลรักษาพร้อมกับมอบอำนาจให้ขาย เว้นแต่ว่าผู้เอาประกันภัยต้องรับผิดชอบใช้ตามกฎหมายสำหรับการสูญเสียนั้น และผู้ออกเช็คดังกล่าวได้จ่ายเงิน และยอมรับเช็คคนนั้นในเวลาต่อมา

(12) การสูญเสียดังกล่าวอันเป็นผลโดยตรงหรือโดยอ้อม ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างการดูแลรักษาของหน่วยบริการไปรษณีย์ของรัฐ ยกเว้นเมื่อได้รับความคุ้มครองภายใต้ข้อกำหนดความคุ้มครองข้อ 1. ความคุ้มครองเกี่ยวกับการทุจริตของพนักงานลูกจ้าง

(13) การสูญเสียดังกล่าวอันเป็นผลโดยตรงหรือโดยอ้อม ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างการดูแลรักษาของบริษัทรับจ้างขนส่ง (ยกเว้นบริษัทรักษาความปลอดภัย หรือบริษัทบริการรถยนต์หุ้มเกราะ) ยกเว้นเมื่อได้รับความคุ้มครองภายใต้ข้อกำหนดความคุ้มครองข้อ 1. ความคุ้มครองเกี่ยวกับการทุจริตของพนักงานลูกจ้าง

(14) การสูญเสียดังกล่าวอันเป็นผลมาจากการขาดจำนวนของเงินสดในความดูแลของเจ้าหน้าที่ฝาก-ถอนเงินคนใดเนื่องจากความผิดพลาด ไม่ว่าจะขาดจำนวนเท่าไรก็ตาม และการขาดจำนวนของเงินสดในความดูแลของเจ้าหน้าที่รับฝาก-ถอนเงิน ซึ่งไม่เกิดการขาดจำนวนที่เกิดขึ้นตามปกติในสำนักงาน ในกรณีที่มีสันนิษฐานว่าการขาดจำนวนนั้นเกิดจากความผิดพลาด

(15) การสูญเสียดังกล่าวอันเป็นผลโดยตรงหรือโดยอ้อม จากการใช้บัตรเครดิต บัตรเดบิต บัตรหักบัญชี บัตรเข้าถึงข้อมูล (access cards) บัตรอำนวยความสะดวก (convenience cards) หรือบัตรอื่น ๆ อันเนื่องมาจาก

(ก) ในการยื่นขอสินเชื่อ หรือ

(ข) ในการเข้าถึงอุปกรณ์เครื่องกลอัตโนมัติ ซึ่งทำหน้าที่แทนผู้เอาประกันภัยในการจ่ายเงิน รับฝากเงิน จ่ายเงินตามเช็ค ดราฟท์ หรือตราสารคล้ายกัน และให้เงินกู้ตามบัตรเครดิต หรือ

(ค) ในการเข้าถึงสถานีขายสินค้า สถานีสื่อสารระหว่างลูกค้าและธนาคาร หรือสถานีอิเล็กทรอนิกส์คล้ายกัน หรือระบบโอนเงินอิเล็กทรอนิกส์

ไม่ว่าผู้เอาประกันภัย หรือบุคคลอื่นใดนอกจากผู้เอาประกันภัย ได้ออกบัตรนั้น หรือถูกอ้างว่าได้ออกบัตรนั้น ยกเว้น เมื่อได้รับความคุ้มครองภายใต้ข้อกำหนดความคุ้มครองข้อ 1. ความคุ้มครองเกี่ยวกับการทุจริตของพนักงานลูกจ้าง

(16) การสูญเสียที่เกี่ยวข้องกับอุปกรณ์เครื่องกลอัตโนมัติ ซึ่งทำหน้าที่แทนผู้เอาประกันภัยในการจ่ายเงิน รับเงินฝาก จ่ายเงินตามเช็ค ดราฟท์ หรือตราสารที่คล้ายกัน และให้เงินกู้ตามบัตรเครดิต เว้นแต่ว่าอุปกรณ์เครื่องกลอัตโนมัติดังกล่าวตั้งอยู่ภายในสำนักงานของผู้เอาประกันภัย ซึ่งมีพนักงานลูกจ้างหนึ่งคนประจำการอย่างถาวร และปฏิบัติหน้าที่ซึ่งตามปกติจะเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รับฝาก-ถอนเงิน แม้ว่าคนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้จากด้านนอกของสำนักงานดังกล่าว แต่ไม่ว่าในกรณีใด ผู้รับประกันภัยจะไม่รับผิดชอบใช้การสูญเสีย (รวมถึงการสูญเสียทรัพย์สิน) ต่อไปนี้

(ก) ที่เป็นผลมาจากความเสียหายที่อุปกรณ์เครื่องกลอัตโนมัตินั้นได้รับจากการกระทำอันมีเจตนาร้าย หรือการกระทำเพื่อกลั่นแกล้ง ซึ่งกระทำจากภายนอกสำนักงานดังกล่าว หรือ

(ข) ที่เป็นผลมาจากอุปกรณ์เครื่องกลอัตโนมัติดังกล่าวทำงานผิดปกติ หรือ

(ค) ที่เกิดขึ้นเพราะการทำหาย หรือสูญเสียอย่างไร้ร่องรอย ขณะที่ทรัพย์สินนั้นอยู่ภายในอุปกรณ์เครื่องกลอัตโนมัติดังกล่าว

ยกเว้น เมื่อได้รับความคุ้มครองภายใต้ข้อกำหนดความคุ้มครองข้อ 1. ความคุ้มครองเกี่ยวกับการทุจริตของพนักงานลูกจ้าง

(17) การสูญเสียซึ่งเกิดจากผู้เอาประกันภัยได้ดำเนินการกับหลักทรัพย์ หรือตราสารใด เนื่องจาก หรือที่เกี่ยวข้องกับ

(ก) การควบกิจการ รวมกิจการ หรือการซื้อกิจการนั้นเพื่อควบรวมกับผู้เอาประกันภัย หรือ

(ข) การซื้อ หรือขายสินทรัพย์ หรือหุ้น ซึ่งทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในความเป็นเจ้าของ หรืออำนาจควบคุม ทั้งในด้านการเงิน และด้านอื่น ๆ ของอสังหาริมทรัพย์หนึ่ง โดยผู้เอาประกันภัย

(18) ค่าเสียหายทุกประเภท (ทั้งค่าเสียหายที่สูงกว่าความเป็นจริง ค่าเสียหายจำนวนมาก หรือค่าเสียหายอื่นๆ) ซึ่งผู้เอาประกันภัยต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย ยกเว้นค่าเสียหายที่เป็นการชดใช้การสูญเสียด้านการเงินที่กรมธรรม์นี้คุ้มครอง

(19) การสูญเสีย หรือการขาดรายได้ที่ควรได้รับในอนาคต รวมถึง แต่ไม่จำกัดเฉพาะ ดอกเบี้ย และเงินปันผล เนื่องจากการสูญเสียที่กรมธรรม์นี้คุ้มครอง

(20) ค่าธรรมเนียม ค่าบริการ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นแก่ผู้เอาประกันภัยในการ กำหนดว่าได้เกิดการสูญเสีย หรือกำหนดจำนวนของการสูญเสีย ที่กรมธรรม์นี้คุ้มครอง

(21) การสูญเสียโดยอ้อม หรือการสูญเสียสืบเนื่องทุกประเภท

(22) การสูญเสีย หรือความเสียหายของทรัพย์สินใด (รวมถึงทรัพย์สิน) เนื่องจาก ความลึกลับ การเสื่อมสภาพ แผลง หรือสัตว์กัดแทะ

(23) การสูญเสีย หรือความเสียหายใดของทรัพย์สินใด นอกเหนือจากทรัพย์สิน ตามที่นิยามไว้ในคำนิยามทั่วไป อันเป็นผลโดยตรงหรือโดยอ้อม จากพายุไต้ฝุ่น เฮอริเคน ไซโคลน ภูเขาไฟระเบิด แผ่นดินไหว เพลิงไหม้ได้ดิน หรือความผันแปรอื่น ๆ ของธรรมชาติ และการสูญเสีย หรือความเสียหายจากการปล้นสะดม ที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน หรือหลังจากเกิดเหตุเพลิงไหม้

(24) การสูญเสีย หรือความเสียหายใด ซึ่งเกิดขึ้นโดยตรงหรือโดยอ้อม เนื่องจากหรือ เกี่ยวข้องกับสงคราม การรุกราน การกระทำของศัตรูต่างชาติ การกระทำอันเป็นปฏิปักษ์ หรือ ปฏิบัติการคล้ายสงคราม (ไม่ว่าจะประกาศสงครามหรือไม่ก็ตาม) สงครามกลางเมือง การกบฏ การปฏิวัติ การแข็งเมือง การจลาจล หรือการก่อความไม่สงบของประชาชนถึงขนาดลุกฮือต่อต้าน รัฐบาล การยึดอำนาจการปกครองโดยทหาร การประกาศกฎอัยการศึก หรือการดำเนินการโดย หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน และการ ดำเนินคดี การฟ้องร้อง หรือการดำเนินการอื่นใดเพื่อบังคับให้จ่ายค่าสินไหมทดแทนภายใต้การ ประกันภัยนี้ เพื่อชดใช้การสูญเสีย หรือความเสียหาย การพิสูจน์ว่าการสูญเสียหรือความเสียหาย ดังกล่าวไม่อยู่ในข่ายของข้อยกเว้นนี้ จะตกเป็นหน้าที่ของผู้เอาประกันภัย

(25) (ก) การสูญเสีย หรือการทำลาย หรือความเสียหายของทรัพย์สินใด (รวมถึง ทรัพย์สิน) หรือการสูญเสีย หรือค่าใช้จ่ายทุกประเภท อันเป็นผลมาจาก หรือเกิดขึ้นจากการ สูญเสีย การทำลาย ความเสียหาย หรือความเสียหายสืบเนื่องใด ๆ หรือ

(ข) ความรับผิดชอบตามกฎหมายทุกประเภท ที่มีสาเหตุโดยตรงหรือโดยอ้อมมา จาก หรือสืบเนื่องจาก หรือเกิดขึ้น จากกรณีต่อไปนี้

(ข.1) การแผ่รังสี หรือการปนเปื้อนกัมมันตภาพรังสีจากเชื้อเพลิง นิวเคลียร์ หรือจากกากนิวเคลียร์ใด ๆ ซึ่งเกิดจากการเผาไหม้ของเชื้อเพลิงนิวเคลียร์ หรือ

(ข.2) คุณสมบัติในการแผ่รังสี เป็นพิษ ระเบิด หรือคุณสมบัติอันตราย อื่น ๆ ของการประกอบระเบิดนิวเคลียร์ หรือส่วนประกอบของระเบิดนิวเคลียร์

(26) การสูญเสียอันเป็นผลมาจากการกรอก ดัดแปลง หรือทำลายข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ ยกเว้นเมื่อได้รับความคุ้มครองภายใต้ข้อกำหนดความคุ้มครองข้อ 1. ความคุ้มครองเกี่ยวกับการทุจริตของพนักงานลูกจ้าง

(27) การสูญเสียอันเป็นผลมาจากคำสั่งที่ส่งถึงผู้เอาประกันภัย และได้รับโดยผู้เอาประกันภัย จากเครื่องโทรพิมพ์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบคอมพิวเตอร์ของผู้เอาประกันภัย เว้นแต่ว่าได้รับความคุ้มครองจากข้อกำหนดความคุ้มครองข้อ 1. ความคุ้มครองเกี่ยวกับการทุจริตของพนักงานลูกจ้าง

(28) การสูญเสีย อันเป็นผลโดยตรงหรือโดยอ้อม จากการค้า หรือการจัดการอื่น ๆ รวมถึง แต่ไม่จำกัดเฉพาะธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการซื้อ ขาย หรือแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ โภคภัณฑ์ เงินตรา การแลกเปลี่ยนเงินตรา กองทุนต่างชาติ การซื้อขายล่วงหน้า สิทธิซื้อหุ้น และหลักทรัพย์ ทำนองเดียวกัน ไม่ว่าจะดำเนินการ หรือกระทำการโดยทุจริต หรือฉ้อฉล หรือไม่ก็ตาม โดยที่ผู้เอาประกันภัยทราบหรือไม่ทราบก็ตาม ในนามของผู้เอาประกันภัยหรือไม่ก็ตาม ไม่ว่าจะยืนยันโดยความเป็นหนี้ หรือบดุลที่แสดงว่าต้องจ่ายให้แก่ผู้เอาประกันภัยตามบัญชีลูกค้าใด ไม่ว่าจะ เป็นบัญชีที่มีอยู่จริง หรือไม่มีอยู่จริง และไม่ว่าจะเป็นการกระทำ หรือการละเว้นของพนักงานลูกจ้างที่เกี่ยวข้องกับบัญชีใด ซึ่งสัมพันธ์กับการค้า ความเป็นหนี้ หรือบดุลใด ๆ ยกเว้น เมื่อได้รับความคุ้มครองภายใต้ข้อกำหนดความคุ้มครองข้อ 1. ความคุ้มครองเกี่ยวกับการทุจริตของพนักงานลูกจ้าง หรือ 4. ความคุ้มครองเกี่ยวกับการปลอมแปลงหรือแก้ไขเอกสาร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

วิเคราะห์ความเหมาะสมในการนำกรรมธรรม์การประกันภัย คดีอาชญากรรมทางธุรกิจมาใช้เพื่อเยียวยาความเสียหาย จากการกระทำความผิดอาญาที่เกิดขึ้นในองค์กรธุรกิจ

เมื่อได้ศึกษาถึงหลักทั่วไปของคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ ความสูญเสียอันเนื่องมาจากคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ แนวคิดในการชดเชยค่าเสียหาย จนทำให้ทราบถึง ที่มา เหตุผล และความจำเป็นในการจัดให้มีระบบการชดเชยเยียวยาความเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรม และในบทต่อมาได้ศึกษาถึงการประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ เพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งในการเยียวยาชดเชยความเสียหายให้แก่องค์กรธุรกิจผู้ต้องตกเป็นเหยื่อของคดีอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในองค์กรของตน ไม่ว่าจะจากการกระทำของบุคคลภายในหรือภายนอกองค์กรนั่นเอง ทำให้ทราบถึงความคุ้มครองของกรรมธรรม์การประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ ในบทนี้ผู้เขียนจะได้วิเคราะห์ถึงความเหมาะสมในการนำความเหมาะสมในการนำแนวคิดในการเยียวยาชดเชยความเสียหายอันเนื่องมาจากคดีอาชญากรรมทางธุรกิจแก่องค์กรธุรกิจมาใช้ในประเทศไทย โดยวิเคราะห์ถึงประเภทคดีอาญาที่อยู่ภายใต้ความคุ้มครองของกรรมธรรม์ ผลดีผลเสียของการทำประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ ผลทางกฎหมายทั้งคดีอาญาและคดีแพ่ง รวมถึงตลอดถึงจะทำการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่ควรคำนึงถึงอย่างยิ่งหากจะนำเอากรรมธรรม์นี้มาใช้ในประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางและก่อประโยชน์สูงสุดต่อบริษัทประกันภัยและองค์กรธุรกิจต่างๆ ต่อไป

4.1 ฐานความผิดในคดีอาชญากรรมทางธุรกิจที่อยู่ในความคุ้มครองของกรรมธรรม์ประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ

เนื่องจากกรรมธรรม์การประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจดังที่ได้ศึกษามาแล้วในบทก่อนได้ให้ความคุ้มครองแก่องค์กรธุรกิจผู้เอาประกันภัยทั้งในด้านที่เกิดคดีอาชญากรรมทางธุรกิจจากบุคคลภายในองค์กรเป็นผู้กระทำความผิดโดยลำพังและโดยสมรู้ร่วมคิดกันทั้งกับบุคคลภายในองค์กรด้วยตนเอง และบุคคลภายนอก กรรมธรรม์ยังให้ความคุ้มครองถึงคดีที่กระทำโดยบุคคลภายนอกองค์กรด้วย อย่างไรก็ตามกรรมธรรม์ไม่ได้ขยายความคุ้มครองถึงทุกประเภทคดีอาญาที่อาจเกิดขึ้นในองค์กรธุรกิจ ดังนั้นเพื่อให้สามารถวิเคราะห์ความคุ้มครองของกรรมธรรม์ได้สะดวกมากยิ่งขึ้น ผู้เขียนจึงจะได้จำแนกฐานความผิดในคดีอาญาออกตามความคุ้มครองของ

กรรมธรรม์ การประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ ซึ่งแบ่งความคุ้มครองออกเป็น 8 ประเภท ความคุ้มครอง คือ

4.1.1 ความคุ้มครองเกี่ยวกับการทุจริตของพนักงานลูกจ้าง

ลักษณะความคุ้มครองตามกรรมธรรม์

(1) คุ้มครองเฉพาะความสูญเสียทางการเงินที่เกิดกับบริษัทผู้เอาประกันภัย กล่าวคือ ต้องคำนวณความเสียหายเป็นตัวเงินได้

(2) ความเสียหายเป็นตัวเงินนั้น ต้องเป็นผลโดยลำพังและโดยตรงมาจากการกระทำทุจริต หรือข้อผิดพลาดของพนักงานลูกจ้างของผู้เอาประกันภัย ที่กระทำโดยมีเจตนาชัด เจนเพื่อให้ผู้เอาประกันภัยได้รับความเสียหายหรือสูญเสียทรัพย์สิน หรือเพื่อให้ตนเองได้รับผลประโยชน์ด้านการเงินนอกเหนือจากเงิน ค่าบำเหน็จ การเลื่อนตำแหน่ง และค่าตอบแทน ไม่ว่าจะกระทำโดยลำพังหรือโดยสมรู้ร่วมคิดกับผู้อื่น

ผลโดยลำพังและโดยตรง หมายถึง ความสูญเสียที่สามารถคำนวณเป็นตัวเงินที่ชัดเจนได้นั้นต้องมาจากการกระทำของพนักงานลูกจ้างที่กระทำโดยเจตนาทุจริตจนทำให้องค์กรได้รับความเสียหายหรือสูญเสียเท่านั้น หากมีเหตุอื่นร่วมจนไม่อาจแยกได้ว่าการกระทำที่ก่อให้เกิดผลเสียหายนั้นเกิดจากการกระทำโดยทุจริตของพนักงานลูกจ้างโดยตรงหรือไม่ กรรมธรรม์ จะไม่ให้ความคุ้มครอง

ความเสียหายที่เกิดขึ้นตามกรรมธรรม์ระบุความคุ้มครองถึง ความเสียหายของทรัพย์สิน ความสูญเสียของทรัพย์สิน และผลประโยชน์ด้านการเงินอื่นใดที่นอกเหนือจากเงินค่าตอบแทนในฐานะที่พนักงานนั้นเป็นลูกจ้างของบริษัทหรือองค์กรนั้น หากพิจารณาในบริบทตามประมวลกฎหมายอาญา กรณีความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์ จะเห็นได้ว่าความคุ้มครองตามกรรมธรรม์ไม่ได้ระบุลักษณะของการกระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับทรัพย์ที่ชัดเจน ดังนั้น หากเป็นกรณีที่เกิดพนักงานลูกจ้างการกระทำความผิดโดยเจตนา เพื่อให้ตนเองได้มาซึ่งทรัพย์สินที่เป็นขององค์กร หรือได้มาซึ่งประโยชน์อื่นใดนอกเหนือจากเงินค่าจ้างแรงงาน หรือโดยมีเจตนาทำให้ทรัพย์สินขององค์กรเกิดสูญหาย หรือเสียหาย ไม่ว่าจะกระทำโดยลำพังหรือสมรู้ร่วมคิดกับบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์กร ทั้งกรณีเป็นตัวการ และผู้สนับสนุน กรรมธรรม์ยอมให้ ความคุ้มครองต่อความเสียหายที่สามารถคำนวณเป็นตัวเงินได้ทั้งหมด ตัวอย่างคดีอาญาที่อาจเกิดขึ้นในองค์กรธุรกิจ เช่น

1. ความผิดฐานลักทรัพย์
2. ความผิดฐานรีดทรัพย์
3. ความผิดฐานฉ้อโกงทรัพย์
4. ความผิดฐานยักยอกทรัพย์
5. ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์

ตัวอย่างคดี คดี BBC กรณีบริษัทซีทีเทรดดิ้ง จำกัด ในประเทศไทย

ที่มาของคดี ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-กรกฎาคม พ.ศ. 2538 นาย ราเกษ สักเสนา อาศัยโอกาสจากการดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาทางการเงินของนายเกริกเกียรติ ชาลีจันทร์ อดีตกรรมการผู้จัดการของธนาคารกรุงเทพ พาณิชยกรรม (BBC) กระทำการร่วมกับนายเกริกเกียรติ อนุมัติเงินกู้แก่ บริษัท ซีทีเทรดดิ้ง จำกัด จำนวน 1,657 ล้านบาท โดยทุจริต โดยเป็นการอนุมัติเกินอำนาจ ไม่มีการประเมินราคาหลักประกันอย่างถูกต้องก่อนการอนุมัติเงินกู้ ฯลฯ ทั้งนี้ นายราเกษเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ในการให้กู้รายนี้ เนื่องจากบริษัท ซีทีเทรดดิ้ง จำกัด ผู้กู้ เป็นบริษัทในเครือของ นายราเกษเองโดยนายราเกษเป็นผู้มีอำนาจควบคุมสั่งการเหนือบริษัทดังกล่าวอย่างแท้จริง ต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจได้สอบสวนและออกหมายจับนายราเกษ และในเดือนกันยายน 2539 อัยการสูงสุดมีความเห็นควรสั่งฟ้องนายราเกษผู้ต้องหา ร่วมกับผู้อื่นยักยอกทรัพย์ ธนาคารกรุงเทพ พาณิชยกรรม (BBC) กรณีบริษัท ซีทีเทรดดิ้ง จำกัด ตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83, 352, 353 และ 354 และ ร่วมร่วมกับกรรมการผู้จัดการหรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคล เบียดบังทรัพย์ ช่วยเหลือให้ความสะดวกแก่กรรมการผู้จัดการซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการของ นิติบุคคลเบียดบังทรัพย์ ตาม พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 มาตรา 307, 308, 309, 311, 313 และ 315¹

ทั้งนี้ ศาลชั้นต้นได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2548 ให้จำคุกนายเกริกเกียรติ 10 ปี ปรับ 2,264 ล้านบาท และปรับบริษัท ซีที เทรดดิ้ง จำกัด จำเลยที่ 3 จำนวน 1 ล้านบาท ส่วน น.ส.สุนันทา กรรมการบริษัท ซีที เทรดดิ้ง จำกัด และ นายเทอวีร์ กรรมการบริษัทบริษัท ซีที เทรดดิ้ง จำกัด จำเลยที่ 4 และ 6 ให้ จำคุกคนละ 7 ปี ปรับคนละ 1 ล้านบาท และให้จำเลยที่

¹ WiseKnow. เปิดแฟ้ม"อัยการสูงสุด"คดีราเกษ สักเสนา จากคดี BBC กรณีซีทีเทรดดิ้ง ถึง คดีส่งผู้ร้ายข้ามแดน[ออนไลน์], 2 พฤษภาคม 2552. แหล่งที่มา www.wiseknow.com

2,4 และ 6 ร่วมกันชดใช้เงินจำนวน 1,132 ล้านบาทพร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 17.25 ต่อปี คืบ
 ธนาคารกรุงเทพ พาณิชยกรรม (BBC) ด้วย ส่วนนายเอกชัย อดีตผู้ช่วย กรรมการผู้จัดการใหญ่
 จำเลยที่ 5 ให้จำคุก 8 ปี ปรับ 1 ล้านบาท พร้อมให้ชดใช้เงิน 75 ล้านบาทพร้อมดอกเบี้ยร้อยละ
 17.25 ต่อปี คืบ ธนาคารกรุงเทพ พาณิชยกรรม (BBC) ด้วย สำหรับนายพิเศษ จำเลยที่ 1 ศาล
 พิพากษาให้ยกฟ้อง เนื่องจาก ทางนำสืบโจทก์ ยังไม่ชัดเจนว่านายพิเศษ ร่วมลงชื่ออนุมัติสินเชื่อ
 ดังกล่าวด้วย ต่อมาจำเลยยื่นอุทธรณ์ขอให้ศาลยกฟ้อง อัยการโจทก์ยื่นอุทธรณ์ขอให้ศาลลงโทษ
 จำเลยเพิ่ม

ศาลอุทธรณ์ตรวจสำนวนประชุมปรึกษาหารือแล้วเห็นว่า นายพิเศษ จำเลยที่ 1 เป็น
 ผู้อำนวยการฝ่ายประเมินราคาทรัพย์สินลงลายมือชื่อในหนังสือแจ้งการประเมิน โดยรู้อยู่แล้วว่าราคา
 ที่ดินนั้นสูงเกินกว่าราคาท้องตลาดที่แท้จริงถึง 50 เท่า แสดงให้เห็นว่า นายพิเศษ จำเลยที่ 1 มี
 เจตนาที่จะช่วยเหลือ บ.ซีดี เทรดิงฯ จำเลยที่ 3 ในการกระทำความผิด ส่วนนายเกริกเกียรติ
 จำเลยที่ 2 อนุมัติสินเชื่อเกินกว่าวงเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดเป็นการฝ่าฝืนคำสั่ง และ
 การอนุมัติมีลักษณะไม่น่าที่จะได้รับคืน หลักทรัพย์ที่นำมาค้ำประกันมีมูลค่าต่ำกว่าสินเชื่อที่ได้รับ
 อนุมัติ มากอย่างเปรียบเทียบกันไม่ได้ รวมทั้งนายเกริกเกียรติ จำเลยที่ 2 มีส่วนร่วมจัดตั้ง บริษัท
 ซีดี เทรดิงฯ จำเลยที่ 3 ด้วย ย่อมแสดงให้เห็นว่า จำเลยที่ 2 อนุมัติสินเชื่อไปโดยมีเจตนาแสวงหา
 ผลประโยชน์ในทางมิชอบอันเป็นการทุจริต สำหรับ น.ส.สุนันทา จำเลยที่ 4 และ นายเทอรรี จำเลย
 ที่ 6 เป็นกรรมการผู้มีอำนาจ บ.ซีดี เทรดิงฯ จำเลยที่ 3 และเป็นผู้ขอสินเชื่อเปิดบัญชีกระแส
 รายวันและสั่งจ่ายเช็คในนามบ.ซีดี เทรดิงฯ จำเลยที่ 3 ภายหลังโจทก์ร่วมอนุมัติสินเชื่อให้ บ.ซีดี
 เทรดิงฯ จำเลยที่ 3 น.ส.สุนันทา จำเลยที่ 4 และ นายเทอรรี จำเลยที่ 6 เป็นผู้สั่งจ่ายเช็คเบิกถอน
 เงินออกจากบัญชี บ.ซีดี เทรดิงฯ จำเลยที่ 3 จนหมดบัญชี พฤติกรรมของ น.ส.สุนันทา จำเลยที่ 4
 และ นายเทอรรี จำเลยที่ 6 เป็นการร่วมทำผิดกับนายเกริกเกียรติ จำเลยที่ 2

คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยว่าสมควรลงโทษจำเลยทั้ง 6 ในสถานใด แม้ไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้ง
 6 เคยกระทำความผิดหรือต้องโทษจำคุกมาก่อน แต่การกระทำผิดของจำเลยทั้ง 6 ก่อให้เกิดความ
 เสียหายแก่โจทก์ร่วมและประชาชนผู้ฝากเงินจำนวนมาก เป็นความผิดร้ายแรง บ่อนทำลาย
 เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ จึงสมควรที่จะได้รับโทษหนักเพื่อไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่บุคคลอื่นที่
 คิดจะ กระทำความผิด ส่วนที่ศาลชั้นต้นให้จำเลยทั้ง 6 ชำระดอกเบี้ยนั้น ตาม ประมวลกฎหมาย
 วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 43 พนักงานอัยการมีอำนาจเรียกทรัพย์สินหรือราคาในส่วนแบ่ง
 แทนผู้เสียหายเท่า นั้น ไม่เปิดช่องให้โจทก์เรียกดอกเบี้ยด้วย ทั้งโจทก์ไม่ได้ขอดอกเบี้ยมาในฟ้องจึง

ไม่ต้องรับผิดชอบในดอกเบี้ยร้อยละ 17.25 ของเงินต้นที่ต้องคืนใจทกร่วม

ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ฐานความผิดเป็นว่า นายเกริกเกียรติ จำเลยที่ 2 กระทำผิด ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 352-354 ประกอบ 83 และ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 4 , 307 ,308 ,311 ซึ่งมีโทษจำคุกเหมือนกับที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ลงโทษจำคุก 10 ปี ปรับ 2,264 ล้านบาท ส่วนนายพิเศษ จำเลยที่ 1 ที่ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องนั้น ศาลอุทธรณ์ไม่เห็นพ้องด้วย พิพากษาแก้เป็นว่า นายพิเศษ จำเลยที่ 1 มีความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 352-354 ประกอบ 86 และ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ มาตรา 4 , 307-309 และ 311 ลงโทษจำคุก 7 ปี ปรับ 1 ล้านบาท พิพากษายืน ว่า บริษัท ซีดีเทรดดิ้ง จำเลยที่ 3 , น.ส.สุนันทา จำเลยที่ 4 และ นายเทอริร์ จำเลยที่ 6 กระทำผิด ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 352 ประกอบ 83 และ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ มาตรา 4, 307-308, 311 และ 315 ตามที่ศาลชั้นต้นลงโทษปรับ บริษัท ซีดีเทรดดิ้ง จำเลยที่ 3 จำนวน 1 ล้านบาท และจำคุก น.ส.สุนันทา จำเลยที่ 4 และ นายเทอริร์ จำเลยที่ 6 เป็นเวลาคนละ 7 ปี ปรับ คนละ 1 ล้านบาท

ส่วน นายเอกชัย จำเลยที่ 5 ที่ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุก 8 ปี ปรับ 1 ล้านบาท นั้น ศาลอุทธรณ์ไม่เห็นพ้องด้วยพิพากษาแก้เป็น ให้ลดโทษจำคุกนายเอกชัย จำเลยที่ 5 เหลือจำคุก 5 ปี ไม่มีโทษปรับ และพิพากษาแก้ศาลชั้นต้นที่ให้ จำเลยที่ 2-6 ร่วมกันชดใช้เงินจำนวน 1,132 ล้านบาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 17.25 ต่อปี และกำหนดวงเงินต้นเฉพาะจำเลยที่ 5 จำนวน 75 ล้านบาท เป็นให้ จำเลยที่ 1-4 และ 6 ร่วมกันชดใช้เงินจำนวน 1,132 คืนแก่ใจทกร่วม โดยจำเลยที่ 1 เป็นผู้ชำระดอกเบี้ยร้อยละ 17.25 เพียงแต่ผู้เดียว นอกจากนี้ศาลอุทธรณ์ยังมีคำสั่งให้ออกหมายจับ นายพิเศษ จำเลยที่ 1 และนายเทอริร์จำเลยที่ 6 ที่ศาลอุทธรณ์นัดฟังคำพิพากษามานานเกินกว่า 1 เดือน แล้วไม่มาตามกำหนด เชื่อว่ามีพฤติการณ์หลบหนี จึงมีคำสั่งให้ออกหมายจับมารับโทษและชำระค่าปรับตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์²

จะเห็นได้ว่าคดีนี้ หากธนาคารกรุงเทพ พาณิชยกรรม (BBC) ทำประกันภัยค้ำประกันกรรมทางธุรกิจ และพบกรณีที่เกิดกรรมการและผู้บริหารของธนาคารฯ ซึ่งถือเป็นพนักงานลูกจ้างของธนาคารร่วมกันยกยอกทรัพย์ของธนาคารฯผู้เอาประกันภัย โดยหากกรณีนี้เป็นผลโดย

² ผู้จัดการ, อุทธรณ์ยื่น คฎ 10 ปี “เกริกเกียรติ” โกงบิชีพันล้าน [ออนไลน์]. 26 มกราคม 2553. แหล่งที่มา www.manager.co.th

ลำพังและโดยตรงที่ทำให้ธนาคารฯได้รับความเสียหายเป็นตัวเงินที่แน่นอน และหากไม่เข้าข้อยกเว้นอื่นตามที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ ธนาคารฯผู้เอาประกันภัยย่อมได้รับชดเชยความเสียหายดังกล่าวตามความเป็นจริง (ไม่เกินทุนประกันภัยที่ทำได้ภายใต้เงื่อนไขอื่น ๆ ของกรมธรรม์) ซึ่งกรณีหากธนาคารฯทำประกันภัยนี้ย่อมเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจของธนาคารต่อไปโดยไม่ถูกผลกระทบจากขั้นตอนการดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก ที่ยืดเยื้อและไม่มีหลักประกันว่าผู้กระทำความผิดจะยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินจนไม่เหลือทรัพย์สินให้บังคับคดีความเมื่อศาลพิพากษาหรืออาจเหลือทรัพย์สินไม่เพียงพอต่อความเสียหายที่ศาลพิพากษาให้

ตัวอย่างคดี พนักงานหนุ่มธนาคารอาคารสงเคราะห์ยกยอกเงินแบงก์ 400 ล้านบาท³

วันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2552 นายชรรค์ ประจวบเหมาะ กรรมการผู้จัดการธนาคารอาคารสงเคราะห์ ประสานตำรวจให้สืบสวนและติดตามจับกุมนายสมเกียรติ ปัญญาวรคุณเดช ผู้บริหารธนาคารอาคารสงเคราะห์ จำกัด สาขาเซนต์หลุยส์ 3 ภายหลังจากยกยอกเงินของธนาคารกว่า 400 ล้านบาท โดยมีการจับกุมเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2552 เนื่องจากได้รับรายงานจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายการธนาคารอาคารสงเคราะห์ ซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านเอทีเอ็ม ตรวจพบข้อมูลผิดปกติรายการเคลื่อนไหวทางบัญชีเงินฝากของนายสมเกียรติ พบว่ามีการโอนเงินเข้า-ออกผ่านธนาคารบัญชีของนายสมเกียรติ หลายบัญชี รวมมูลค่าประมาณ 400 ล้านบาท ซึ่งเงินที่นายสมเกียรติยกยอกไปนั้นไม่เกี่ยวกับเงินในบัญชีลูกค้ำที่ฝากไว้กับธนาคารอาคารสงเคราะห์ แต่เป็นเงินพร้อมจ่ายดอกเบี้ยให้ลูกค้ำในบัญชีของธนาคารเอง ทั้งนี้มีพฤติการณ์ยกยอกโดยนายสมเกียรติจะนำเงินจากบัญชีดอกเบี้ยที่รอจ่ายให้ลูกค้ำ เข้าบัญชีของตัวเองตามธนาคารพาณิชย์ต่างๆ ที่นายสมเกียรติ เปิดไว้ในชื่อของตัวเอง โดยนายสมเกียรติ จะลงมือหลังเลิกงานเมื่อธนาคารเคลียร์เงินลงตัวเรียบร้อยแล้ว โดยจะโอนผ่านตู้เอทีเอ็มไปยังสาขาในห้างสรรพสินค้า ย่านสยามสแควร์ วันละ 30 รายการ รายการละ 30,000 บาท รวม 9 แสนบาท ทำมาแล้ว 1-2 ปี ทั้งนี้ นายสมเกียรติ ยังพยายามตบตาเพื่อนพนักงานและผู้บริหาร โดยนั่งรถโดยสารประจำทางมาทำงานเหมือนคนอื่น ๆ เบื้องต้นตรวจสอบพบว่า นำเงินไปซื้อบ้าน 40 ล้านบาท ซื้อรถยนต์ 10 ล้านบาท ที่เหลือเป็นการซื้อตราสารหนี้ต่างๆ และฝากเงินไว้ในบัญชี

³ มติชน, เผยหนุ่ม ธอส. ยกยอกเงินร่วม400ล้านติดพันบอลล-ซื้อหวยงวดละกว่า30ล้านมีบ้านหรู40ล้านควบปีเอ็มปายแดง, 10 ตุลาคม 2552. แหล่งที่มา www.matichon.co.th

กรณีดังกล่าว หากธนาคารอาคารสงเคราะห์ทำประกันภัยค้ำประกันภัยค้ำอาชญากรรมทางธุรกิจ คดีดังกล่าวย่อมได้รับความคุ้มครองตามกรมธรรม์เนื่องจากความเสียหายนี้เกิดจากเจตนาภัยยกยกทรัพย์โดยพนักงานลูกจ้างของธนาคาร (ภายใต้เงื่อนไขความคุ้มครองและข้อยกเว้นของกรมธรรม์) เป็นต้น

4.1.2 ความคุ้มครองภายในสถานที่

กรมธรรม์จะให้ความคุ้มครองต่อการสูญเสียดังกล่าว อันเป็นผลโดยตรงมาจากลักษณะของการกระทำดังต่อไปนี้

- (ก) การลักขโมย การลักทรัพย์ การหลอกลวง การย่องเบา การปล้น หรือการจี้ ที่กระทำโดยบุคคลที่อยู่ในสถานที่ซึ่งเป็นที่ตั้งของทรัพย์สินนั้น หรือ
- (ข) การสูญหายอย่างไร้ร่องรอย หรือ
- (ค) ความเสียหาย ถูกทำลาย หรือทำหาย ไม่ว่าจะด้วยวิธีใด หรือโดยบุคคลใด

โดยกรมธรรม์จะให้ความคุ้มครองทรัพย์สินที่อยู่

- (ก) ภายในสถานที่ของผู้เอาประกันภัย หรือ
- (ข) ภายในสถานที่ที่เก็บรักษาเพื่อความปลอดภัยภายในประเทศไทย หรือ
- (ค) ภายในสถานที่ของตัวแทนของผู้เอาประกันภัย หรือภายในสถานที่ของตัวแทนในการโอน หรือจดทะเบียน เพื่อจุดประสงค์ในการแลกเปลี่ยน การเปลี่ยน การจดทะเบียน หรือการโอน ในทางการค้า

จะเห็นได้ว่ากรมธรรม์ให้ความคุ้มครองคดีอาญาเกี่ยวกับทรัพย์เช่นเดียวกับความคุ้มครองในข้อแรก (4.2.1) ซึ่งมีข้อแตกต่างที่กรณีนี้สิ่งทีกรมธรรม์ประสงค์จะให้ความคุ้มครองแก่ตัวทรัพย์สินที่ตั้งอยู่ในอาคารสถานที่ขององค์กรหรือบริษัทผู้เอาประกันภัย ไม่ว่าจะ เป็นกรณีทรัพย์สินนั้นถูกลักไป หรือถูกทำลาย ไม่ว่าจะโดยวิธีการใดๆ หรือโดยบุคคลใดก็ตาม และไม่ว่าจะปรากฏร่องรอยของการจัดแะหรือไม่ก็ตาม กรมธรรม์ก็ให้ความคุ้มครองภายใต้เงื่อนไขและข้อยกเว้นของกรมธรรม์ ตัวอย่างคดีอาญาที่กรมธรรม์ในข้อนี้ให้ความคุ้มครองในความสูญหายหรือเสียหายจาก คดีความผิดฐานลักทรัพย์ คดีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ เป็นต้น

4.1.3 ความคุ้มครองระหว่างขนส่ง

กรมธรรม์จะให้ความคุ้มครองต่อความสูญเสียชีวิตทางทรัพย์สินจากสาเหตุใดๆที่เกิดขึ้นระหว่างการขนส่งทรัพย์สินนั้นไปยังที่ใดๆ ภายใต้การดูแลรักษาของพนักงานลูกจ้างของผู้เอาประกันภัย หรือบุคคลใดที่ผู้เอาประกันภัยมอบหมายให้ทำหน้าที่จัดส่ง หรือระหว่างที่อยู่ภายใต้การดูแลรักษาของบริษัทรักษาความปลอดภัย หรือบริษัทบริการรถยนต์หุ้มเกราะ เพื่อขนส่งแทนผู้เอาประกันภัย

ตัวอย่างคดีอาญาที่อาจเกิดในกรณีนี้ เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ คดีความผิดฐานยกยอกทรัพย์ คดีความผิดฐานกรรโชกทรัพย์ และคดีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งกรมธรรม์จะให้ความคุ้มครองความเสียหายหรือสูญหายในทรัพย์สินจากกรณีดังกล่าว

4.1.4 ความคุ้มครองเกี่ยวกับการปลอมแปลง หรือแก้ไขเอกสาร

กรมธรรม์จะให้ความคุ้มครองต่อความสูญเสียชีวิต อันเป็นผลโดยตรงมาจาก

(ก) การปลอมแปลง หรือการแก้ไขเพื่อฉ้อโกง ที่กระทำบนเช็ค ตัวแลกเงิน การรับรองตัวแลกเงิน ดราฟท์ ใบรับฝากเงิน หนังสือเครดิต ใบรับเงินที่ถอน ธนาถัตติ คำสั่งจ่ายเงินจากคลัง หรือ

(ข) การโอน จ่าย หรือจัดส่งเงิน หรือทรัพย์สิน หรือกำหนดสินเชื่อ หรือมูลค่าใด โดยเชื่อในคำสั่งที่ได้รับทางโทรเลข หรือโทรพิมพ์ ซึ่งส่งโดยตรงถึงผู้เอาประกันภัย เพื่ออนุญาต หรือตอบรับการโอนเงิน การจ่ายเงิน การจัดส่ง หรือการรับเงิน หรือทรัพย์สิน โดยอ้างว่าเป็นคำสั่งของลูกค้าของผู้เอาประกันภัย หรือสถาบันการเงินแห่งหนึ่ง แต่เป็นคำสั่งที่ส่งมาโดยบุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่ลูกค้า หรือสถาบันการเงินดังกล่าวที่ถูกอ้างว่าเป็นผู้ส่งคำสั่งนั้น (และให้ถือว่าคำสั่งนั้นใช้ลายมือชื่อปลอม) หรือคำสั่งนั้นได้ถูกแก้ไขโดยปราศจากการรู้เห็น และความยินยอมของลูกค้า หรือสถาบันการเงินดังกล่าว

(ค) การจ่ายเงินโดยผู้เอาประกันภัยตามตัวสัญญาใช้เงินที่ปลอมแปลง หรือแก้ไขเพื่อฉ้อโกง หรือตัวสัญญาใช้เงินที่ปลอมแปลงการสลักหลัง

ให้ถือว่าลายมือชื่อที่ผลิตขึ้นโดยใช้เครื่องกลไก เป็นเสมือนลายมือชื่อที่เขียนด้วยมือ

จะเห็นได้ว่ากรมธรรม์ให้ความคุ้มครองถึงความสูญหายหรือเสียหายที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ในกรณีความผิดอาญาเกี่ยวกับเอกสาร ทั้งการปลอมเอกสาร ตามประมวล

กฎหมายอาญา มาตรา 264 และการปลอมใบหุ้น ใบหุ้นกู้ หรือใบสำคัญของใบหุ้นหรือใบหุ้นกู้ ตัวเงิน หรือบัตรเงินฝาก ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 266

ตัวอย่างเช่น หากพนักงานลูกจ้างขององค์กรหรือบริษัทผู้เอาประกันภัยปลอมคำสั่งจ่ายเงินบนเช็คของบริษัท โดยแก้ไขชื่อผู้รับเงินจากลูกค้าเป็นชื่อตนเองหรือชื่อผู้อื่น แล้วปลอมลายเซ็นผู้มีอำนาจออกเช็คลงชื่อกำกับการแก้ไขคำสั่งจ่ายเงินพร้อมนำตราประทับจริงของบริษัทมาประทับ จนธนาคารผู้จ่ายเงินหลงเชื่อโอนเงินของบริษัทเข้าบัญชีของพนักงานผู้นั้นหรือชื่อผู้อื่น ทำให้บริษัทได้รับความเสียหาย ลูกค้าที่ควรได้รับเงินตามเช็คไม่ได้รับเงิน บริษัทผู้เอาประกันภัยก็จะได้รับความคุ้มครองชดเชยความเสียหายจริงตามยอดเงินที่ระบุในเช็คเป็นการเยี่ยงวาทความเสียหาย เป็นต้น

4.1.5 ความคุ้มครองเกี่ยวกับหลักทรัพย์

กรมธรรม์จะให้ความคุ้มครองต่อความสูญเสียใดๆ อันเป็นผลโดยตรงจากที่ผู้เอาประกันภัยได้ดำเนินการโดยสุจริตใจ และในทางการค้าปกติ กับเอกสารต่อไปนี้

(ก) ใบหุ้น ใบหุ้นที่ไม่ระบุชื่อ ใบรับรองการถือหุ้น ใบประกันการมีสิทธิในการซื้อหุ้น หนังสือจัดสรรหุ้น พันธบัตร ตราสารเงินกู้ หรือบัตรคูปองที่ออกให้โดยบริษัทจำกัด หรือบรรษัท หรือ

(ข) พันธบัตรที่มีรูปแบบคล้ายกับพันธบัตรบริษัท ที่ออกให้โดยห้างหุ้นส่วน และคำประกันโดยการจำนอง เอกสารสัญญา หรือทราสต์ หรือข้อตกลงค้าประกัน หรือ

(ค) หุ้นของรัฐบาลไทย หรือที่รัฐบาลไทยค้ำประกัน ใบรับรองการเป็นหนี้ พันธบัตรบัตรคูปอง หรือใบประกันที่ออกให้โดยรัฐบาลของประเทศใด หรือโดยหน่วยงานของรัฐ จังหวัด เขตการปกครอง เมือง หรือเทศบาล ของประเทศนั้น

(ง) ตั๋วสัญญาใช้เงิน ยกเว้น ตั๋วสัญญาที่ออกให้ หรืออ้างว่าออกให้เพื่อใช้แทนเงินตรา ตั๋วสัญญาที่ได้รับการค้ำประกัน หรืออ้างว่าได้รับการค้ำประกันโดยตรง หรือโดยอ้อมจากบัญชีที่โอน หรืออ้างว่าเป็นบัญชีที่โอน และ ตั๋วสัญญาที่ได้รับความคุ้มครองภายใต้ข้อกำหนดความคุ้มครองข้อ 4 (ค)

(จ) เอกสารการจำนอง การจำนองทรัพย์สินที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ และผลประโยชน์ในทรัพย์สินที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ และการโอนสิทธิในการจำนองดังกล่าว

(ฉ) ใบรับฝากเงิน หรือหนังสือเครดิต ซึ่งได้รับความคุ้มครองภายใต้ข้อกำหนด ความคุ้มครอง 4(ก) และใบตราส่ง

ซึ่งลักษณะของการกระทำที่คุ้มครอง คือ

- (1) ถูกปลอมขึ้น หรือ
- (2) ถูกปลอมแปลงลายมือชื่อของผู้ทำ ผู้ถอน ผู้ออก ผู้สลักหลัง ผู้โอนสิทธิ์ ผู้เช่า ตัวแทนโอนสิทธิ์ หรือนายทะเบียน ผู้รับ ผู้ค้ำประกัน หรือ
- (3) ถูกแก้ไขเพื่อฉ้อโกง หรือ
- (4) สูญหาย หรือถูกขโมย

แต่มีเงื่อนไขว่าผู้เอาประกันภัย หรือธนาคารตัวแทน ต้องครอบครองทางกายภาพใน หลักทรัพย์ต้นฉบับ หรือหลักทรัพย์ที่อ้างว่าเป็นต้นฉบับ ที่ระบุในข้อ (ก) ถึง (ฉ) ข้างต้น ก่อนที่ผู้เอาประกันภัยได้ดำเนินการกับหลักทรัพย์ดังกล่าว

ให้ถือว่าลายมือชื่อที่ผลิตขึ้นโดยใช้เครื่องกลไก เป็นเสมือนลายมือชื่อที่เขียนด้วยมือ

ความคุ้มครองในข้อนี้ คล้ายคลึงกับความคุ้มครองในข้อก่อนคือ ให้ความคุ้มครองแก่ องค์กรผู้เอาประกันภัยที่สุจริต แต่กลับถูกหลอกหลวงทำให้ได้มาซึ่งเอกสารปลอม ไม่ว่าจะเป็นการ ปลอมบนตัวเอกสาร เช่น ใบหุ้น พันธบัตร ตั๋วสัญญาใช้เงิน รวมตลอดถึงความสูญหายของ เอกสารดังกล่าวด้วย จึงเป็นการให้ความคุ้มครองความสูญหายหรือเสียหายทางการเงินที่สืบ เนื่องมาจากทั้งกรณีความผิดพลาดเกี่ยวกับเอกสารและความผิดพลาดเกี่ยวกับทรัพย์ ในประเภท เอกสารตามที่กรมธรรม์กำหนด

4.1.6 ความคุ้มครองเกี่ยวกับเงินปลอม

กรมธรรม์จะให้ความคุ้มครองความสูญเสียด้านเงินที่สืบเนื่องจากผู้เอาประกันภัยที่ได้รับไว้ โดยสุจริตใจ ซึ่งธนบัตร หรือเหรียญที่ถูกปลอมขึ้น หรือถูกแก้ไข

กรณีนี้กรมธรรม์จะให้ความคุ้มครองความสูญหายหรือเสียหายทางการเงินที่สืบ เนื่องมาจากความผิดพลาดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลงเงินตรา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 240 – 249

4.1.7 ความคุ้มครองเกี่ยวกับสำนักงาน และทรัพย์สินภายในสำนักงาน

กรมธรรม์จะให้ความคุ้มครองต่อการสูญเสียด้านเงิน หรือความเสียหาย ที่เกิดขึ้นแก่

(ก) เครื่องเรือน สิ่งติดตั้งตึ้งตึงตรา อุปกรณ์ (ยกเว้นคอมพิวเตอร์ ระบบคอมพิวเตอร์ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์รอบนอก โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์) เครื่องเขียน เครื่องอุปโภคบริโภค หรือตู้নির্য และห้องনির্যภายในสำนักงาน แห่งใดของผู้เอาประกันภัย ซึ่งเกิดจากการย่องเบา การปล้น การฉ้อ การลักขโมย หรือการลักทรัพย์ หรือเกิดจากความพยายามกระทำการดังกล่าว หรือจากการกระทำด้วยเจตนาร้าย หรือเพื่อกลับแกล้ง

(ข) สำนักงานแห่งใดของผู้เอาประกันภัย ที่ถูกย่องเบา การปล้น การฉ้อ การลักขโมย หรือการลักทรัพย์ หรือความพยายามกระทำการดังกล่าว หรือเกิดขึ้นแก่สภาพภายในสำนักงาน ดังกล่าว เนื่องจากการกระทำด้วยเจตนาร้าย หรือเพื่อกลับแกล้ง

โดยมีเงื่อนไขว่า

(1) ผู้เอาประกันภัยต้องเป็นเจ้าของเครื่องเรือน สิ่งติดตั้งตึ้งตึงตรา อุปกรณ์ เครื่องเขียน เครื่องอุปโภคบริโภค หรือตู้নির্য และห้องনির্য หรือสำนักงาน หรือต้องรับผิดชอบการใช้การ สูญเสีย หรือความเสียหายดังกล่าว และ

(2) การสูญเสีย หรือความเสียหายที่ไม่ได้เกิดจากเพลิงไหม้

ความคุ้มครองข้อนี้เป็นความคุ้มครองในความสูญหายหรือเสียหายในทรัพย์สิน เช่นเดียวกับความคุ้มครองตามข้อ 2 แต่กรรมธรรม์แยกความคุ้มครองออกมาเพื่อการพิจารณาที่ชัดเจนว่ากรณีนี้ต้องเป็นความสูญหายหรือเสียหายในทรัพย์สินที่เป็นอุปกรณ์ตกแต่งสำนักงาน หรือสิ่งติดตั้งตึ้งตึงตรา ใดๆ ที่ถูกติดตั้งอยู่ภายในอาคารสถานที่ที่เอาประกันภัย สำหรับกรณีที่ทรัพย์สินนั้นถูกกระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ความผิดฐาน ยักยอกทรัพย์สิน ความผิดฐานชิงทรัพย์ และความผิดฐานปล้นทรัพย์สิน เป็นต้น

4.1.8 ความคุ้มครองเกี่ยวกับค่าคดีความ

ผู้รับประกันภัยจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัย สำหรับค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับคดีความต่าง ๆ ที่สมเหตุสมผล ที่เกิดขึ้นและผู้เอาประกันภัยได้จ่ายไปเพื่อ ต่อสู้ข้อเรียกร้อง การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน การฟ้องคดี หรือการดำเนินคดีใด ซึ่งผู้เอาประกันภัยได้พิสูจน์แล้วว่าการกระทำที่เกิดขึ้นนั้นทำให้ผู้เอาประกันภัยมีสิทธิเรียกร้องการชดใช้ ภายใต้กรรมธรรม์นี้

ความคุ้มครองตามกรณีนี้เป็นความคุ้มครองความเสียหายทางการเงิน เนื่องจากเมื่อเกิดคดีอาญาทั้งความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร และความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ทำให้ผู้เอาประกันภัยต้องดำเนินคดีความเพื่อฟ้องร้องผู้กระทำความผิด เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมสืบหาข้อเท็จจริงและนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ รวมตลอดถึงการเยียวยาขาดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดดังกล่าว ทั้งนี้ในการต่อสู้ดำเนินคดี มีค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ค่าทนายความ ค่ารวบรวมพยานเอกสาร ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี เช่น ค่าธรรมเนียมศาล ค่านำหมาย เป็นต้น ค่าใช้จ่ายดังกล่าวเหล่านี้ กรมธรรม์จะให้ความคุ้มครอง ที่ผู้เอาประกันภัยสามารถเรียกร้องเพื่อเยียวยาความเสียหายของตนภายใต้เงื่อนไขความคุ้มครองของกรมธรรม์ได้

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง
สรุปฐานความผิดในคดีอาญาที่อยู่ในความคุ้มครอง
ของกรมธรรม์การประกันภัยคดียาอาชญากรรมทางธุรกิจ

ความคุ้มครองของกรมธรรม์	ฐานความผิดที่กรมธรรม์ให้ความคุ้มครอง โดยชดเชยความเสียหาย
1. ความคุ้มครองเกี่ยวกับการทุจริตของพนักงานลูกจ้าง	คดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทั้งหมด
2. ความคุ้มครองภายในสถานที่ที่เอาประกันภัย	ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทั้งหมดเฉพาะที่เกิดในสถานที่ที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ว่าเป็นที่ทำการของผู้เอาประกันภัย
3. ความคุ้มครองระหว่างขนส่ง	ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทั้งหมดที่เกิดระหว่างการขนส่งสินค้าของผู้เอาประกันภัย
4. ความคุ้มครองเกี่ยวกับการปลอมแปลง หรือแก้ไขเอกสาร	ความผิดฐานปลอมเอกสารและใช้เอกสารปลอม
5. ความคุ้มครองเกี่ยวกับหลักทรัพย์	ความผิดฐานปลอมเอกสาร ปลอมเอกสารสิทธิ ใช้เอกสารปลอม และความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่น ความผิดฐานฉ้อโกง
6. ความคุ้มครองเกี่ยวกับเงินปลอม	ความผิดฐานปลอมแปลงเงินตรา
7. ความคุ้มครองเกี่ยวกับสำนักงาน และทรัพย์สินภายในสำนักงาน	ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทั้งหมด เช่น ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน เฉพาะทรัพย์สินที่ติดตั้งตราอยู่ในที่ทำการของผู้เอาประกันภัย
8. ความคุ้มครองเกี่ยวกับค่าคดีความ	คุ้มครองค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการฟ้องร้องดำเนินคดีเพื่อเอาผิดแก่ผู้กระทำความผิด

4.2 ผลทางกฎหมายในกรณีที่ผู้รับประกันภัยชำใช้ค่าสินไหมทดแทนตามกรมธรรม์การประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจให้แก่องค์กรธุรกิจผู้เอาประกันภัย

จากที่ได้ศึกษาความคุ้มครองตามกรมธรรม์การสประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ ทำให้ทราบว่ากรมธรรม์จะให้ความคุ้มครองโดยการจ่ายเงินเพื่อการชดเชยเยียวยาความเสียหายอันเนื่องมาจากถูกระทำความผิดอาญา ทั้งกรณีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร และความผิดเกี่ยวกับเงินตรา รวมตลอดถึงการให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีอาญาดังกล่าวกับผู้กระทำความผิด โดยที่บริษัทผู้รับประกันภัย จะสงวนสิทธิที่อาจเข้ามารับช่วงสิทธิในการฟ้องร้องหรือเรียกร้องเอาค่าเสียหายตามที่ตนจ่ายให้แก่ผู้เอาประกันภัยไปจริง คืบจากผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นการเรียกร้องความเสียหายทางแพ่งเท่านั้น ไม่ได้เข้าเป็นผู้เสียหายในคดีอาญาแทนผู้เอาประกันภัยแต่อย่างใด ดังนั้น จึงสามารถสรุปผลทางคดีในกรณีที่ผู้รับประกันภัยจ่ายเงินชดเชยความเสียหายตามกรมธรรม์การประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจให้แก่องค์กรธุรกิจผู้เอาประกันภัยได้ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง

**สรุปผลทางกฎหมายในกรณีที่ผู้รับประกันภัยชดใช้ค่าสินไหมทดแทน
ตามกรมธรรม์การประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจให้แก่องค์กรธุรกิจผู้เอาประกันภัย**

ประเภทคดี	ผลทางกฎหมาย
ผลทางกฎหมายในคดีอาญา	ไม่มีผลกระทบในคดีอาญาเนื่องจากผู้รับประกันภัยจะไม่เข้ามาในคดีด้วย แต่จะช่วยแสวงหาพยานหลักฐาน
ผลทางกฎหมายในคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องคดีอาญา	หากผู้เอาประกันภัยฟ้องคดีนี้ ผู้รับประกันภัยอาจใช้สิทธิขอเข้ามาเป็นโจทก์ร่วมหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการรับชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การตกลงกันเป็นคราวๆไป
ผลทางกฎหมายในการรับช่วงสิทธิฟ้องคดีแพ่ง	ผู้รับประกันภัยจะรับช่วงสิทธิฟ้องคดีเพื่อประโยชน์ในการรับชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนเป็นสำคัญ
ผลทางกฎหมายในการรับช่วงสิทธิฟ้องคดีอาญา	ไม่มีผลกระทบในคดีอาญาเนื่องจากผู้รับประกันภัยจะไม่เข้ามาในคดีด้วย แต่จะช่วยแสวงหาพยานหลักฐาน

4.3 เปรียบเทียบผลดี ผลเสียของการทำกรมธรรม์ประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ

เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ความเหมาะสมในการนำกรมธรรม์การประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจมาใช้ในประเทศไทยจึงสมควรพิจารณาถึงข้อดีข้อเสียของการใช้กรมธรรม์ดังกล่าว

4.3.1 ผลดีของการทำกรมธรรม์ประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ

ก. ด้านเศรษฐกิจ

เป็นผลดีต่อสถานะทางการเงินขององค์กรธุรกิจผู้เอาประกันภัยเนื่องจาก หากเกิดคดีอาชญากรรมทางธุรกิจตามที่กรมธรรม์ให้ความคุ้มครองแล้วการมี การทำประกันภัยไว้เป็นเสมือน

แผนความคุ้มครององค์กรไม่ให้ต้องตกอยู่ในสถานการณ์ที่สูญเสียทางการเงิน เนื่องจากผู้รับประกันภัยจะเป็นผู้ชดใช้เยียวยาความเสียหายให้แก่องค์กร ทำให้องค์กรธุรกิจมีภาพลักษณ์ที่ดีเป็นที่น่าเชื่อถือแก่ประชาชน นักลงทุน เมื่อองค์กรธุรกิจยังคงสถานะทางการเงินที่ดีอยู่ได้ย่อมส่งผลกระทบต่อสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย

อีกทั้ง องค์กรธุรกิจไม่เสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีความต่างๆ ทำให้ประหยัดงบประมาณขององค์กรในส่วนนี้ไปได้เป็นอย่างมากอีกด้วย

ข. ด้านการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี

แม้กรมธรรม์การประกันภัยคืออาชญากรรมทางเศรษฐกิจจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับองค์กรธุรกิจผู้เอาประกันภัยไปแล้ว แต่ด้านการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญานั้นทางองค์กรธุรกิจซึ่งเป็นผู้ได้รับความเสียหายก็ยังคงมีสิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีในฐานะผู้เสียหายต่อไป ทั้งนี้ผู้รับประกันภัยจะเข้ามาเฉพาะคดีการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนทางแพ่ง อันเป็นคดีที่สืบเนื่องมาจากคดีอาญาเท่านั้น ทั้งนี้การมีประกันภัยยังมีข้อดีในด้านการดำเนินคดีอาญาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ เมื่อผู้รับประกันภัยได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามกรมธรรม์ไปแล้วย่อมมีสิทธิในการรับชดเชยสิทธิจากองค์กรธุรกิจผู้เอาประกันภัยหรืออาจขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมในการฟ้องร้องทางแพ่ง ดังนั้น บริษัทผู้รับประกันภัยจะได้จัดส่งทีมงานเพื่อการแสวงหาข้อมูลพยานหลักฐานในการดำเนินคดีความอย่างเต็มความสามารถ เพราะหากพยานหลักฐานชัดเจนรัดกุมมากเท่าใดโดยบริษัทผู้รับประกันภัยย่อมมีโอกาสได้รับเงินค่าสินไหมทดแทนที่ตนออกไปคืนอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ทำให้องค์กรธุรกิจได้ทั้งทีมงานช่วยหาพยานหลักฐานและทีมงานที่มีความรู้ความชำนาญมีประสบการณ์และผู้รับประกันภัยจะคอยช่วยเหลืออยู่จนกว่าจะสิ้นสุดคดี

ค. ด้านการวางแผนงานบริหารความเสี่ยงขององค์กร

ก่อนเริ่มทำกรมธรรม์ทางผู้รับประกันภัยจะโดยทีมงานผู้มีความชำนาญในการวางแผนงานยุทธศาสตร์องค์กรด้านการป้องกันความเสี่ยงจะศึกษาทั้งประวัติความเป็นมาของบริษัทผู้เอาประกันภัย สถานะทางการเงิน ประวัติผู้บริหาร ประวัติคดีทุจริตที่ผ่านมา เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ความเสี่ยงตามหลักการประกันภัย ซึ่งอาจทำให้เห็นจุดอ่อนของงานบริหารความเสี่ยงขององค์กรผู้เอาประกันภัย และข้อมูลจากการศึกษาเพื่อนำเสนอใบเสนอราคาและความคุ้มครองของกรมธรรม์นี้ย่อมมีส่วนเข้ามาเพื่อช่วยจัดวางยุทธศาสตร์การบริหารความเสี่ยงขององค์กรเพื่อให้เกิดความรัดกุมรอบคอบมีจุดควบคุมความเสี่ยงที่ดี มีการวิเคราะห์ขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อหาแนวทางป้องกันการเกิดคดีอาชญากรรมทุกรูปแบบ จึงเป็นผลดีทั้งต่อ

องค์กรและผู้รับประกันภัยเองที่จะลดระดับความเสี่ยงภัยลง และยังเป็นตัวช่วยสำคัญให้องค์กรธุรกิจนั้นได้รับความน่าเชื่อถือหากนักลงทุนมีความเชื่อมั่นในการดำเนินธุรกิจ และการมีแผนการป้องกันความเสี่ยงที่ดี อย่างไรก็ตามหากเกิดคดีอาชญากรรมทางธุรกิจขึ้นมาภายหลังจากการกระทำกรรมแล้ว ผู้รับประกันภัยโดยที่ทีมงานผู้เชี่ยวชาญร่วมกับองค์กรผู้เอาประกันภัยก็สามารถช่วยกันวางแผนและปรับยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันมิให้เกิดคดีอาชญากรรมทางธุรกิจขึ้นมาอีกด้วย

4.3.2 ข้อควรคำนึงของการทำกรรมธรรม์ประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ

(1) มีค่าใช้จ่ายมาก เนื่องจากเป็นกรรมธรรม์ประเภทความรับผิด (Liability) ที่จัดอยู่ในระดับความเสี่ยงสูง ทำให้มีอัตราค่าเบี้ยประกันภัยสูงกว่ากรรมธรรม์ประเภทอื่น อย่างไรก็ตามหากพิจารณาในประเด็นว่า กรรมธรรม์ประเภทนี้นำไปสู่ความเสียหายล้มล้างทางสังคมหรือไม่ เนื่องจากเบี้ยประกันภัยที่สูงอาจทำให้นิติบุคคลขนาดเล็กไม่สามารถซื้อความคุ้มครองเพื่อธุรกิจของตนได้ ผู้เขียนมีความเห็นว่ากรรมธรรม์นี้ไม่น่าไปสู่ความเสียหายล้มล้างทางสังคมเนื่องจากกรรมธรรม์ไม่ได้ระบุนตายตัวว่าจะต้องซื้อกรรมธรรม์ที่ทุนประกันภัยเท่าใด บริษัทผู้รับประกันภัยจะพิจารณาตามขนาดและประเภทของธุรกิจ ของแต่ละนิติบุคคล เพื่อให้ได้ความคุ้มครองที่เหมาะสมที่สุด อีกทั้งอัตราค่าเบี้ยประกันภัยไม่ได้พิจารณาบนพื้นฐานของทุนประกันภัยแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะพิจารณารวมถึงลักษณะประเภทของการประกอบธุรกิจ ประวัติของนิติบุคคลนั้นว่าเคยมีคดีอาญาในลักษณะที่กรรมธรรม์ให้ความคุ้มครองมาก่อนหรือไม่ ความเสี่ยงในการอนุญาตให้พนักงานถือเงินสด และชื่อเสียงและความสามารถของผู้บริหารองค์กรด้วย

(2) อาจส่งผลกระทบต่อกรดำเนินคดีอาญาเพื่อเอาผิดกับผู้กระทำความผิดได้ เนื่องจากหากเอกสารหลักฐานครบถ้วนว่าเกิดคดีอาชญากรรมทางธุรกิจตามที่กรรมธรรม์ให้ความคุ้มครองไว้จริงแล้ว บริษัทผู้รับประกันภัยจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ทันที หลังจากนั้นผู้รับประกันภัยจึงจะรับช่วงสิทธิเข้าดำเนินคดีแพ่งเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนคืนจากผู้กระทำความผิดต่อไป ซึ่งเมื่อผู้เอาประกันภัยได้รับชดเชยเยียวยาความเสียหายแล้วก็อาจไม่ตั้งใจที่จะดำเนินคดีอาญาเอาผิดผู้กระทำความผิดอีกต่อไป หรืออาจเห็นว่าแม้จะเกิดความเสียหายแต่ก็มีผู้เยียวยาให้แล้ว อีกทั้งผู้กระทำความผิดก็เป็นผู้มีความรู้ความสามารถจึงอยากให้งานให้องค์กรต่อไป จึงไม่อยากดำเนินคดี ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ได้รับโทษและอาจหวนกลับมากระทำความผิดซ้ำได้อีก

4.4 ปัญหาและอุปสรรคในนำมาตรการประกันภัยคดียาชญากรรมทางธุรกิจมาใช้ในประเทศไทย

4.4.1 ปัญหาของผู้เอาประกันภัย

- ด้านการขอใบอนุญาตต่อคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) เนื่องจากกรมธรรม์เป็นภาษาอังกฤษ และเป็นกรมธรรม์ที่มีการกำหนดทุนประกันภัยสูงทำให้ต้องมีการทำประกันภัยต่อ (Reinsurance) ไปยังต่างประเทศ กรมธรรม์จึงเป็นภาษาอังกฤษ การขออนุญาตจึงต้องทำการแปลและมีค่าใช้จ่ายสูง

- ด้านบุคลากร เนื่องจากกรมธรรม์มีความเสี่ยงสูงจึงต้องมีทีมงานที่มีความสามารถ มีความชำนาญด้านการพิจารณาความเสี่ยงขององค์กร มีความรู้ด้านธุรกิจ และต้องเชี่ยวชาญในภาษาอังกฤษ ทำให้หาบุคลากรยาก

- ด้านการบริหารความเสี่ยง เนื่องจากเมื่อมีทุนประกันสูง จึงต้องมีการกระจายความเสี่ยงไปยังบริษัทผู้รับประกันภัยต่อ(Reinsurer) ในต่างประเทศ ซึ่งบริษัทเหล่านี้จะรับประกันภัยต่อก็คือเมื่อมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างองค์กร มีปริมาณงานประกันภัยต่อประเภทอื่นที่มีความเสี่ยงต่ำกว่าส่งไปรับประกันภัยต่อมากพอที่จะยอมรับการรับประกันภัยต่อที่มีความเสี่ยงสูง ทำให้ยากต่อการหาบริษัทผู้รับประกันภัยต่อ

- ด้านการป้องกันการฉ้อโกงประกันภัยทั้งในแง่ของการสร้างเหตุการณ์เท็จและด้านการสร้างพยานหลักฐานเท็จเพื่อให้เกิดความเสียหายสูงกว่าความเป็นจริง

4.4.2 ปัญหาของผู้รับประกันภัย

- ด้านการทำความเข้าใจกรมธรรม์ เนื่องจากกรมธรรม์เป็นกรมธรรม์ที่ถูกร่างขึ้นมาโดยอ้างอิงจากตัวบทบัญญัติแห่งกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งนอกจากจะเป็นกรมธรรม์ภาษาอังกฤษทั้งฉบับแล้ว การทำความเข้าใจกรมธรรม์ยังต้องพิจารณาตามหลักกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ก่อน แล้วจึงปรับการตีความให้เข้ากับกฎหมายไทย ทำให้ยากต่อการทำความเข้าใจ

- ด้านการจัดสรรงบประมาณเพื่อจ่ายค่าเบี้ยประกันภัย เนื่องจากกรมธรรม์ประเภท ความรับผิดทางกฎหมาย (Liability) เป็นกรมธรรม์ที่ต้องอาศัยทีมงานที่เป็นผู้ชำนาญการพิเศษ อีกทั้งวงเงินทุนประกันภัย และความเสี่ยงในการจ่ายค่าสินไหมทดแทนในแต่ละครั้งค่อนข้างสูงมาก ผู้เอาประกันภัยจึงต้องจัดสรรงบประมาณขององค์กรตนในอัตราที่สูงในการลงทุนซื้อกรมธรรม์ประกันภัยประเภทนี้ อีกทั้งยังเป็นกรมธรรม์ที่มีอายุความคุ้มครอง 1 ปี เมื่อครบกำหนด 1 ปี และไม่เกิดเหตุการณ์ตามที่กรมธรรม์ให้ความคุ้มครอง หากผู้เอาประกันภัยไม่ต่ออายุกรมธรรม์ กรมธรรม์ย่อมหมดความคุ้มครอง และไม่สามารถเรียกเบี้ยประกันภัยที่จ่ายไปโดยที่ไม่มีเหตุให้เรียกร้องให้กรมธรรม์จ่ายชดเชยความเสียหายได้คืน การต่ออายุความคุ้มครองก็ต้องมีการคำนวณเบี้ยประกันภัยใหม่ การต่อความคุ้มครองต่อเนื่องหลายปีก็อาจไม่ได้รับลดหย่อนค่าเบี้ยประกันเนื่องจากยังบริษัทผู้เอาประกันภัยยังดำเนินธุรกิจมีหลายปี ความเสี่ยงและปริมาณธุรกรรมยิ่งเพิ่มมากขึ้น และอาจทำให้ผู้รับประกันภัยคำนวณค่าเบี้ยประกันภัยสูงขึ้นได้อีกด้วย

จากการที่ได้ศึกษากรมธรรม์การประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจมาแล้วข้างต้น ผู้เขียนมีความเห็นว่าการทำประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจเป็นทางเลือกหนึ่งในการเยียวยาความเสียหายให้กับองค์กรธุรกิจหากเกิดคดีอาญาขึ้นในองค์กร ซึ่งการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามกรมธรรม์นั้น ไม่จำเป็นต้องคอยการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีตามปกติจนกว่าคดีจะสิ้นสุดเสียก่อน แต่ผู้เอาประกันภัยจะได้รับการชดใช้ในระยะเวลาที่รวดเร็วกว่า ทำให้องค์กรได้รับผลกระทบและความเสียหายน้อยที่สุด สะท้อนต่อความน่าเชื่อถือต่อนักลงทุน ผู้ถือหุ้นและพนักงานในองค์กรนั่นเอง ที่จะเกิดความมั่นใจในการทำงานและการทำธุรกิจต่อไป ทั้งนี้ การประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ เน้นการให้ความคุ้มครองชดเชยค่าเสียหายทางแพ่งที่สืบเนื่องมาจากคดีความผิดทางอาญาจึงไม่มีผลกระทบต่อการดำเนินกระบวนการพิจารณาทางอาญา และไม่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติใดๆตามกฎหมายไทย จึงสมควรที่จะมีการศึกษาความเหมาะสมในการนำกรมธรรม์การประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจมาใช้เพื่อเยียวยาความเสียหายจากการทำความผิดอาญาที่เกิดในองค์กรธุรกิจต่อไป

4.5 บทวิเคราะห์แนวทางในการนำการประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจมาใช้ในประเทศไทย

จากการศึกษาความคุ้มครองของกรมธรรม์การประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจมาแล้วข้างต้น ผู้เขียนขอสรุปแนวทางแนวทางในการนำการประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจมาใช้ในประเทศไทย ในมิติต่างๆดังนี้

4.5.1 เหตุผลและความจำเป็นที่รัฐควรหามาตรการเสริมกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับการเยียวยาความเสียหายที่สืบเนื่องมาจากคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ

เมื่อได้วิเคราะห์หลักกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการเยียวยาความเสียหายให้แก่องค์กรธุรกิจที่ต้องตกเป็นผู้เสียหายจากคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ พบว่ากฎหมายไทยไม่ได้แบ่งแยกความคุ้มครองคดีอาชญากรรมทางธุรกิจที่มีมูลค่าความเสียหายทางการเงินสูงมากออกจากกระบวนการพิจารณาคดีอาญาทั่วไป อีกทั้งก็ไม่ได้มีมาตรการเสริมพิเศษใดๆเพื่อช่วยให้องค์กรธุรกิจผู้เสียหายได้รับการเยียวยาอย่างรวดเร็ว เมื่อได้ทำการศึกษาคความคุ้มครองตามกรมธรรม์การประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจจึงพบว่าลักษณะความคุ้มครองตามกรมธรรม์ไม่ได้ชัดเจนหรือทำให้กระบวนการพิจารณาคดีอาญาต่อผู้กระทำความผิดถูกระงับกระเทือนแต่กลับเป็นเครื่องมือหนึ่งเพื่อช่วยให้องค์กรผู้เสียหายได้รับการเยียวยาความเสียหายอย่างรวดเร็วและใกล้เคียงกับความเสียหายจริง

คดีอาชญากรรมทางธุรกิจมักเกิดในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเงิน เช่น ธนาคารพาณิชย์ ดังที่ผู้เขียนได้ยกตัวอย่างคดีมาในหัวข้อก่อน มูลค่าความเสียหายที่ธนาคารพาณิชย์ถูกยกยอกข้อโกงแต่ละคราวจะมีมูลค่าความเสียหายสูงมาก และแม้จะจับกุมผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีอาญาและคดีแพ่งเพื่อเรียกชดเชยค่าเสียหายได้ อย่างไรก็ตามธนาคารพาณิชย์ยังได้รับผลกระทบอีกมากมาย เช่น

- (1) เสียเวลา เสียบุคลากร และค่าใช้จ่ายจำนวนมาก ในการสำรวจสอบสวน หา รูปแบบและวิธีการกระทำความผิด เพื่อจัดทำจุดควบคุมป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำอีก
- (2) เสียค่าใช้จ่าย ในการแสวงหาพยานหลักฐาน การว่าจ้างทนายความ และค่าใช้จ่ายอื่นๆในการฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด

- (3) สูญเสียทรัพย์สินไปจากการถูกก่ออาชญากรรมภายในองค์กร เช่น จำนวนเงินที่ถูกขโมยออกไป ซึ่งโดยลักษณะของการกระทำความผิดบางประเภทอาจตรวจสอบให้พบยากมาก กว่าที่จะพบการกระทำความผิดต้องใช้เวลาาน ผู้กระทำความผิดก็ได้อพยพย้ายทรัพย์สินไปจนหมดสิ้นแล้ว การฟ้องร้องติดตามค่าเสียหายนั้น อาจได้รับชดใช้ความเสียหายคืนเพียงบางส่วนเท่านั้น
- (4) สูญเสียชื่อเสียง ภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือขององค์กร และจำนวนเงินที่สูญเสียไปแล้วไม่สามารถติดตามเอาคืนได้ อาจกระทบต่อสถานะทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ได้

นอกจากเหตุผลข้างต้น ในเรื่องสถิติการเกิดคอร์รัปชัน จากการสำรวจของ Corruption Perception Index (CPI) ในปี ค.ศ. 2006 โดยเก็บสถิติจาก 159 ประเทศ พบว่า จากคะแนนเต็ม 10 ประเทศไทยได้คะแนนเพียง 3.3 คะแนน ซึ่งถือว่ามียอดการคอร์รัปชันสูงมากเมื่อเทียบกับประเทศที่มีคอร์รัปชันน้อยที่สุด อย่างประเทศฟินแลนด์ ประเทศไอซ์แลนด์ ประเทศนิวซีแลนด์ ที่ได้คะแนนสูงถึง 9.6 คะแนน หรือแม้แต่ประเทศสิงคโปร์ก็ได้คะแนนสูงถึง 9.4 คะแนน ประเทศออสเตรเลีย 8.6 คะแนน และเมื่อศึกษาถึงสถิติที่ KPMG ทำสำรวจในประเทศไทยและเปิดเผยผลการสำรวจในหนังสือพิมพ์ Bangkok Post ฉบับวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 2007 พบว่า 58% ขององค์กรที่สำรวจ ระบุว่า การทุจริตเป็นปัญหาใหญ่ในองค์กร และการทุจริตมีแนวโน้มจะสูงขึ้น โดยเฉพาะในธุรกิจประเภทธนาคารพาณิชย์ ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนภาพความเสี่ยงในการเกิดการทุจริตหรืออาชญากรรมทางธุรกิจในประเทศไทยโดยเฉพาะในธนาคารพาณิชย์อย่างชัดเจน

อีกทั้ง จากสถิติคดีอาญาในปี พ.ศ. 2551 พบว่ามีคดีทุจริตในธนาคารพาณิชย์ 30 คดี มูลค่าความเสียหาย 4.69 หมื่นล้านบาท ซึ่งในจำนวนนี้คดีถึงที่สุดแล้ว 6 คดี อยู่ในชั้นอัยการ 2 คดี และในชั้นศาล 22 คดี ซึ่งในจำนวนนี้เป็นคดีทุจริตธนาคารกรุงเทพ พาณิชยการ (บีบีซี) ซึ่งมีมูลค่าความเสียหาย 2 หมื่นล้านบาท แสดงให้เห็นว่าคดีอาชญากรรมทางธุรกิจที่เกิดในธนาคารพาณิชย์มีแนวโน้มที่จะมีปริมาณคดีและมูลค่าความเสียหายในแต่ละคราวที่สูงมาก

จากที่วิเคราะห์มาข้างต้น ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า กลุ่มธนาคารพาณิชย์เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมทางธุรกิจที่มีความเสียหายและผลกระทบมาก รัฐควรเร่งหามาตรการเยียวยา และมาตรการเยียวยาหนึ่งที่เหมาะสมคือ การสนับสนุนให้มีการทำประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจในทุกธนาคารพาณิชย์

4.5.2 รูปแบบการส่งเสริมให้การประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจเป็น มาตรการเสริมเพื่อเยียวยาความเสียหายอันสืบเนื่องมาจากคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ

รูปแบบที่รัฐอาจให้การส่งเสริม ได้แก่

(1) ด้านการส่งเสริมให้การประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจเป็น มาตรการเสริมเพื่อเยียวยาความเสียหายอันสืบเนื่องมาจากคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ

ผู้เขียนมีความเห็นว่าการประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ มีความคุ้มครองที่เหมาะสมในการนำมาใช้เพื่อเป็นเครื่องมือหนึ่งเพื่อเป็นมาตรการเสริมเพื่อเยียวยาความเสียหายอันสืบเนื่องมาจากคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ เนื่องจากกรรมธรรม์ให้ความคุ้มครองทางการเงินต่อความสูญหายหรือความเสียหายที่สืบเนื่องมาจากการที่ผู้เอาประกันภัยถูกกระทำคามผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา และความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ทำให้ผู้เสียหายในคดีอาญาดังกล่าวได้รับการชดเชยเยียวยาความเสียหายที่รวดเร็วกว่าการรอคอยกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักเนื่องจากหากข้อเท็จจริงที่ทำให้เกิดความเสียหายทางการเงินชัดเจนและอยู่ภายใต้เงื่อนไขความคุ้มครองของกรรมธรรม์แล้ว ผู้รับประกันภัยจะจ่ายเงินเพื่อชดเชยความเสียหายโดยไม่จำเป็นต้องรอผลการดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรม อีกทั้งการรวมรวมพยานหลักฐานเพื่อการฟ้องร้องดำเนินคดีทั้งคดีแพ่งและคดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิด ก็จะมีผู้รับประกันภัยเข้ามาช่วยรวบรวมอีกแรงหนึ่ง ทำให้การดำเนินคดีขององค์กรผู้เสียหายมีความสะดวกมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อองค์กรผู้เอาประกันภัยยังได้รับค่าใช้จ่ายเพื่อการดำเนินคดีภายใต้ความคุ้มครองของกรรมธรรม์ด้วยแล้ว ย่อมมีกำลังใจและกำลังทรัพย์ในการดำเนินคดีอย่างเต็มที่

(2) ด้านการส่งเสริมให้ผู้รับประกันภัยและองค์กรธุรกิจ สนใจทำประกันภัย คดีอาชญากรรมทางธุรกิจ

จากการศึกษาผู้เขียนพบแนวทางที่รัฐจะสนับสนุนให้บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลมีการทำประกันภัยอยู่ 2 แนวทาง คือ

(1) การออกกฎหมายกำหนดให้เป็นการประกันภัยภาคบังคับ เช่น การประกันภัย

รถยนต์

และ (2) แนวทางการส่งเสริมการประกันภัยสำหรับกิจการหรือวิชาชีพที่รัฐจำเป็นต้องควบคุมเป็นกรณีพิเศษ เช่น การขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจสอบอาคาร จะต้องมีการทำกรมธรรม์การประกันความรับผิดตามกฎหมายที่เกิดจากความบกพร่องในการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการตรวจสอบตามกฎหมายในฐานะผู้ตรวจสอบอาคาร ตามกฎหมายควบคุมอาคาร เป็นต้น

ผู้เขียนเห็นด้วยกับแนวทางที่ 2 ซึ่งเป็นแนวทางที่รัฐจะส่งเสริมการประกันภัยสำหรับกิจการหรือวิชาชีพที่รัฐจำเป็นต้องควบคุมเป็นกรณีพิเศษ เนื่องจากกรมธรรม์การประกันภัยคืออาชญากรรมทางธุรกิจ เป็นกรมธรรม์ที่กำหนดความคุ้มครองเฉพาะนิติบุคคล โดยมีลักษณะความคุ้มครองในความเสี่ยงทางการเงินในคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินทั้งทรัพย์สินทั่วไปเช่นการยกยอกทรัพย์สินของบริษัท ทรัพย์สินที่เป็นอุปกรณ์เครื่องตกแต่งหรือติดตั้งตราในสำนักงาน รวมถึงลดถึงการแสวงประโยชน์ทางทรัพย์สินโดยไม่ชอบในกรณีอื่น ความเสี่ยงทางการเงินที่เกี่ยวกับการปลอมแปลงเงินตรา และเอกสาร จึงมีลักษณะที่เฉพาะ เป็นความเสี่ยงของอาชญากรรมทางธุรกิจที่อาจเกิดในสถาบันการเงิน ซึ่งมีโอกาสที่จะเกิดการกระทำความผิดสูงและมีผลกระทบมากกว่าในธุรกิจประเภทอื่นๆ

ผู้เขียนจึงมีความเห็นเสนอว่าหากรัฐจะให้การสนับสนุน ก็น่าจะให้ความสำคัญในกลุ่มธุรกิจสถาบันการเงิน เป็นอันดับแรก ทั้งนี้รัฐอาจกำหนดไว้ใน **พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 หมวด 1 การจัดตั้งและการขอรับใบอนุญาต** จากเดิมที่บัญญัติว่า

“มาตรา 9 การประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์จะกระทำได้เฉพาะนิติบุคคลประเภทบริษัทมหาชนจำกัด โดยได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ ในการอนุญาตดังกล่าวรัฐมนตรีจะกำหนดหลักเกณฑ์ตามที่เห็นสมควรก็ได้

การยื่นคำขอจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัดเพื่อประกอบธุรกิจตามวรรคหนึ่ง ต้องได้รับความเห็นชอบในการจัดตั้งจากรัฐมนตรีก่อน

เมื่อได้จดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัดแล้ว ให้บริษัทมหาชนจำกัดนั้นยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ประกาศกำหนดต่อรัฐมนตรีโดยผ่านธนาคารแห่งประเทศไทย

การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ตลอดจนเสียค่าธรรมเนียมตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย”

แก้ไขปรับปรุงโดยเพิ่มการทำประกันภัยค้ำประกันการประกอบธุรกิจ เป็นดังนี้

“มาตรา 9 การประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ จะกระทำได้เฉพาะนิติบุคคลประเภทบริษัทมหาชนจำกัด โดยได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ ในการอนุญาตดังกล่าวรัฐมนตรีจะกำหนดหลักเกณฑ์ตามที่เห็นสมควรก็ได้

การยื่นคำขอจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัดเพื่อประกอบธุรกิจตามวรรคหนึ่ง ต้องได้รับความเห็นชอบในการจัดตั้งจากรัฐมนตรีก่อน

เมื่อได้จดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัดแล้ว ให้บริษัทมหาชนจำกัดนั้นยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ประกาศกำหนดต่อรัฐมนตรีโดยผ่านธนาคารแห่งประเทศไทย

การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ตลอดจนเสียค่าธรรมเนียมตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย

เมื่อคณะกรรมการพิจารณาคำขออนุญาตจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ตามแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินพิจารณาและเสนอรายชื่อต่อรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบ และได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีแล้ว ให้คณะกรรมการพิจารณาคำขออนุญาตจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ตามแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขออนุญาตนั้นทราบเพื่อจัดส่งสัญญาประกันภัยและกรมธรรม์ประกันภัยค้ำประกันการประกอบธุรกิจให้ให้คณะกรรมการพิจารณาคำขออนุญาตจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ตามแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ภายใน 30 วัน นับแต่วันได้รับหนังสือแจ้ง

ในกรณีที่ผู้ขออนุญาตไม่จัดส่งสัญญาประกันภัยและกรมธรรม์ประกันภัยภายในระยะเวลาที่กำหนดในวรรคก่อนโดยไม่แจ้งเหตุผลหรือข้อขัดข้องให้คณะกรรมการพิจารณาคำขออนุญาตจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ตามแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินทราบ ให้ถือว่าผู้ขออนุญาตไม่ประสงค์ที่จะยื่นคำขออนุญาตประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์อีกต่อไป

“มาตรา 9/1 สัญญาประกันภัยและกรมธรรม์ประกันภัยค้ำประกันการประกอบธุรกิจที่ผู้ขออนุญาตจะต้องจัดส่งให้แก่คณะกรรมการพิจารณาคำขออนุญาตจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ตามแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินตามมาตรา 9 จะต้องมียกจ่ายเงิน

ค้ำประกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของทุนจดทะเบียน และผู้ได้รับอนุญาตจะต้องจัดให้มีการประกันภัยคืออาชญากรรมทางธุรกิจตลอดระยะเวลาที่ประกอบธุรกิจ

ในการกำหนดจำนวนเงินค้ำประกัน (Limit of Liability) ตามที่ผู้เขียนเสนอใน มาตรา 9/1 นั้น ผู้เขียนเสนอจำนวนเงินค้ำประกันที่ “ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 10 ของทุนจดทะเบียนของธนาคารพาณิชย์นั้น เนื่องจากผู้เขียนเห็นว่า ในการทำประกันภัยไม่อาจซื้อความค้ำประกันให้เท่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงได้ เพราะขณะที่ตกลงทำประกันภัยไม่อาจทราบล่วงหน้าได้ว่าจะเกิดความเสียหายเพียงใด แต่อย่างไรก็ตามหากให้ซื้อความค้ำประกันให้สูงมาก ก็ต้องชำระค่าเบี้ยประกันภัยที่สูงมาก อีกทั้งกรมธรรม์เป็นการซื้อความค้ำประกันปีต่อปี (อายุสัญญา 1 ปี) เมื่อครบกำหนดหากไม่มีคดีที่จะเรียกร้องให้กรมธรรม์จ่ายความค้ำประกันผู้เอาประกันภัยจะไม่ได้ค่าเบี้ยประกันภัยที่จ่ายไปแล้วคืน เพราะต้องถือว่าได้ซื้อความค้ำประกันไปตลอดปีกรมธรรม์แล้ว หากประสงค์จะซื้อความค้ำประกันในปีกรมธรรม์ถัดไปก็ต้องชำระค่าเบี้ยประกันภัยใหม่ การกำหนดจำนวนเงินค้ำประกันขั้นต่ำที่ผู้เขียนเห็นว่าเหมาะสมคือไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของทุนจดทะเบียน เช่น จดทะเบียนไว้ 600 ล้านบาท ก็ให้ทำประกันภัยจำนวนเงินค้ำประกันไม่น้อยกว่า 60 ล้านบาทเป็นต้น แต่จะทำจำนวนเงินค้ำประกันมากกว่า 60 ล้านบาทก็ได้ อย่างไรก็ตามหากต่อไปมีผู้ศึกษาและวิเคราะห์สถิติความเสียหายที่ธนาคารพาณิชย์ได้รับอาจมีการปรับปรุงจำนวนเงินค้ำประกันให้เหมาะสมต่อไปได้

ทั้งนี้ ในการประกาศเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าว ควรจะมีการกำหนดให้ครอบคลุมและใช้บังคับถึงกรณีธนาคารพาณิชย์ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์อยู่ก่อนวันที่ประกาศแก้ไขพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงินด้วยการกำหนดระยะเวลาที่พอสมควร เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ดำเนินการจัดหาประกันภัยคืออาชญากรรมทางธุรกิจภายใต้เงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนดต่อไปด้วย เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกธนาคารพาณิชย์

4.5.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการเพิ่มบทบัญญัติใน พระราชบัญญัติ ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551

การกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ ต้องจัดให้มีการประกันภัยคืออาชญากรรมทางธุรกิจ ตามที่ได้เสนอในหัวข้อก่อนนั้น น่าจะเป็นผลดีทั้งต่อการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและการเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้กระทำผิด ผลดีต่อตัวธนาคารพาณิชย์ และต่อบริษัทประกันวินาศภัย ดังนี้

(1) ผลต่อผู้ประกอบการในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด

การที่ธนาคารพาณิชย์ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ซึ่งนอกจากบริษัทประกันภัยจะชดใช้ค่าเสียหายตามเงื่อนไขในกรมธรรม์แล้ว บริษัทประกันภัยจะช่วยแสวงหาพยานหลักฐานในการฟ้องร้องดำเนินคดี และเรียกค่าเสียหายคืนจากผู้กระทำความผิด โดยกรมธรรม์จะออกค่าใช้จ่ายในการฟ้องร้องดำเนินคดีให้ด้วย ทำให้ธนาคารพาณิชย์ได้รับความช่วยเหลือทั้งแง่คดีความ การชดใช้ความเสียหายที่รวดเร็วไม่ต้องรอคดีจบ และช่วยรักษาภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือขององค์กรได้

(2) ผลต่อบริษัทประกันวินาศภัย

เมื่อรัฐกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ ต้องจัดให้มีการประกันภัยค้ำประกันทางธุรกิจ จะส่งผลดีต่อการกระตุ้นการแข่งขันในธุรกิจประกันวินาศภัย ที่จะให้ความสนใจในการศึกษาความคุ้มครองของกรมธรรม์และการพัฒนาความคุ้มครองของกรมธรรม์ให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจ และการแข่งขันนี้ยังจะช่วยให้เกิดอำนาจการต่อรองเบี้ยประกันภัยและการขยายขอบเขตความคุ้มครองที่ดีและมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

คดีอาชญากรรมทางธุรกิจเป็นคดีที่เกิดขึ้นในองค์กรธุรกิจและสร้างความเสียหายมากกว่าอาชญากรรมธรรมดาและก่อให้เกิดผลกระทบที่กว้างและลึกกว่า ไม่ว่าจะเป็นในด้านเศรษฐกิจ การลงทุน ชื่อเสียงของประเทศ และการประกอบธุรกิจ กล่าวคือ

(1) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

ไม่มีอาชญากรรมประเภทไหนอีกแล้ว ที่จะสามารถสร้างความเสียหายได้มากเท่าอาชญากรรมทางธุรกิจ ทั้งความเสียหายที่เป็นตัวเงินที่วัดผลความเสียหายได้ (Tangible Damage) และความสูญเสียที่นอกเหนือจากตัวเงิน วัดผลความเสียหายไม่ได้ (Intangible Damage) ซึ่งมูลค่าความเสียหายมากมายมหาศาล และผู้เสียหายจำนวนมากทำให้ระบบเศรษฐกิจทั้งระบบต้องสั่นคลอน เช่น คดีแม่ข่มขืน คดีบีบีซี

(2) ผลกระทบต่อการลงทุน

หากกิจการเงินทุนใหญ่ ๆ หรือธนาคารเกิดชะงักงัน ทำให้เกิดความไม่มั่นใจแก่ลูกค้า หรือผู้ที่ต้องติดต่อกับสถาบันนั้น เช่น ธุรกิจ ธนาคาร ต้องการความเชื่อถือจากลูกค้ามาก หากมีการทุจริตเกิดขึ้นในธนาคารนั้น แม้ว่าผลการทุจริตที่เป็นตัวเงิน อาจจะไม่กระทบกระเทือนเสถียรภาพทางการเงิน แต่ลูกค้าเกิดความรู้สึกไม่มั่นใจในสถาบันหรือผู้บริหารแล้ว ผลสุดท้ายที่เลวร้ายอาจเกิดขึ้นแก่ธนาคารนั้นได้ และย่อมส่งผลเป็นลูกโซ่ไปถึงเสถียรภาพความมั่นคงทางการเงินของประเทศอย่างแน่นอน

ดังนั้นหากเกิดคดีอาชญากรรมทางธุรกิจขึ้นในองค์กร องค์กรนั้นจะตกเป็นผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมซึ่งระบบความยุติธรรมทางอาญาต่างก็มุ่งเน้นให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้กระทำผิด ในขณะที่เดียวกันผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมที่ได้รับผลร้ายโดยตรงจากอาชญากรรมจึงควรมีมาตรการทางกฎหมาย ทางบริหาร และทางสังคมสงเคราะห์ เพื่อเยียวยาช่วยเหลือผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมอย่างเหมาะสม และเท่าเทียมกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้กระทำผิด

จากการศึกษาแนวคิด การชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหาย หรือเหยื่ออาชญากรรมในคดีอาญาโดยรัฐตามบทบัญญัติกฎหมายของประเทศไทย รวมถึงตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทน

ผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 เห็นว่าสอดคล้องกับแนวคิดตามปฏิญญาสากลว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานของผู้เสียหาย หรือเหยื่ออาชญากรรม และการใช้อำนาจโดยมิชอบ ที่ว่าเมื่อรัฐไม่สามารถคุ้มครองพลเมืองของตนให้ปลอดภัยจาก อาชญากรรม รัฐจึงต้องชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม และถือว่าเป็น การสงเคราะห์ของ คนในสังคมเดียวกัน กล่าวคือ หากผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมไม่สามารถ ได้รับการชดเชยจาก ผู้กระทำผิด หรือได้รับการบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่น รัฐต้องชดเชย ความเสียหายทางการเงิน ให้กับผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม ที่ได้รับอันตรายแก่ร่างกาย หรือ จิตใจ หรือถึงแก่ความตายจาก การกระทำผิดอาญาที่ร้ายแรงและบุคคลดังกล่าวต้องไม่มีส่วนร่วม ในการกระทำผิด อย่างไรก็ตามคดี ที่อยู่ภายใต้ความคุ้มครองของพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 กำหนดไว้เฉพาะ คดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ชีวิต ร่างกายเท่านั้น ซึ่งไม่ได้ ครอบคลุมถึงคดีทางเศรษฐกิจหรือคดีอาชญากรรมทางธุรกิจเลย

ส่วนการฟ้องร้องดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรมตามปกตินั้น ผู้เสียหายในคดี ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ เช่น ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ข่มขืน ปลอมแปลงเอกสาร ซึ่งเป็นคดีที่มักเกิดใน องค์กรธุรกิจ การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจะต้องฟ้องร้อง เป็นคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องคดีอาญา หรือ ฟ้องร้องคดีทางแพ่งเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายเท่านั้น โดยที่กว่าจะถึงขั้นตอนของการเรียกร้องค่า สินไหมทดแทนได้จะต้องรอจนกว่าการดำเนินคดีอาญาลิ้นสุด ซึ่งทำให้ใช้ระยะเวลาและมักจะ ได้รับการชดเชยเยียวยาความเสียหายไม่ครบถ้วนตามความเสียหายที่องค์กรได้รับจริง แต่ผลกระทบที่ เห็นได้ชัดเกินกว่าและร้ายแรง คือ ผลกระทบต่อชื่อเสียง ความน่าเชื่อถือในตัวองค์กรธุรกิจ ที่เมื่อ ภาพลักษณ์ติดลบแล้วก็ยากที่จะบอกรู้ชื่อเสียงกลับคืนมา ทำให้องค์กรนั้นอาจต้องปิดตัวลงไปใน ที่สุด ผู้เขียนจึงได้นำเอาการประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจมาศึกษาเพื่อเป็นเครื่องมือหรือ ทางเลือกหนึ่งเพื่อเยียวยาความเสียหายดังกล่าว

จากการศึกษากรมธรรม์การประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ ทำให้ทราบว่า กรมธรรม์ให้ความคุ้มครองแก่องค์กรธุรกิจผู้เอาประกันภัยทั้งคดีอาญาที่เกี่ยวกับทรัพย์สินและการ ปลอมแปลงเอกสารและเอกสารสิทธิ ซึ่งเป็นคดีที่มักเกิดขึ้นในองค์กร นอกจากนี้กรมธรรม์ยังให้ความ ช่วยเหลือเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินการฟ้องร้องคดี และวิเคราะห์ธุรกิจเพื่อเสนอแผนความคุ้มครอง ตามกรมธรรม์ยังมีส่วนช่วยส่งเสริมการวางแผนการป้องกัน และการเพิ่มจุดควบคุมความเสี่ยงภายใน องค์กรธุรกิจในการวางยุทธศาสตร์องค์กรอีกด้วย ทั้งนี้ กรมธรรม์จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินเมื่อ เกิดคดีอาญาตามที่กรมธรรม์ระบุความคุ้มครองไว้โดยไม่ต้องรอให้สิ้นสุดการดำเนินกระบวนการพิจารณา และไม่ก้าวล่วงเข้ามาในคดีอาญา ผู้รับประกันภัยจะให้ความช่วยเหลือในการรวบรวมพยานหลักฐาน

เพื่อการดำเนินคดี และเข้ามารับช่วงสิทธิทางแพ่งเพื่อการเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้กระทำความผิด
เท่านั้น

การประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจจึงถือได้ว่าเป็นทางเลือกหนึ่งเพื่อการ
เยียวยาความเสียหายอันสืบเนื่องมาจากคดีอาญาที่เกิดขึ้นในองค์กรธุรกิจ โดยที่ไม่กระทบต่อการ
ดำเนินกระบวนการพิจารณาทางอาญาตามปกติและไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายของ
ประเทศไทย

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในเรื่องการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายในคดีอาชญากรรมทาง
ธุรกิจพบว่ากฎหมายไทยไม่ได้แบ่งแยกการเยียวยาความเสียหายคดีอาญาทั่วไปกับคดีอาชญากรรม
ทางธุรกิจออกจากกัน อีกทั้งเมื่อคดีอาชญากรรมทางธุรกิจไม่ใช่คดีที่จะได้รับความคุ้มครองตาม
พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544
ด้วยแล้ว หากผู้กระทำความผิดก็ย้ายถ่ายเทพยสินไปหมด องค์กรผู้เสียหายก็จะไม่ได้รับการ
เยียวยาชดเชย และยิ่งความเสียหายมีมูลค่าสูงมากเท่าใด ก็ยิ่งกระทบต่อสถานะความมั่นคงและ
สถานะทางการเงินขององค์กรมากเช่นกัน จากการศึกษาจึงพบอีกว่าการประกันภัยคดีอาชญากรรม
ทางธุรกิจ เป็นวิธีการหนึ่ง que เข้ามาแก้ปัญหาดังกล่าวได้ ความคุ้มครองตามกรรมธรรมจะไม่กระทบต่อ
การดำเนินคดีอาญาและการเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้กระทำความผิดตามกระบวนการยุติธรรมปกติ
ผู้เขียนจึงขอเสนอให้รัฐให้การส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจ เป็น
มาตรการเสริมกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในคดีอาชญากรรมทางธุรกิจที่เกิดกับองค์กรธุรกิจ
สำหรับกิจการหรือวิชาชีพที่รัฐจำเป็นต้องควบคุมเป็นกรณีพิเศษ ในกลุ่มธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจ
เงินทุน และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ ด้วยการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.
2551 หมวด 1 การจัดตั้งและการขอรับใบอนุญาต โดยบัญญัติแก้ไขและเพิ่มเติมใน **พระราชบัญญัติ
ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 หมวด 1 การจัดตั้งและการขอรับใบอนุญาต** จากเดิมที่
บัญญัติว่า

“**มาตรา 9** การประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์
จะกระทำได้เฉพาะนิติบุคคลประเภทบริษัทมหาชนจำกัด โดยได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีโดย

คำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ ในการอนุญาตดังกล่าวรัฐมนตรีจะกำหนดหลักเกณฑ์ตามที่เห็นสมควรก็ได้

การยื่นคำขอจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัดเพื่อประกอบธุรกิจตามวรรคหนึ่ง ต้องได้รับความเห็นชอบในการจัดตั้งจากรัฐมนตรีก่อน

เมื่อได้จดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัดแล้ว ให้บริษัทมหาชนจำกัดนั้นยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ประกาศกำหนดต่อรัฐมนตรีโดยผ่านธนาคารแห่งประเทศไทย

การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ตลอดจนเสียค่าธรรมเนียมตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย

แก้ไขปรับปรุงโดยเพิ่มการทำประกันภัยคดียาอาชญากรรมทางธุรกิจ เป็นดังนี้

“มาตรา 9 การประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์จะกระทำได้เฉพาะนิติบุคคลประเภทบริษัทมหาชนจำกัด โดยได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ ในการอนุญาตดังกล่าวรัฐมนตรีจะกำหนดหลักเกณฑ์ตามที่เห็นสมควรก็ได้

การยื่นคำขอจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัดเพื่อประกอบธุรกิจตามวรรคหนึ่ง ต้องได้รับความเห็นชอบในการจัดตั้งจากรัฐมนตรีก่อน

เมื่อได้จดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัดแล้ว ให้บริษัทมหาชนจำกัดนั้นยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ประกาศกำหนดต่อรัฐมนตรีโดยผ่านธนาคารแห่งประเทศไทย

การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ตลอดจนเสียค่าธรรมเนียมตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย

เมื่อคณะกรรมการพิจารณาคำขออนุญาตจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ตามแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินพิจารณาและเสนอรายชื่อต่อรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบ และได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีแล้ว ให้คณะกรรมการพิจารณาคำขออนุญาตจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ตามแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขออนุญาตนั้นทราบเพื่อจัดส่งสัญญาประกันภัยและกรมธรรม์ประกันภัยคดียาอาชญากรรมทางธุรกิจให้คณะกรรมการพิจารณาคำขออนุญาตจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ตามแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ภายใน 30 วัน นับแต่วันได้รับหนังสือแจ้ง

ในกรณีที่ผู้ขออนุญาตไม่จัดส่งสัญญาประกันภัยและกรมธรรม์ประกันภัย ภายในระยะเวลาที่กำหนดในวรรคก่อนโดยไม่แจ้งเหตุผลหรือข้อขัดข้องให้คณะกรรมการ พิจารณาคำขออนุญาตจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ตามแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินทราบ ให้ ถือว่าผู้ขออนุญาตไม่ประสงค์ที่จะยื่นคำขออนุญาตประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจ เงินทุน หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์อีกต่อไป

และเพิ่มเติม มาตรา 9/1 ดังนี้

“มาตรา 9/1 สัญญาประกันภัยและกรมธรรม์ประกันภัยคดีอาชญากรรมทาง ธุรกิจที่ผู้ขออนุญาตจะต้องจัดส่งให้แก่คณะกรรมการพิจารณาคำขออนุญาตจัดตั้งธนาคาร พณิชย์ตามแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินตามมาตรา 9 จะต้องมียกเว้นเงินคุ้มครองไม่ น้อยกว่าร้อยละ 10 ของทุนจดทะเบียน และผู้ได้รับอนุญาตจะต้องจัดให้มีการประกันภัยคดี อาชญากรรมทางธุรกิจตลอดระยะเวลาที่ประกอบธุรกิจ”

ทั้งนี้ในการประกาศเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าว ควรจะมีการกำหนดให้ครอบคลุมและ ใช้บังคับถึงกรณีธนาคารพาณิชย์ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์อยู่ก่อนวันที่ ประกาศแก้ไขพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงินด้วยการกำหนดระยะเวลาที่พอสมควรเพื่อให้ ธนาคารพาณิชย์ดำเนินการจัดหาประกันภัยคดีอาชญากรรมทางธุรกิจภายใต้เงื่อนไขตามที่กฎหมาย กำหนดต่อไปด้วย เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกธนาคารพาณิชย์

จากที่ได้ทำการศึกษาข้างต้น ผู้เขียนสรุปได้ว่า การประกันภัยคดีอาชญากรรมทาง ธุรกิจ จึงเป็นมาตรการเสริมหนึ่งนอกเหนือจากกระบวนการยุติธรรมหลักในการช่วยเยียวยาขาดใช้ ค่าเสียหายในคดีอาญา อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายที่จะได้รับการชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้น จากอาชญากรรมโดยเฉพาะอาชญากรรมทางธุรกิจ เพื่อเป็นมาตรการเสริมกับวิธีการดำเนินการบังคับ คดีตามกฎหมายกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งอันมีข้อจำกัด เป็นการเพิ่มศักยภาพในการคุ้มครอง ผู้เสียหายให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

จิตติ ดิงศภัทย์. กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยประกันภัย. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.

ไชยศ เหมะรัชตะ. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย. พิมพ์ครั้งที่ 6.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2546.

ธโนดม โลกพัฒนา. คู่มือวิชาการประกันภัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

2549.

ธานี วรรภัทร์. กฎหมายว่าด้วยการประกันภัย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2548.

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประมวลกฎหมายอาญา

ผู้จัดการ. อุทธรณ์ยื่น! คูก 10 ปี “เกริกเกียรติ” โกงปีซีพีพันล้าน [ออนไลน์]. 2553. แหล่งที่มา

<http://www.manager.co.th/Crime/ViewNews.aspx?NewsID=9530000011180> [2553, มกราคม

26]

พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544

ไพบโรจน์ วายุภาพ และสิทธิโชค ศรีเจริญ. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยประกันภัย,

กรุงเทพมหานคร: จีระ-วัชการพิมพ์, 2541.

มติชน. เผยหนุ่ม ๓๐๘. ฝากยกเงินร่วม 400 ล้าน ติดพันบอลล-ซื้อหอยวงดละกว่า 30 ล้าน มีบ้านหรู 40 ล้าน

ควบปีเอ็มปายแดง. 2552. แหล่งที่มา http://www.matichon.co.th/news_detail.

10/30/3816/#axzz1CWu2GVaW [2552, ตุลาคม 10]

ศิลปะพร ศรีจันเพชร. อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ : ปัญหาที่รัฐต้องเร่งแก้ไข, กรุงเทพมหานคร:

Chulalongkon Review 9, (มกราคม-มีนาคม 2540): 34.

สิทธิโชค ศรีเจริญ. การประกันภัยความรับผิด. วารสารกฎหมาย สุขุทัยธรรมมาธิราช, (มิถุนายน 2532).

สุวิทย์ นิ่มน้อย และคนอื่นๆ. อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง,

2522.

อาทิติย์ ศาตราหา. แนวทางการใช้มาตรการกฎหมายประกันภัยและกองทุนทดแทนเพื่อการคุ้มครอง
ผู้ประสบภัยจากเรือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

WiseKnow. เปิดแฟ้ม”อัยการสูงสุด”คดีราชเกษ สักเสนา จากคดี BBC กรณีชิตีเทรดดิ้ง ถึง คดีส่งผู้ร้าย
ข้ามแดน [ออนไลน์]. 2552. แหล่งที่มา <http://www.wiseknow.com/blog/2009/>
php?newsid=1241158343&grpId=00&catid=17 [2552, พฤษภาคม 2]

ภาษาอังกฤษ

Fraud and Occupational Crime A Serious Global Threat : Understanding the Risk. Crime Papers
from AIG UK, (December 2007) : 3.

Swiss Reinsurance Company. Insurance. Sigma, 2006 : 9-15.

ศูนย์วิทยพัชการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

K.F.A. (1981)

Whereas the Assured, named in the Schedule, has made to the New Hampshire Insurance Company (hereinafter called "the Underwriter") a written proposal which it is agreed shall form the basis of this insurance and has paid or promised to pay the premium specified in the schedule, all provisions of the said Schedule and the written proposal being hereby incorporated in and forming part of this Policy.

Now We The Underwriter hereby undertake and agree, subject to the following terms, exclusions, limitations and conditions, to make good to the Assured, as stated in the insuring clauses, or in any amendatory endorsements attached thereto, in excess of the amounts of the deductibles stated to be applicable, such direct financial loss sustained by the Assured subsequent to the retroactive date and discovered by the Assured during the period of the Policy and subject always to the Policy Limits as stated in the Schedule or in any amendatory endorsements attached thereto.

The Assured is requested to read this Policy and, if it is incorrect, return it immediately for correction.

The attention of the Assured is particularly drawn to each of the insuring clauses, definitions, exclusions and conditions, and any amendatory endorsements of this insurance.

In all communications the Policy number appearing in line one of the Schedule should be quoted.

BUSINESS CRIME INSURANCE

Policy No. _____

DECLARATIONS

Item 1. Name of Assured:

Item 2. Principal Address:

Item 3. Period of Insurance:

From _____

To _____

(Both Days Inclusive)

Item 4. Policy Limits:

The Limit of Indemnity, under this Policy, shall be _____ each and every loss and in aggregate.

Insuring Clause 1

Infidelity of Employees

COVER/ NOT COVER

Insuring Clause 2

ศูนย์วิทยุตำรวจ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

On Premises COVER/ NOT COVER

Insuring Clause 3

In Transit COVER/ NOT COVER

Insuring clause 4

Forgery or Alteration COVER/ NOT COVER

Insuring Clause 5

Securities COVER/ NOT COVER

Insuring Clause 6

Counterfeited Currency COVER/ NOT COVER

Insuring Clause 7

Offices and Contents COVER/ NOT COVER

Item 5. *Deductibles:*

The amount of the deductible applicable to the respective insuring clause and the aggregate in Insuring Clause 6 is as follows:

Insuring Clause 1 _____

Infidelity of Employees

Insuring Clause 2 _____

On Premises

Insuring Clause 3 _____
In Transit

Insuring Clause 4 _____
Forgery or Alteration

Insuring Clause 5 _____
Forged Securities

Insuring Clause 6 _____
Counterfeited Currency

Insuring Clause 7 _____
Offices and Contents

Item 6. Territorial Limits: **Thailand**

Item 7. Retroactive Date: _____

Item 8. Premium: _____

Item 9. Country of Jurisdiction: **Thailand**

Item 10. Person(s) designated to accept service of process:

Item 11. Notification of Losses to:

New Hampshire Insurance Company
Claim Department
21st – 23Rd Floor, Siam Tower,
989 Rama I Road, Patumwan Bangkok 10330
Tel : +66 2 6491000

Item 12. Proposal Form Date: _____

*Rate of Exchange on _____ 1USD = _____ THB

Specimen

New Hampshire Insurance Company

ศูนย์วิทยุโทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

.....
Authorised Representative

1. FIDELITY

Loss resulting solely and directly from dishonest or fraudulent acts by employees of the Assured committed with the manifest intent to cause the Assured to sustain such loss or to obtain a financial gain for themselves wherever committed and whether committed alone or in collusion with others, including loss or property through any such acts by employees.

Notwithstanding the foregoing, it is agreed that with regard to trading or other dealings in securities, commodities, futures, options, currencies, foreign exchange and the like, and loans, transactions in the nature of a loan or other extensions of credit this Policy covers only loss resulting solely and directly from the dishonest or fraudulent acts by employees of the Assured committed with the manifest intent to make and which results in improper financial gain for themselves other than salary, commissions, promotions and other similar emoluments.

2. ON PREMISES

Loss or property resulting directly from

- (A) *Theft, larceny, false pretences, burglary, robbery or hold-up committed by persons physically present on the premises where the property is located, or*
- (B) *Mysterious unexplainable disappearance, or*
- (C) *Being damaged, destroyed or misplaced howsoever or by whomsoever caused,*

While such property is within any of the Assured's premises or actually within any recognised place of safe deposit within Thailand or is actually within the premises of any

of the Assured's correspondent banks or is actually within the premises of any transfer of registration agent for the purpose of exchange, conversion, registration or transfer in the usual course of business.

Loss of property, through any of the perils specified in the preceding paragraph, in the possession of any customer of the Assured, or of any representative of such customer, within the premises of the Assured for the purpose of transacting banking business with the Assured, whether or not the Assured is legally liable for the loss thereof subject always to General Condition 5, and excluding in any event loss caused by such customer or representative.

3. IN TRANSIT

Loss or property from any cause while the property is in transit anywhere in the custody of an employee of the Assured or any person designated by the Assured to act as its messenger or while in the custody of any security or armoured motor vehicle company for the purpose of transportation on behalf of the Assured, such transit to begin immediately upon receipt of such property by the transporting person or persons and to end immediately upon delivery to the designated recipient or its agent.

4. FORGERY OR ALTERATION

Loss resulting directly from

- (A) *Forgery or fraudulent alteration of, on or in any cheques, bills of exchange, acceptances, drafts, certificates of deposit, letters of credit, withdrawal receipts for the withdrawal of funds, money orders, orders upon public treasuries; or*

- (B) *Having transferred, paid or delivered any funds or property or established any credit or given any value on the faith of any telegraphic, cable, or teletype instructions directed to the Assured authorising or acknowledging the transfer, payment, delivery or receipt of funds or property which instructions purport to have been sent by a customer of the Assured or by a banking institution but which instructions were sent by a person other than the said customer or banking institution purporting to send such instructions (which purported instructions shall be deemed to bear a forged signature) or have been altered without the knowledge and consent of such customer or banking institution.*
- (C) *The payment by the Assured of forged or fraudulently altered promissory notes or of promissory notes bearing forged endorsements.*

The foregoing instruments must be in a script with which the employee, acting upon such instrument, is conversant. Mechanically reproduced facsimile signatures shall be treated the same as handwritten signatures.

5. SECURITIES

Loss resulting directly from the Assured having, in good faith and in the ordinary course of business, acted upon

- (A) *Share certificates, bearer stock, certificates of stock, warrants or rights to subscribe, allotment letters, bonds, debentures or coupons by limited companies or corporations; or*
- (B) *Bonds similar in form to corporate bonds issued by partnerships which are secured by mortgages, deeds or trust or collateral trust agreements; or*

- (C) *Thailand Government or Thailand Government Guaranteed Stocks, certificates of indebtedness, bonds coupons or warrants issued by the Government of any country or by any of its respective agencies, states, provinces, counties, cities, towns or municipalities; or*
- (D) *Promissory notes except (I) those issued or purporting to have been issued for use as currency, (II) those secured or purporting to be secured directly or indirectly by assigned accounts or what purport to be assigned accounts and (III) those covered under Insuring Clause 4(C).*
- (E) *Deeds of trust, mortgages upon real property and upon interests in real property and assignments of such mortgages.*
- (F) *Certificates of deposit and letters of credit except when covered under Insuring Clause 4(A) and bills of lading subject always to general definitions.*

Which prove to have been

- (I) *Counterfeited, or*
- (II) *Forged as to the signature of any maker, drawer, issuer, endorser, assignor, lessee, transfer agent or registrar, acceptor, surety or guarantor, or*
- (III) *Fraudulently altered, or*
- (IV) *Lost or stolen.*

Actual physical possession of the original or what purports to be the original securities listed in (A) through (F) above by the Assured or its correspondent bank is a condition precedent to the Assured's having acted upon such securities.

The foregoing instruments must be in a script with which the employee, acting upon such instrument, is conversant. Mechanically reproduced facsimile signatures shall be treated the same as handwritten signatures.

6. COUNTERFEITED CURRENCY

Loss by reason of the receipt by the Assured in good faith of any counterfeited or altered paper currency or coin.

7. OFFICES AND CONTENTS

Loss of or damage to

- (A) *Furnishings, fixtures, equipment (except computers, computer systems, computer networks and peripheral equipment, computer programs and other computer related equipment), stationery, supplies or safes and vaults within any office of the Assured, caused by burglary, robbery, hold-up, theft or larceny, or any attempt thereat, or by vandalism or malicious mischief.*
- (B) *Any office of the Assured caused by burglary, robbery, hold-up, theft or larceny, or any attempt thereat, or to the interior of any such office by vandalism or malicious mischief.*

Provided that

- (I) *The Assured is the owner of such furnishings, fixtures, equipment, stationery, supplies or safes and vaults or offices or is liable for such loss or damage; and*
- (II) *The loss or damage is not caused by fire.*

8. LEGAL FEES

The Underwriter shall indemnify the Assured for all such reasonable legal fees, costs and expenses incurred and paid by the Assured in the defence of any demand, claim, suit or legal proceeding with respect to which the Assured establishes that the act or acts which were committed would entitle the Assured to recovery under this Policy if any loss resulted therefrom. Such indemnity shall be in addition to the Limits specified in Item 3 of the Schedule of the Policy.

It is understood, however, that if such loss, claim or damage does not exceed the applicable deductible under Item 4 of the Schedule. Underwriter is not liable for such legal fees, costs and expenses. However, if such loss, claim or damage exceeds the deductible, or if the Assured's liability or alleged liability is greater than the amount recoverable under the Policy, the Underwriter is liable for the proportion of such legal fees, costs and expenses that the amount of such loss, claim or damage recoverable under this Policy bears to the total of such amount plus the amount which is not so recoverable including the deductible.

It is further understood that Underwriter shall not indemnify the Assured for fees, costs or other expenses (whether such fees, costs and expenses be for legal, accounting or other services) incurred by the Assured in establishing the existence of or amount of loss covered by the Policy.

The Underwriter shall be entitled at any time to take over and conduct in the name of the Assured the defence of any such demand, claim, suit or legal proceeding made against the Assured, it being understood, however, that the Assured shall not be required to contest any legal proceedings unless a counsel (to be mutually agreed upon by the Assured and the Underwriter) shall advise that such proceedings should be contested.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

GENERAL DEFINITIONS

- (1) **Acceptance** means a bill of exchange upon which is signified by the drawee his assent to the order of the drawer.
- (2) **Assured** means the Assured named and stated in the Schedule of this Policy and any banking subsidiary companies endorsed hereon by the Company.
- (3) **Bill of Exchange** means an unconditional order in writing, addressed by one person to another, signed by the person giving it, requiring the person to whom it is addressed to pay on demand or at a fixed or determinable future time a sum certain in money to or to the order of a specified person, or to bearer.
- (4) **Bill of Lading** means a document of title issued by a carrier to the order of a shipper and is transferable to another person by endorsement and delivery.
- (5) **Certificate of deposit** means a written acknowledgement by a bank of a deposit with promise to pay to depositor, to his order, or to some other person or to his order said deposit with interest on a specified date.
- (6) **Cheque** means a bill of exchange, drawn on a bank, directing it to pay the sum specified on demand.
- (7) **Counterfeited** means the imitation of an instrument that is authentic such that the Assured is deceived on the basis of the quality of the imitation to believe that the imitation is the authentic original instrument. Fictitious instruments which merely contain fraudulent misrepresentations of fact and are genuinely signed or endorsed are not counterfeit.

- (8) **Draft** means a draft payable on demand drawn by or on behalf of a bank upon itself whether payable at the head office or other office of the Assured.
- (9) **Employee** means respectively:
- (I) One or more of the Assured's officers, clerks, servants and other employees while employed by the Assured;
 - (II) One or more persons provided by an employment contractor to perform employee duties for the Assured under the Assured's supervision;
 - (III) One or more of the Assured's retired officers or employees who have been retained by them as consultants, other than consultants involved in the Assured's data processing activities, while acting in their capacities as such consultants; and
 - (IV) A guest student pursuing studies or duties in any of the Assured's premises
- (10) **Forgery or Forged Signature or Forged as to the Signature** means the signing of the name of another with intent to deceive; it does not include the signing of one's own name with or without authority, in any capacity, for any purpose.
- (11) **Letter of Credit** means an engagement in writing by a bank made at the request of a customer that the issuer will honour drafts or other demands for payment upon compliance with the conditions specified in the letter of credit.

- (12) **Payment of a promissory note** means the discharge by the Assured of said promissory note and does not include the purchase, discount, sale, loan or advance of or on said promissory note.
- (13) **Promissory Note** means an unconditional promise in writing made by one person to another signed by the maker, engaging to pay, on demand or at a fixed or determinable future time, a sum certain in money to or to the order of, a specified person or to bearer.
- (14) **Property** means cash (i.e. currency, coins and bank note), bullion, precious metals of all kinds and in whatsoever form and articles made therefrom, gems (including uncut gem stones), precious and semi-precious stone, certificates of stock, bonds, coupons and all other types of securities, bills of lading, warehouse receipts, cheques, bills of exchange, acceptances, drafts, certificates of deposit, letters of credit, promissory notes, money orders, orders upon public treasuries, stamps, insurance policies, title deeds, certificates of title and all other negotiable and non-negotiable instruments or contracts representing money or other property (real or personal) or interests therein, and other valuable papers, including books of account and other records (but excluding records recorded electronically) used by the Assured in the conduct of their business, in which the Assured has an interest, or which are held by the Assured for any purpose or in any capacity and whether so held gratuitously or otherwise and whether legally liable therefore or not.
- (15) **Withdrawal Receipts for the Withdrawal of Funds** means a written instrument completed on a form provided to depositors by the Assured acknowledging receipt of funds from a savings account maintained with the Assured by a depositor.

Whenever the above terms (1 to 15 inclusive) appear in this policy, the words "as defined" shall be deemed to be incorporated in the test immediately following each of the said terms.

EXCLUSIONS

This Policy does not cover:

- (1) *Any loss not discovered during the period of the Policy and any loss sustained prior to the retroactive date stated in the Schedule*
- (2) *Any loss resulting wholly or partially from any act or default of any director of the Assured except when such director is performing acts coming within the scope of the usual duties of an employee of the Assured.*
- (3) *Any loss resulting directly or indirectly from any one or more dishonest or fraudulent acts of the employees of the Assured unless such loss is covered by Insuring Clause No. 1.*
- (4) *Any loss resulting directly or indirectly from the complete or partial non-payment of or default upon*
 - (A) *Any loan or transaction in the nature of, or amounting to, a loan or extension of credit made by or obtained from the Assured, or*
 - (B) *Any note, account, agreement or other evidence of debt assigned or sold to, or discounted or otherwise acquired by the Assured including the purchase, discounting or other acquisition of false or genuine accounts or invoices.*

Whether procured in good faith or through trick, artifice, fraud or false pretences unless such loss is covered by Insuring Clause No. 1, No. 4 or No. 5, in which event the amount of loss shall be determined to be the amount of monies paid out, advanced or withdrawn less all monies received from any source whatsoever, including payments and receipts of principal, interest, commissions and the like.

- (5) *Any loss resulting directly or indirectly from payments made or withdrawals from any depositor's account against items of deposit which are not finally paid for any reason including without limiting the generality of the foregoing, cheque kiting and crossfiring, whether such payments or withdrawals were procured in good faith or through forgery, trick, artifice, fraud or false pretences or through any other means, unless such loss is covered under Insuring Clause No. 1.*
- (6) *Any Loss resulting from payments made or withdrawals from any depositor's account by reason of funds having been credited erroneously by the Assured to such account, unless such loss is covered by Insuring Clause No. 1.*
- (7) *Any loss of or damage to any property whatsoever (including property) either contained in safe deposit boxes obtained by customers from the Assured or held in safe custody for customers by the Assured unless such loss or damage is covered by Insuring Clause No. 1.*
- (8) *Any loss through the surrender of property away from premises of the Assured as the result of a threat*
- (A) *To do bodily harm to a director or employee of the Assured or to any other person, except loss of property in transit in the custody of any employee provided that when such transit was initiated, there was no knowledge by the Assured of any such threat, or*
- (B) *To do damage to the Assured's premises or to any property whatsoever (including property) of the Assured or of any other person.*
- (9) *Any loss resulting directly or indirectly by reason of forgery or fraudulent alteration unless such loss is covered by Insuring Clause No. 1, No. 4, No. 5 or No. 6.*

- (10) *Any loss resulting directly or indirectly by reason of the forgery or fraudulent alteration of, on or in, any travellers cheques, travellers letters of credit, accounts receivable or assignments thereof, warehouse or trust receipts, or receipts serving a similar purpose unless such loss is covered by Insuring Clause No. 1.*
- (11) *Any loss of unsold travellers cheques placed in the custody of the Assured with authority to sell unless the Assured is legally liable for such loss and such cheques are later paid or honoured by the issuer thereof.*
- (12) *Any loss of property while in the custody of any Governmental postal service except when covered under Insuring Clause No. 1.*
- (13) *Any loss of property while in the custody of a carrier for hire (except a security or armoured motor vehicle company) except when covered under Insuring Clause No. 1.*
- (14) *Any loss resulting from any shortage in any teller's cash due to error, regardless of the amount of such shortage; and any shortage in teller's cash which is not in excess of the normal shortage in the teller's cash in the office where such shortage shall occur shall be assumed to be due to error.*
- (15) *Loss resulting directly or indirectly from the use of credit, debit, charge, access, convenience, identification or other cards*
- (A) *In obtaining credit, or*
- (B) *In gaining access to automated mechanical devices which, on behalf of the Assured, disburse money, accept deposits, cash cheques, drafts or similar written instruments or make credit card loans, or*
- (C) *In gaining access to point of sale terminals, customer-bank communication terminals or similar electronic terminals or electronic funds transfer systems,*

whether such cards were issued, or purport to have been issued by the Assured or by anyone other than the Assured, except when covered under Insuring Clause No. 1.

(16) *Loss involving automated mechanical devices which, on behalf of the Assured, disburse money, accept deposits, cash cheques, drafts or similar written instruments or make credit card loans, unless such automated mechanical devices are situated within an office of the Assured which is permanently staffed by an employee whose duties are those usually assigned to the bank teller, even though public access is from outside the confines of such office, but in no event shall Underwriter be liable for loss (including loss of property)*

(A) *As a result of damage to such automated mechanical devices from vandalism or malicious mischief perpetrated from outside such office, or*

(B) *As a result of failure of such automated mechanical devices to function properly, or*

(C) *Through misplacement or mysterious unexplained disappearance while such property is located within any such automated mechanical devices,*

except when covered under Insuring Clause No. 1

(17) *Any loss by reason of the Assured having acted upon any securities or written instruments (I) by reason of or in connection with any merger, consolidation or similar acquisition with, into or by the Assured or (II) by reason of or in connection with any purchase or sale of assets or shares occasioning any change in ownership or control, whether financial or otherwise, of another business by the Assured.*

(18) *Any and all damages of any type (whether punitive, exemplary or other) for which the Assured is legally liable, except damages representing reimbursement for direct financial loss covered by this Policy.*

- (19) *Any loss or deprivation of potential income including but not limited to interest and dividends because of a loss covered under this Policy.*
- (20) *Costs, fees and other expenses incurred by the Assured in establishing the existence of or amount of loss covered under this Policy.*
- (21) *Indirect or consequential loss of any nature.*
- (22) *Any loss of or damage to any property whatsoever (including property) by reason of wear, tear, gradual deterioration, moth or vermin.*
- (23) *Any loss of or damage to any property whatsoever (other than property as defined in General Definition 4) resulting directly or indirectly from typhoon, hurricane, cyclone, volcanic eruption, earthquake, subterranean fire or other convulsion of nature and contemporaneous or ensuing loss or damage by fire or looting.*
- (24) *Any loss or damage which arises directly or indirectly by reason of or in connection with war, invasion, act or foreign enemy, hostilities or warlike operations (whether war has been declared or not), civil war, rebellion, revolution, insurrection, civil commotion assuming the proportion of or amounting to a popular uprising, military or usurped power, martial law or the act of any lawfully constituted authority. In any claim, and in any action, suit or other proceeding to enforce a claim under this insurance for loss or damage, the burden of proving that such loss or damage does not fall within this exclusion shall be upon the Assured.*
- (25) (A) *Any loss or destruction of or damage to any property whatsoever (including property) or any loss or expense whatsoever resulting or arising therefrom or any consequential loss, or*

- (B) *Any legal liabilities of whatsoever nature directly or indirectly caused by or contributed to by or arising from*
- (I) *Ionising radiations or contamination by radioactivity from any nuclear fuel or from any nuclear waste from the combustion of nuclear fuel, or*
 - (II) *The radioactive, toxic, explosive or other hazardous properties of any explosive nuclear assembly or nuclear component thereof.*
- (26) *Loss resulting from the input, modification or destruction of electronic data except when covered under Insuring Clause No. 1.*
- (27) *Loss resulting from instructions directed to the Assured and received by the Assured by a teletype or teleprinter terminal which is part of the Assured's computer system unless covered by Insuring Clause No. 1.*
- (28) *Loss resulting directly or indirectly from trading or other dealings including but not limited to transactions involving the purchase, sale or exchange of securities, commodities, currencies, foreign exchange, foreign funds, futures, options and the like, whether conducted or effected by any dishonest or fraudulent act or otherwise, with or without the knowledge of the Assured, in the name of the Assured or otherwise, whether or not represented by any indebtedness or balance shown to be due the Assured on any customer's account, actual or fictitious, and notwithstanding any act or omission on the part of any employee in connection with any account relating to such trading, indebtedness or balances, except when covered under Insuring Clause No. 1 or No. 4.*

GENERAL CONDITIONS**(1) EXCLUSIVE POLICY BENEFIT**

It is agreed that the insurance granted hereunder shall be for the exclusive benefit only of the Assureds named in Item No. 1 of the Schedule, and that in no event shall anyone other than the said Assureds have any right of action under this Policy.

In the event of a claim involving more than one named Assured, it is agreed that not more than one of the said named Assureds shall have a right to benefit hereunder on behalf of all Assureds involved in such claim.

(2) DISCOVERY

This Policy applies to loss discovered by the Assured during the Policy Period. Discovery occurs when the Assured become aware of facts which would cause a reasonable person to assume that a loss covered by the Policy has been or will be incurred, even though the exact amount or details of loss may not then be known.

Notice to the Assured of an actual or potential claim by a third party which alleges that the Assured is liable under circumstances which, if true, would create a loss under this Policy constitutes such discovery.

There shall be no liability in respect of any claim:

- (A) Arising out of or in connection with any circumstances or occurrences which have been notified to the Insurer on any other Policy of insurance effected prior to the inception of this Policy.*
- (B) Arising out of or in connection with any circumstances of occurrences known to the Assured prior to the inception hereof.*

(3) NOTIFICATION OF LOSS; PROOF OF LOSS; LEGAL PROCEEDINGS

As a condition precedent to their right to be indemnified under this Policy, the Assured shall, as soon as possible and in any event within 30 days after discovery by the Assured of any loss hereunder, give written notice thereof to the Underwriter.

The Assured shall also, within 6 months after such discovery, furnish to the Underwriter affirmative proof of loss in writing together with full particulars.

Legal proceedings for recovery of any loss hereunder shall not be brought after the expiration of 2 years from the discovery of such loss, except that any action or proceeding to recover hereunder on account of any judgement against the

Assured in any suit shall be commenced within 2 years from the date upon which the judgement in such suit shall become final.

If the said 2 years' limitations are prohibited by any law controlling the construction of this Policy, such limitation shall be deemed to be amended so as to be equal to the minimum period of limitation permitted by such law.

(4) OVERSEAS JURISDICTION CLAUSE

It is hereby agreed that:

- (1) This insurance shall be governed by the Law of Thailand whose courts shall have jurisdiction in any dispute arising hereunder; and*
- (2) Any summons, notice or process to be served upon the Underwriter for the purpose of instituting any legal proceedings against them in connection with this insurance.*

(5) BASIS OF VALUATION

(A) VALUATION OF SECURITIES AND FOREIGN CURRENCIES

The value of any securities for the loss of which a claim shall be made, shall be determined by their closing market value on the last business day prior to the date of discovery of the loss or in the event of the discovery of the loss after the close of the market, by their closing market value on the day of discovery of the loss.

The value of foreign funds or currencies for the loss of which a claim shall be made, shall be determined by their mid-spot rate on the last business

day prior to the date of discovery of the loss or in the event of the discovery of the loss after the close of the market, by their mid-spot rate on the day of discovery of the loss.

If there is no market value for securities or foreign funds or currencies on the day as stated in the preceding paragraphs then the value shall be as agreed between the Assured and the Underwriter or in default thereof by arbitration. If, however, such securities or foreign funds or currencies shall be replaced by the Assured with the approval of the Underwriter, the value shall be the actual cost of replacement.

If the applicable coverage of this Policy is subject to a deductible amount and/or is not sufficient in amount to indemnify the Assured in full for the loss of securities for which claim is made hereunder, the liability of the Underwriter under this Policy is limited to payment for, or the duplication of, so much of such securities as has a value equal to the amount of such applicable coverage.

(B) BOOKS OF ACCOUNTS AND RECORDS

In the case of loss of or damage to property consisting of books of accounts or other records used by the Assured in the conduct of their business, the Underwriter shall be liable under this Policy only if such books or records are actually reproduced and then for not more than the cost of blank books, blank pages or other materials plus the cost of labour and computer time for the actual transcription or copying of data which shall have been furnished by the Assured in order to reproduce such books and other records.

(C) **PROPERTY OTHER THAN FOREIGN CURRENCY, SECURITIES AND RECORDS**

In case of loss of, or damage to, any property other than foreign currencies, securities, books of account or other records, or damage covered under Insuring Clause No. 7, the Underwriter shall not be liable for more than the actual cash value of such property, or of items covered under Insuring Clause No. 7. The Underwriter may, at their election, pay the actual cash value of, replace or repair such property.

(6) **LOST INSTRUMENTS**

It is agreed that in the event of a valid claim hereunder in respect of the loss of securities, the Assured may file a lost instruments bond for the purpose of obtaining the insurance of duplicate securities.

It is further agreed that subject to Underwriter's prior consent being obtained to the filing of such lost instruments bond, they will indemnify the Assured for such sum or sums, not exceeding however the Limits of Liability expressed in this Policy which the Assured may be required to pay either during the currency of this Policy or any time thereafter by reason of any indemnifying agreement delivered by the Assured to the Company issuing the lost instruments bond.

(7) **SALVAGE AND RECOVERY**

In the case of recovery on account of any loss covered under this Policy the amount recovered, after deducting the actual cost of obtaining or making such recovery but excluding the Assured's own labour and/or establishment costs, shall be applied in the following order:

- (I) *To reimburse the Assured in full for the part, if any, of such loss which exceeds the amount of coverage provided by this Policy (disregarding the amount of any excess or deductible applicable).*
- (II) *The balance, if any, or the entire net recovery if no part of such loss exceeds the amount of coverage provided by this Policy, to reduction of that part of such loss covered by this Policy, or if payment thereof shall have been made, to the reimbursement of the Underwriter.*
- (III) *Finally, to that part of such loss sustained by the Assured by reason of any excess or deductible clause as specified in the Schedule and/or to that part of such loss covered by any Policy(ies) of insurance to which this Policy is excess.*

(8) **CO-OPERATION**

At Underwriter's request and at reasonable time and places designated by the Underwriter the Assured after giving notice of any loss shall

- (1) *Submit to examination by Underwriter and subscribe to the same under oath; and*
- (2) *Produce for Underwriter's examination all pertinent records;*
- (3) *Co-operate with Underwriter in all matters pertaining to the loss; and*
- (4) *Cause all persons interested in the matter, so far as it is within the Assured's power, including employees, to submit to examination by Underwriter and subscribe to the same under oath.*

The Assured shall execute all papers and render assistance to secure to Underwriter the rights and causes of action provided for herein. The Assured shall do nothing after discovery of loss to prejudice such rights or causes of action.

(9) **SUBROGATION**

It is agreed that the Underwriter upon payment of any loss hereunder shall become subrogated to all rights and remedies of the Assured in respect of such loss. At the request of Underwriter the Assured shall execute such documents as are necessary to transfer the Assured's rights, title and interest as against any person or entity.

(10) **LIMIT OF LIABILITY**

(A) *Payment of loss under this Policy shall not reduce the liability of the Underwriter for other losses covered by this Policy (except in respect of those Insuring Clause which limit the Underwriter total liability for all losses during the Policy Period to the annual aggregate) provided always (irrespective of the total amount of loss or losses or series of losses and subject always to the Policy limits) as follows:*

(1) *That the total liability of the Underwriter on account of any loss or losses or series of losses caused by acts or omissions of any person whether one of the employees of the Assured or not, or acts or omissions in which such person is concerned or implicated (and treating all such losses up to discovery as one*

event), shall not exceed the Limit of Indemnity of the applicable Insuring Clause stated in the Schedule and

(II) That if, and only if, there be directly or indirectly no such acts or omissions, the total liability of the Underwriter on account of any loss or losses or series of losses arising out of the same event shall not exceed the Limit of Indemnity of the applicable Insuring Clause in the Schedule and

(III) That, should more than one Insuring Clause apply, the total liability of the Underwriter shall not exceed the Limit of Indemnity under one of the applicable Insuring Clauses stated in the Schedule and in no event shall each Limit of Indemnity under separate Insuring Clauses be aggregated.

(B) **NON CUMULATIVE LIABILITY:** Regardless of the number of years this insurance has been in force or may continue to be in force and of the premiums paid or payable in respect thereof the liability of the Underwriter shall not be cumulative in amount from year to year or from period to period and in no case shall exceed the limits stated in the Schedule.

(C) **DEDUCTIBLE:** The Underwriter shall be liable only in excess of the deductible of the applicable Insuring Clause stated in Item 7 of the Schedule. In the event that more than one Insuring clause shall be applicable then the largest deductible relating to the applicable Insuring Clause shall apply.

The deductible shall apply to the ultimate net loss sustained by the Assured subsequent to the retroactive date.

(D) *"ULTIMATE NET LOSS" shall mean the actual net loss to the Assured after making proper deduction for all recoveries including but not limited to payments against principal, interest and commissions and salvage (but deduction shall not be made for the amount of the deductibles which may be recoverable on specific insurance) and shall exclude all expenses for salaried employees of the Assured incurred in the investigation or adjustment or claims, actions or proceedings, unless specially agreed by Underwriter but nothing in this Policy shall be construed to mean that a claim is not recoverable hereunder until the ultimate net loss has been ascertained.*

(11) **MERGER OR CHANGE IN OWNERSHIP OR CONTROL OF THE BUSINESS**

(A) *This Policy shall immediately cease to afford any cover of any kind in the event of the liquidation (voluntary or compulsory) of the Assured, or the appointment of a receiver or composition with creditors.*

(B) *The Assured shall immediately advise the Underwriter of*

(I) *Any consolidation or merger with another business or any purchase, assignment, transfer, pledge or sale of assets or shares occasioning any change in ownership or control, whether financial or otherwise, of the business*

or

(II) *Control of the Assured being taken over by any Government or by officials appointed by any Government or local authority.*

As a condition of continuation of the Policy the Assured shall promptly provide the Underwriter with such further information as the Underwriter shall require and then the Assured shall pay such additional premium as the Underwriter may require consequent upon such change.

However, failure to report such transactions within thirty days of the date of such transaction shall be an election by the Assured to terminate this Policy as of the commencement of the thirty day period. Reporting of the transaction shall not have been accomplished by the Assured unless acknowledged in writing by the Underwriter.

(12) **CANCELLATION OR TERMINATION**

This Policy (and the Policy Period stated in the Schedule) shall terminate with or without the tender of unearned premium

(I) *Immediately in the event of the*

(A) *Underwriter refusing to continue cover following change in ownership or control of the business as set forth in General Condition (11) above*

or

(B) *Assured failing to report any consolidation, merger or change in ownership or control of the business or of the Assured as set forth in General Condition (11) above within the time required under General Condition (11) above.*

- (II) *Immediately as to any employee of the Assured, as soon as the Assured or any partner, director or officer thereof not in collusion with such employee shall have knowledge or information that such employee has committed any dishonest or fraudulent act in the service of the Assured or otherwise, whether such act be committed before or after the date of employment by the Assured but without prejudice to any claim for loss of property then in transit in the custody of such employee before or after the date of employment by the Assured.*
- (III) *Upon written receipt by the Underwriter of a written request from the Assured to terminate this Policy.*
- (IV) *Sixty days after receipt by the Assured of notice in writing from the Underwriter of their decision to terminate this Policy. Such notice shall be deemed to be duly received in the course of post if sent by prepaid registered post properly addressed to the head office of the Assured.*

The Underwriter shall refund any unearned premium computed at short rate of the annual premium if terminated by the Assured or pro rata of the annual premium if terminated by the Underwriter or cancelled as provided in subparagraphs (I) and (II) aforesaid.

(13) **RIGHTS AFTER TERMINATION OR CANCELLATION**

At any time prior to the termination or cancellation of this Policy as an entirety by Underwriter, the Assured may notify Underwriter that it desires under this Policy an additional period of 90 (ninety) days within which to discover loss sustained by

the Assured prior to the effective date of such termination or cancellation and shall pay an additional premium therefor.

In the event that the Assured terminates or cancels this Policy as an entirety then upon receipt of such notice from the Assured, Underwriter in their sole discretion shall determine whether they shall give such additional period of time. If given such additional period of time shall terminate immediately

(A) *On the effective date of any other insurance obtained by the Assured, its successor in business or any other party, replacing in whole or in part the insurance afforded by this Policy, whether or not such other insurance provides coverage for loss sustained prior to its effective date, or*

(B) *Upon any takeover of the Assured's business by any Government official or agency, or by any receiver or liquidator, acting or appointed for this purpose*

without the necessity of Underwriter giving notice of such termination.

In the event that Underwriter terminate or cancel this Policy as an entirety then upon receipt of such notice from the Assured Underwriter shall give their written consent thereto. Provided however that such additional period of time shall terminate immediately as stated in paragraph (A) and (B) above without the necessity of Underwriter giving notice of such termination. In the event that such additional period of time is terminated, as provided above Underwriter shall refund any unearned premium.

The right to purchase such additional period for the discovery of loss may not be exercised by any Governmental official or agency, or by any receiver or

liquidator, acting or appointed to take over the Assured's business for the operation or for the liquidation thereof or for any other purposes.

(14) OTHER INSURANCE OF INDEMNITY

This insurance does not cover any loss which at the time when such loss is discovered is insured by or would but for the existence of this Policy, be insured by any other existing Policy or Policies except in respect of any excess (not exceeding the Limits of this Policy) beyond the amount which would have been payable under such other policy or policies including any deductible applicable thereunder had this insurance not been effected.

This insurance shall apply only as excess over any insurance, whether such other insurance is stated to be primary, contributing, excess or contingent, and/or indemnity obtained by the Assured or by a security or armoured motor vehicle company or by another on whose premises the loss occurred or which employed the person causing the loss or the messenger conveying the property involved.

(15) SUPERSEDED COVER

With respect to any loss set forth in sub-section (1) of Section (4) Limits of Liability of this Policy which is recoverable or recovered in whole or in part under any other bonds or policies issued by Underwriter to the Assured or to any predecessor in interest of the Assured and terminated or cancelled or allowed to expire and in which the period for discovery has not expired at the time any such loss thereunder is discovered, the total liability of the Underwriter under this Policy and under such other bonds or policies shall not exceed, in the aggregate, the amount carried hereunder on such loss or the amount available to the Assured

under such other policies. As limited by the terms and conditions thereof, for any such loss if the latter amount be the larger.

If the coverage of this Policy supersedes in whole or in part the coverage of any other bonds or policies of insurance issued by an insurer other than the Underwriter and terminated, cancelled or allowed to expire, the Underwriter, with respect to any loss sustained prior to such termination, cancellation or expiration and discovered within the period permitted under such other bonds or policies for the discovery of loss thereunder, shall not be liable under this Policy for any such loss sustained prior to inception of this Policy anything to the contrary in such other bonds or policies notwithstanding.

(16) **FRAUD**

If the Assured shall make any claim knowing the same to be false or fraudulent, as regards amount or otherwise, this Policy shall be void and all claims hereunder shall be forfeited.

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
END OF POLICY

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวชนัญทิตา ชอบธรรม เกิดวันที่ 22 มกราคม 2525 ที่จังหวัดราชบุรี สำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมเรียนดี จากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เนติบัณฑิตไทย สมัยที่ 57 ปัจจุบันทำงานตำแหน่งผู้จัดการส่วนกำกับ และตรวจสอบ บริษัท ลีสซิ่งกสิกรไทย จำกัด

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย